

DOLENSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izdaja vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrtletna 225 din; plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 1800 din oziroma štiri ameriške dolarje — TEKOČI RACUN pri Narodni banki, podružnici v Novem mestu, številka 606-11/3-24

Štev. 21 (583)

Leto XII.

NOVO MESTO, 25. MAJA 1961

UREJUJE uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKARSKO podjetje "Delo" v Ljubljani.

Z ENAJSTE SEJE OKRAJNEGA ZBORA PROIZVAJALCEV V NOvem MESTU:

Zadovoljivo izpolnjevanje plana

V prvih treh mesecih letošnjega leta za več kot četrtino večja proizvodnja kot lani v tem obdobju — V tem času smo dosegli dobrih 20 odstotkov letnega načrta, kar je glede na sezonski značaj nekaterih podjetij dober uspeh — Vedno večje težave podjetij z obratnimi sredstvi — Ponoven sklep: v okraju naj bo ena komunalna banka

Na seji okrajnega zbora proizvajalcev je 20. maja poročal podpredsednik OLO Silvo Gorenc o izpolnjevanju družbenega načrta v prvem tromesečju, gradivo o tem pa so dobili odborniki že pred sejo. Tovariš podpredsednik je naglasil, da je letošnje izpolnjevanje družbenega načrta pogojeno z uvajanjem novega sistema v delitvi dohodka. — Opozoril je, da storilnost v prvih treh mesecih porasla za deset odstotkov, osebni dohodki pa so se povečali za 18.1%.

Prepovedi podjetja uvajajo ekonomske enote kot osnove dobrega gospodarjenja vseh proizvajalcev. Spriči višjih cen postaja vprašanje obratnih sredstev podjetij čedalje bolj pereče. To povzroča občutne težave v prometu. Tako dolguje trenutno lesno-predelovalna industrija gozdarskim podjetjem v okraju nad 450 milijonov dinarjev za dobavljen les. Zadruga in gozdarska podjetja, ki so les dobavila, pa imajo težave z izplačili zaslužkov voznikom, delavcem in zadrugnikom za odkupljene proizvode. Ker ne

kaže, da bi se lahko obratna sredstva povečala z bančnimi krediti — verjetno bo način dodeljevanja obratnih sredstev še strožji — je nujno, da podjetja skrbijo za obratna sredstva predvsem iz svojih virov. V tem smislu je zbor proizvajalcev sprejel priporočilo gospodarskim organizacijam in občinskim zborom proizvajalcev.

Ceprav gre že peti mesec h kraju, gospodarske organizacije, ki plačujejo družbene obveznosti po pavšalni odmeri, še sedaj ne vedo, kakšne družbene obveznosti imajo za leto. Zbor je priporočil občinskim ljudskim odborom, naj pohite s sklepanjem pogodb s pavšalisti. Okrajni ljudski odbor je na sejah obeh zborov že sprejel priporočilo, naj bi bila v okraju samo ena komunalna banka, njen upravni odbor pa bi sestavljali predstavniki vseh komun v okraju. Ta predlog je bil dan zato, ker je za hitrejši razvoj gospodarske moči okraja kot celote nujno, da združujemo lokalna sredstva. Ta predlog ljudski odbori komun niso osvojili in zadeva, koliko komunalnih bank bo v okraju, še ni razčiščena. Prvotno so predlagali, naj bi jih bilo pet, potem tri, dokončnega sklepa pa še ni. Okrajni zbor proizvajalcev je, stoječ na stališču, da je vsako drobljenje sredstev na več bank negativno za naše gospodarstvo ter da bi tudi povečalo stroške poslovanja, ponovno sprejel predlog za eno komunalno banko v okraju. V času, ko je res vsak dinar pomemben za hitrejšo ali počasnejšo rast gospodarstva v okraju, bi bilo nesmiselno reševati vprašanje števila denarnih zavodov iz ožke lokalistične stališča. Isti razlog tudi narekuje čim boljše združevanje sredstev. Z ukinitvijo zadrugne hranilnice in posojilnice postaja pereče vprašanje bančnega poslovanja za kmetijstvo. To nalogo bo morala prevzeti komunalna banka.

Okrajni zbor proizvajalcev je na koncu seje sprejel več priporočil občinskim zborom proizvajalcev, tako glede kontrole nad izpolnjevanjem družbenega načrta po posameznih gospodarskih organizacijah in nad zaposlovanjem nove delovne sile, storilnostjo in ustanavljanjem ekonomskih enot, kot tudi glede poslednega izvajanja sprejetih sklepov.

Vse ovire so odstranjene

decentralizacija delavskega samoupravljanja je zavoljo hitrega razvoja družbenih odnosov samo stvar odločnosti kolektivov — Novi sistem delitve dohodka terja od proizvajalcev poglobljanje v notranje odnose

Letošnje leto pomeni hiter razvoj decentralizacije ter demokracizacije in razvoj novih družbenih odnosov na vseh področjih. Svojestven pečat daje temu gibanju prav novi sistem delitve dohodkov, saj je odpravil mnoge ovire, ki so razvoj prej dušile. Tudi pri nas opazimo posebno letno živahno delavsko samoupravljanje. Mnemnja, razprave, dokazi in protidokazi se brusijo med seboj. Navzlic vsemu pa se vsi zavemo, da zahteva razvoj od nas mnogo novega. Obiskali smo predsednika OSS tov. Ludvika Kebeta in ga prosili za razgovor, iz katerega posredujemo najosnovnejše ugotovitve, ki naj bodo spodbuda in napotek redkim, ki se oklevajo, pa tudi tistim, ki so ta vprašanja v praksi že načeli.

Ali bi morda za začetek naštel nekaj vzrokov, ki pri nas narekujejo proces decentralizacije delavskega samoupravljanja?

— Dejansko razpoloženje proizvajalcev, povečana materialna osnova, ki so jo kolektivi dobili z novim sistemom delitve dohodka, in dejstvo, da proizvajalci vse odločnejše zahtevajo pravico neposrednega odločanja v vseh zadevah, ki se jih tičejo, to so trije najpomembnejši vzroki, ki jih čutimo v vseh ko-

lektivih. Delavci resno opozarjajo, da je bilo deklarativnega govorenja o decentralizaciji že toliko, da je treba z besedičenjem prenehati in jim predati tisto oblast, ki so jo v zgodovini izgubili.

Občni zbori sindikalnih podjetij in občinskih sindikalnih svetov so področje delavskega samoupravljanja temeljito načeli in proučili v vrsti razprav. Izoblikovali so zaključke, ki vsebujejo stvarne naloge sindikata in proizvajalcev na področju decentralizacije. Razvoj so v tej smeri močno pospešili tudi seminarji ZK s komunisti iz gospodarskih organizacij, kjer so kritično razčlenili pojave, ki so delavsko samoupravljanje doslej ovirali. Komunisti so ob tej priložnosti izmenjali dragocene izkušnje, vse to pa je že čutili v mnogih kolektivih.

Osnovne organizacije ZK in DS so se odločnejše lotili nalog. Po vsem tem bodo v naših kolektivih, pa tudi v družbi, širše vzeto, prišli do izraza novi družbeni odnosi, v katerih ima svoj prostor vsak proizvajalec in vsak državljan, tako v pravicah pri odločanju kot tudi v dolžnostih pri izvajanju. To pomeni, da izgovori na občino, na razne organe in druge »odločujoče« izgube pomen. Družbeni odnosi so odvisni od tistih, ki družbo sestavljajo; zato je odveč zapirati oči pred tem. Še posebej velja to za delovne kolektive, saj imajo dovolj pravic, da izoblikujejo v kolektivu tak demokratičen mehanizem, tu mislim predvsem ODS in zbor proizvajalcev, ki bo izraz notranjih odnosov in razpoloženja v kolektivu.

Ali bi hotel povedati kaj več o uspehih obratnih DS v naših kolektivih in o pomenu teh obratnih DS?

— Obratne DS so že izvolili v Novolesu, v KGP v Novem mestu, v Novoteksu, v Tovarni (Nadaljevanje na 3. strani)

to, prišli do izraza novi družbeni odnosi, v katerih ima svoj prostor vsak proizvajalec in vsak državljan, tako v pravicah pri odločanju kot tudi v dolžnostih pri izvajanju. To pomeni, da izgovori na občino, na razne organe in druge »odločujoče« izgube pomen. Družbeni odnosi so odvisni od tistih, ki družbo sestavljajo; zato je odveč zapirati oči pred tem. Še posebej velja to za delovne kolektive, saj imajo dovolj pravic, da izoblikujejo v kolektivu tak demokratičen mehanizem, tu mislim predvsem ODS in zbor proizvajalcev, ki bo izraz notranjih odnosov in razpoloženja v kolektivu.

Ali bi hotel povedati kaj več o uspehih obratnih DS v naših kolektivih in o pomenu teh obratnih DS?

— Obratne DS so že izvolili v Novolesu, v KGP v Novem mestu, v Novoteksu, v Tovarni (Nadaljevanje na 3. strani)

Prostovoljci v Brežicah

Prosvetni dom v Brežicah je bil vseskozi predmet številnih razprav, kritik in modrovanj. Zgradba tega doma, zgrajena še pred vojno, je bila zasilno uporabna, zato ni mogla zadovoljevati današnjih potreb. Brežičane so središče občine in od nekdanj posavski kulturni center, zato nujno potrebujejo sodoben kulturni dom. Letos so bili dokončno potrjeni projekti za adaptacijo in dograditev stavbe, te dni pa so pričeli z gradbenimi deli.

Dela je prevzelo podjetje GRADBENIK iz Brežic. Do sedaj so porušili prizidek k dvoranam in izkopal temelje za razširjeni del objekta. Investitor ObL Brežice se zaveda, da razpoložljiva finančna sredstva ne bodo zadostovala za dograditev. Skupno s Socialistično zvezo bodo organizacije in državljani pomagali graditi dom. Predvsem je v tej akciji predvideno pomožno in nekvalficirano delo ter prevozi potrebnega grad-

benega materiala. Le-ti so posebnoma važna predračunska postavka, saj bodo porabili nad 1000 kubičnih metrov gramoza in peska, veliko zidakov in drugega materiala, ki ga bo treba prepeljati na gradilišče. Sindikalne organizacije in podjetja so že sprejeli ustrezne zadolžitve za delo pri gradnji.

V nedeljo, 21. 5. je bil prvi udarniški dan. V gramoznici Boršt je nakladal bager Vodne skupnosti gramoz in 15 motornih vozil je prepeljalo na gra-

dilišče 186 kubičnih metrov. Kot prva se je prostovoljnega dela udeležila podružnica ObL Brežice s 60 prostovoljci, ki so opravili 270 ur, in gimnazija (40 ur). To delo se bo nadaljevalo do popolne dograditve Prosvetnega doma. Nujno je, da se vsa podjetja in ustanove ter državljani udeležijo tega nujno potrebne dela, da bodo Brežiče čimprej dobile nov kulturni dom O udeležbi na akcijah bomo sproti poročali.

- ek

Za dan mladosti v Vidmu-Krškem

V počastitev praznika dneva mladosti je bil v nedeljo velik sprevod, v katerem je sodelovalo okoli 2500 pionirjev, mladincev in pripadnikov JLA. Sprevod se je pomakal skozi mesto do tovarne ceculoze in papirja, kjer so sodelujoči vzorno pokazali svojo

dejavnost. Tu je bila postavljena častna tribuna, na kateri so bili politični, kulturni in občinski predstavniki ter zastopniki JLA. O življenjski poti maršala Tita je govoril predsednik ObL Stane Nuncič, predsednik občinskega komiteja mladine tov. Slavko Lipar pa je razglasil najboljši mladinske in pionirske aktivne plovilnih klubov Slovenije.

Danes v Brežicah: DOPOLDNE UMETNIŠKE BESEDE

Danes ob devetih dopoldne bo v kulturnem domu v Brežicah okrajni nastop mladih recitatorjev. Udeležili se ga bodo po dva do trije najboljši recitatorji, ki so zmagali na minulih občinskih tekmovanjih, razen tega pa bo nastopila še recitatorska skupina 16 članov iz Trebnja.

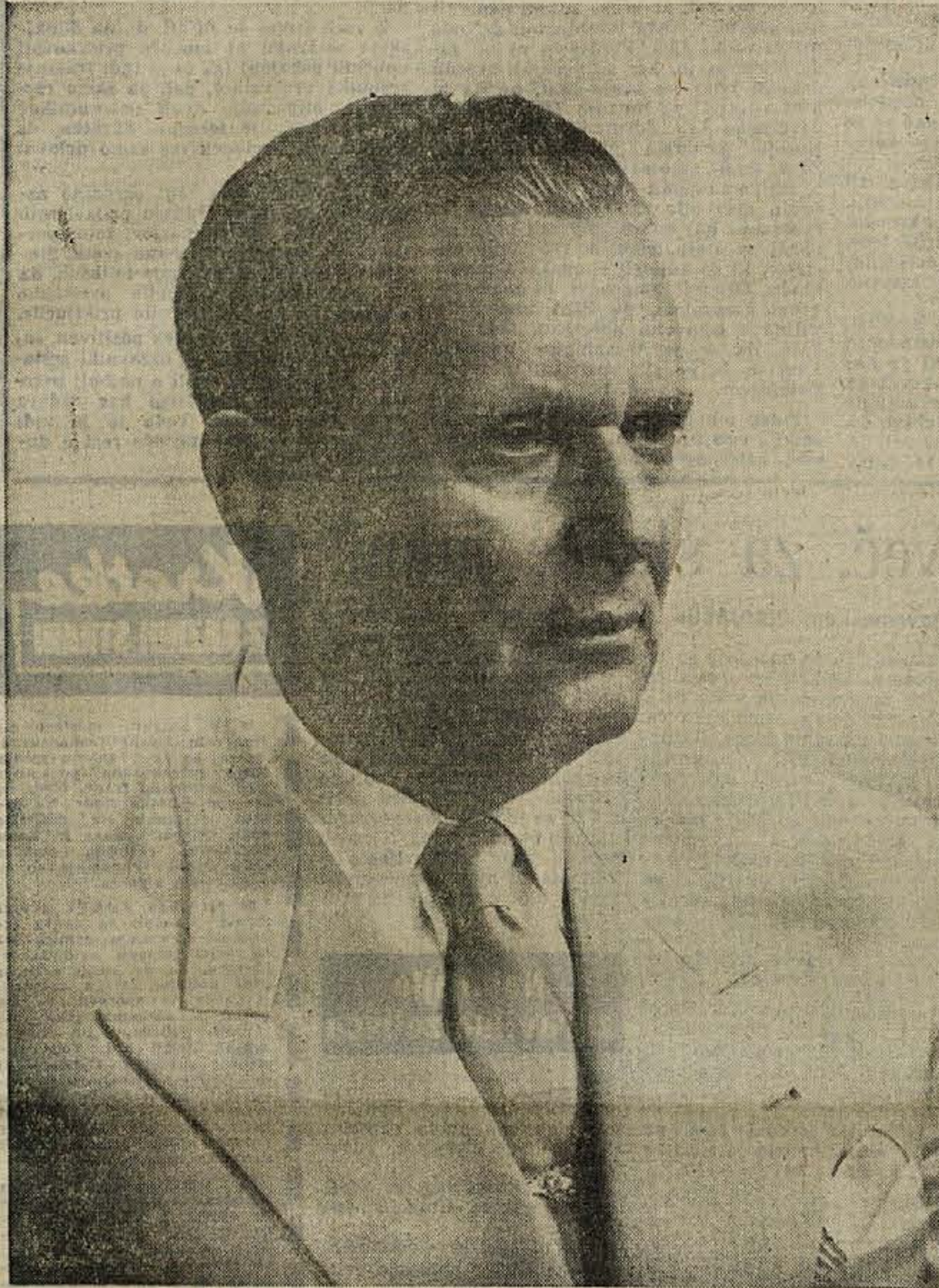
VREME

od 25. maja do 5. junija 1961

Trajen dež z ohlaiditvijo se pričakuje okrog 28. maja, v ostalem deloma sončno vreme s pogostimi krajevnimi plohami ali nevihtami.

Prehodno izboljšanje vremena okrog 26. maja in okrog 2. junija

Dr. V. M.

TOVARIŠ TITO

NAŠ NAJVEČJI VZOR OD PRVEGA DNE

Danes poteka 69. leto, kar se je v zagorski vasi revnemu kmetu Franju Brozu in njegovi ženi Slovenki Mariji Javeršek rodil kot sedmi otrok sin Josip. V pozdravu šafete mladosti, ki jo bo danes predala ljubljensmu voditelju naših narodov jugoslovanska mladina, bodo tudi pozdravi vseh delovnih ljudi našega okraja.

Pred leti je tovariš Tito želel, naj bo njegov rojstni dan praznik naše mladine, dan mladosti. Izpolnila se je njegova in naša srčna želja; rojstni dan našega dragega predsednika republike je postal praznik vse jugoslovanske družine, ki se na ta dan še s prav posebno toploto hvaležnostjo spominja neminljivih zaslug in ljudstvu predanega dela in življenja enega svojih največjih sinov.

Veličina osebnosti velikih ljudi je v njihovi skromnosti in neločljivi povezanosti z ljudstvom.

Bilo je pred tremi leti na Dan borca, ko so voditelji vseh naših republik izročili maršalu Titu spomenico jugoslovanskih narodov, v kateri piše med drugim:

»V dne, ko je šlo za življenje in smrt vseh naših narodov si Ti, tovariš Tito, sredi dima in požarov vsemu svetu s krvjo in smodnikom sporočil, da se ni topovskim žrelom niti rabljevemu konopcu ne bomo nikoli uklonili...

...Zgodovinski boj za novo Jugoslavijo, skupnost enakopravnih in svobodnih narodov je boj vseh nas in vse naše zmagaje so povezane s Tvojim imenom in z imeni Tvojih borcev, komandirjev, političnih komisarjev in vseh Tvojih političnih delavcev.

Ponosni na svoj slavni boj in veličastne uspehe pri ustvarjanju novih demokratičnih socialističnih družbenih odnosov, Ti narodi Jugoslavije izrekajo, tovariš Tito, vse priznanje za Tvoje neminljive zasluge kot prvemu vojaku naše partije in revolucije.

Ko je tovariš Tito na Sutjeski prejel iz rok tovariša Aleksandra Rankovića spomenico hvaležnosti jugoslovanskih narodov, je ginjen dejal:

»...Globoko me je ganila ta nenadna počastitev, ki mi je bila izkazana, to priznanje, ki sem ga dobil, ta spomenica, ki sem jo prejel. Nič drugega vam ne vem reči, razen to, da imam besede, zapisane v spomenici, za priznanje vsem vam, vsem borcem-udeležencem bojov na Sutjeski in vsem našim borcem sploh, kakor tudi vsem mojim sodelavcem med ljudsko revolucijo, med veliko osvobodilno vojno. Zmagati namreč ne more en sam človek, marveč zmaga je duh, zavest, junaštvo, volja — to pa je nekaj kolektivnega, to ste vi vsi, to je naše ljudstvo...»

Zivljenje, delo in ustvarjanje tovariša Tita je bilo in je neminljivo povezano z ljudstvom, iz katerega je izšel in za katerega živi. Zato se ga na današnji dan spominjamo vsi z najprisrčnejšimi željami, najtoplejšimi mislimi in z najglobljo hvaležnostjo za vse, kar je dal našim narodom, za vse kar nam pomeni.

Tito — to je srečna domovina svobodnih, ponosnih ljudi, ki ljubijo svojega velikega sinu iz globine srca in vseh svojih čustev.

Tito — to smo mi vsi, skovani v neločljivo bratstvo jugoslovanskih narodov.

Jutri konferenci ZKS in Novem mestu v Vidmu-Krškem

Jutri dopoldne bosta v Novem mestu in v Vidmu-Krškem občinski konferenci Zveze komunistov. Poročila o dvehletnem delu komunistov v obeh občinah so bila razdeljena že pred konferenco. Zato pričakujejo, da bodo delegati živo posegli v razpravo o poročilih, o čemer bomo več poročali prihodni teden.

31. maja bo občinska konferenca ZKS v Metliki, 3. junija pa bosta občinski konferenci ZKS v Brežicah in v Trebnju.

Tudi njihovi pozdravi bodo danes izročeni tovarišu Titu; nad 5.000 mladincev in mladink, pionirjev in pionirk, članov najrazličnejših društev, organizacij, kolektivov, enot JLA in drugih je nosilo letos šafete mladosti skozi naš okraj. S 26 lokalnimi priklučki smo poslali dragemu voditelju naših narodov tudi 52 pozdravnih pism, iz vseh naših želja, misli in voščil pa diha najtoplejša želja: dragi tovariš Tito, ostani nam zd rav in radosten še na mnoga, mnoga leta!

Vedno več zavarovancev

Na nedavni tretji skupščini brežiške podružnice Zavoda za socialno zavarovanje so razpravljali o delu zavoda v preteklem letu. Lani je bilo v brežiški občini od 27 tisoč prebivalcev 11.534 socialno zavarovanih, in sicer: 4719 zavarovancev s podporo, 5143 svojcev in 1045 upokojevcev z družinami. Primerjava s preteklim letom pove, da je letos 8,7 odstotka več zavarovancev. V družbenem sektorju je 129, v privatnem pa 190 zavezancev.

Da bi zavarovanje približali interesom, so upravitelji socialnega zavarovanja prenesli na 9 podjetij s 1145 člani in na deset ustanov s 688 zavarovanci. Ukrep vsakega pomeni napredek v upravljanju te pomembne socialne ustanove. Nadalje so poročali, da je bilo lani 848 nesreč pri delu, zaradi katerih so izgubili 9489 delovnih dni, in 5284 primerov boleznij ali 58.985 dnevnih izostankov od dela. Ponesrečenec in obolelim so izplačali

okrog 40 milijonov dinarjev. Razumljivo je, da je vse to vplivalo na izgubo narodnega dohodka. Po statističnih poročilih je bilo največ izgub pri narodnem dohodku v tovarni pohištva (več kot 10 milijonov), druga podjetja pa so imela izgub je bilo v industriji in gradbeništvu (9,46 odst.), najmanj pa v kmetijski zadrugi (3,53 odst.). Ker izpad presega okrajno povprečje, morajo podjetja in ustanove plačevalci milijonske vstave kot dopolnilni prispevek za socialno zavarovanje.

Ti podatki narekujejo povečano skrb za tehnično in higijensko zaščito pri delu. V nekaterih podjetjih so zato že uvedli potrebne ukrepe; poseben komisije namreč redno pregledujejo delovišča in opozarjajo delavce, da se ravna po potrebnih predpisih. Delovni kolektivi so torej začeli resno razmišljati o teh problemih. Še vedno pa je precej »namišljenih« bolnikov, zato je nujno da bi brežiški zavod čimprej dobil kontrolorja. Le tako bi preprečili namerno izkoriščanje socialnega zavarovanja.

Poročila so še povedala, da je poraslo tudi kmečko zavarovanje. Zavarovanih je bilo 12.046 kmečkih proizvajalcev s 3516 družinami. Na 3167 gospodarstvih je torej zavarovanih 86 odstotkov kmetov. Ob zaključku naj povemo, da kolektiv brežiške podružnice socialnega zavarovanja dobro opravlja nalogo, da pa ima precejšnje težave s prostori. Razmišljajo že o gradnji nove stavbe. Razumljivo je, da bo treba to vprašanje kmalu uređiti, kar pa ni samo stvar kolektiva zavoda, ampak vseh zavarovancev (teh je vedno več) in družbenih organizacij, torej tistih, ki zavod upravlja.

Zgorelo 300.000 din
V noči med 18. in 17. majem se je vnelo gospodarsko poslopje Martina Hajška iz Črešnjeca pri Kostanjevici. Škoda je ocenjena na 300.000 dinarjev, medtem ko je bilo poslopje zavarovano za 400.000 dinarjev. Vzrok požara še ni znan.

Vagona stisnila premikača
13. maja nekaj po 8. uri je prišlo do nesreče na trebanjski železniški postaji. Premikač Davar Cerar iz ZTP Ljubljana je hotel priklopiti dva vagona k ostalemu vlaku, pri tem pa sta ga stisnila obdajata vagonov. Ponesrečenca so takoj prepeljali v novo mesto bolnišnico.

Obtoženi Drago Strunjak med razpravo na okrožnem sodišču

ZUNANJEPOLITIČNI TEDESKI PREGLED

Pred tednom dni še ni bilo popolnoma gotovo, ali se bosta premier Hruščev in predsednik Kennedy sestala na Dunaju. Zdaj je bilo to potrjeno in je znan tudi datum sestanka — 3. in 4. junij.

Dobro bi bilo nekoliko pogledati, v kakšnem mednarodnem položaju bo prišlo do tega sestanka. Znano je, da se je pred dobrim letom dni izjavila tako imenovana pariška konferenca na vrhu med najvišjimi zastopniki ZSSR, ZDA, Velike Britanije in Francije. Povod za ta neuspeh je bil prelet ameriškega vojnškega leta U-2 nad sovjetskimi ozemljem, ki ga je sovjetska protiletalska obramba sestrelila. Po tem neuspehu se je politično ozračje tako zastrupilo, da je Hruščev nekolikokrat izjavil, da se s Eisenhowerjevo vlado ne spleča pogajati, da to ni resna vlada in da je bolje počakati na novega predsednika ZDA. Novi predsednik ZDA je postal Kennedy.

Toda dogajanje v svetu ni mirovalo. Na afriški celini je postajalo neodvisnih čedalje več ozemelj, v Kongu se je nadaljevala kriza, povzročena po kolonialisti in nespretnem in dostikrat nezaravnem ravnanju poveljstva sil OZN v tej nekdanji belgijski koloniji. Napetost med Kubo in ZDA na zahodni polobli je rasla, dokler ni aprila letos poskus invazije kubanskih političnih emigrantov ob podpori ZDA klavarno propadel.

V Laosu se je položaj tako zaostrel, da je grozila že nevarnost neposrednega posega obeh blokov v spor, ki je naravnost otlipljiv primer blokovskega vmešavanja v notranje zadeve majhne države. Položaj se je tako poslabšal, da so ga le z največjo težavo obradali in zdaj skušajo na konferenci 14 držav

doseči takšen sporazum, ki bi Laosu zagotovilo »resnično nevtiralnost« in neodvisnost od blokov. Težava je le v tem, da si obe strani po svoje zamisljata to nevtiralnost. Prav pred kratkim, ob običnem očitku južnokorejskega diktatorja Sing Man Rija, so se južnokorejski generali uprli, pozapirli vse Cankovo vlado in z njo vred še neka tisoč

tev, sklenitev sporazuma o prenehanju atomskih poskusov, nemško in berlinsko vprašanje. In prav ti problemi bodo glavni predmet razgovorov (ne pogajanj, kakor pravijo) med Hruščevom in Kennedyjem, ko se bosta sešla na Dunaju v začetku junija letos.

Pravijo, da bi rad predsednik Kennedy še posebej zvedel od sovjetskega

Pred dunajskim sestankom

oseb, ki so »prokomiunistično razpoložene«, in razglasili, da se ZDA ni treba bati, da bi izgubile zavezništvo, zakaj Južna Koreja ostane slej ko prej zvesto ob strani ameriškega zavezništva. (Če že ne iz drugega razloga, vsaj zaradi dolarske pomoči, ki je pa uporni generali niso omenili). Toda Washington za čudo ni bil zadovoljen. Predvsem ni bil zadovoljen za to, ker so generali izvedli državni udar na svojo pest, ne da bi prej vprašali za mnenje ZDA oziroma poveljnika »sil Združenih narodov na Koreji« generala Magruderja. Tako ZDA kljub zagotovilom novega režima o antikomunizmu novih gospodarjev v Seulu niso bile zadovoljne, ampak so zahtevale, naj uporni generali pokličejo nazaj na stare položaje več višjih oficirjev, ki so odtelci skupaj s Cankovo vlado. General Magruder je jasno povedal generalom, da ZDA niso zadovoljne z njihovim početjem, toda vse kaže, da se je Washington napovedal vdal in se po silil spriznati z novim položajem.

Poleg teh in drugih dogodkov pa so seveda ostali nerešeni še stari problemi, med katerimi so najvažnejši razoroži-

premera, kaj meni o možnostih za prenehanje atomskih poskusov, zakaj znano je, da je ženevska konferenca, ki se ukvarja s tem vprašanjem, spel zašla v slepo oziroma običljata na mrtvi točki, kakor temu pravijo diplomati in novinarji.

Z vseh strani je slišati, da na dunajskem sestanku ni mogoče pričakovati nobenih pogajanj (za to je tudi trajanje sestanka prekratko), pač pa samo razgovore, otipavanje dveh nasprotnikov in »raziskovanje terena«. Skratka, da bo dunajski sestanek res samo delovni sestanek.

Kljub temu vlada zanj ogromno zanimanje, saj je na Dunaju prijavljenih že tisoč dve sto novinarjev, fotoreporterjev in smalecev z vsega sveta. Število varnostnih sil bo baje tolkšno, da bi prav občutno okrepilo avstrijsko armado, če bi se ji le silo priključila.

Sam ob sebi je sestanek pozitiven, saj je zmeraj dobro, če so državniiki sestajajo, da bi se pogovorili o najbolj perečih problemih, predvsem kar zadeva medsebojne odnose. Toda to je tudi vse, kar je za zdaj mogoče reči o dunajskem sestanku.

TEDESKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

V torek sta se sestala ob zboru ljudske skupščine LRS in razpravljala o poročilu izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o delu v preteklem letu. V razpravi je sodelovalo več deset ljudskih poslancev, ki so ugotovile v poročilu ilustrirali in jih podkrepili s konkretnimi primeri iz vse Slovenije.

V tistem delu poročila, ki govori o izredno uspešnem gospodarskem razvoju v lanskem letu, izstopa še posebej ugotovitev, da se je še nadalje krepil vpliv družbenega sektorja. Zaposlenost je lani narasla počasneje kot pretekla leta v korist povečevanja produktivnosti. To obenem kaže, da prehaja naše gospodarstvo na višjo raven.

Skupni obseg investicij v osnovna sredstva je bil lani za tretjino večji kot v letu 1959, kljub temu pa je še nadalje narasla družbeni standard. Tudi realna osebna potrošnja na prebivalca se je v preteklem letu povečala za 6,3 odstotka.

Nacela, kakršna prihajajo do izraza v gospodarstvu, se vse bolj uveljavljajo tudi v šolstvu, prostevih, kulturi in znanosti. Izvršni svet je tem področjem posvetil kar največ skrbi. Prizav-

Plodno delo izvršnega sveta

deval si je, da bi začeli izvajati načela resolucije Zveze ljudske skupščine o strokovnem izobraževanju. Lani smo dobili tudi zakon o financiranju šolstva, ki omogoča, da se šole zares vključijo v življenje svojega okolja.

Lani je delalo 108 izobraževalnih središč v podjetjih. Sistem šol za odrasle se je razvil še bolj v širino, saj deluje že 370 oddelkov na 177 šolah, obiskuje pa jih 10.275 slušateljev. Kine-matografe je lani obiskalo 20 milijonov prebivalcev. Posebej je treba omeniti tudi dejstvo, da smo lani dobili program znanstveno-raziskovalnega dela v Sloveniji. Tako se bo tudi znanstveno-raziskovalna dejavnost razmahnila in prilagodila večjim potrebam našega čedalje zahtevnejšega in sodobnejšega gospodarstva, ki se bo kmalu uvrstilo v vrsto razvitejših industrijskih držav.

Tudi v zdravstvu je bil dosežen napredek v skladu z razvojem socialistične skupnosti. Izvršni svet je v preteklem letu posvečal stalno skrb izpolnjevanju zdravstvene službe. Tako je bil namenjen zlasti odstotek negospodarskih investicij za uređitev najrazvitejših zdravstvenih ustanov. Zdaj v Sloveniji deluje že 84 zdravstvenih domov, 88 zdravstvenih postaj in 39 obratnih ambulanz. Ob koncu 1960 je odpadlo 7,5 postelje na 1000 prebivalcev. V prihodnjih petih letih bo 12 milijard din investicij omogočilo povečanje zmogljivosti bolnišnic za 2.150 postelj.

Čedalje večja skrb za vzgojo zdravstvenih kadrov odvaja v dejstvo, da je bilo ob koncu 1960 v Sloveniji že 1999 zdravnikov ali eden na 1000 prebivalcev. Uspeh zdravstvene službe nasploh pa se kaže tudi v podaljšanju življenjske dobe (66 let za moške in 71 let za ženske) in zmanjšanju števila umrlih novorojenčkov.

Izvršni svet je skrbel tudi za uspešnejši razvoj socialnega varstva. Tako je bila ustanovljena šola za socialne delavce, ki bo vsako leto prispevala z novimi kadri k večji kakovosti socialne službe. Glede skrbi za borce pa je v poročilu izvršnega sveta rečeno, da bi morale zlasti komunne organizacije take upravne organe, ki bi borcem lahko zagotovili uresničitev vseh zakonitih pravic, same pa morajo poskrbeti za tiste borce, ki jim po splošnih predpisih ni mogoče zagotoviti primernega življenja.

Za preteklo delo izvršnega sveta je značilna tudi skrb za nadaljnji razvoj komunalnega sistema. Decentralizacija okrajne uprave in drugih javnih služb je bila med najpomembnejšimi vprašanji, o katerih je razpravljali izvršni svet s tega področja. Okraj se čedalje bolj spreminjajo v skupnosti komun in izgublja pomen višjih teritorialnih enot. To kajpak ne pomeni, da ukinjamo okraje, marveč jih samo prilagajujemo komunalnemu sistemu.

Prihodni mesec se bodo po vsej Sloveniji, tudi v novomeškem okraju, vrstile razširjene seje občinskih odborov SZDL, kjer bodo razpravljali o temi »Komuna v novem gospodarskem sistemu«. Na teh posvetovanjih ne bi smeli suho ponavljati samo načel novega gospodarskega sistema, marveč bi jih morali osvestiti s stvarnimi problemi v podjetjih, ustanovah, šolah in drugje. Prav tako posvetovanje ne bi doseglo želenega namena, če ne bi sledilo širilm razpravam, na temelju katerih bi bilo mož izdelati analize za razpravo o temi »Komuna v novem gospodarskem sistemu«. Skratka — posvetovanja bodo pokazala, ali so občinski odbori SZDL že zreli in samostojna politična vodstva, sposobna učinkovito reagirati na pojavljajoče se probleme in jih tudi uspešno reševati.

Nekdo je bil zaklan

17. maja je bil zaključen pred novomeškim okrožnim sodiščem petdnevni proces proti Dragu Strunjaku iz Dubravice, LR Hrvaške, Vinku Radanoviču iz Jaslovca, občina Brežice, in Vencoslavu Stosu iz Sutuškanskega Lukca, LR Hrvaška. Strunjak in Stos sta bila obtožena, da sta 7. junija 1959 na gasilski veselici v Zupčevcu razgrajala in v pretepu prizadelja gasilce, ki sta jim prišla mirit (Rozmanu in Kaju), laže in teže poskodbe. Strunjak je bil obtožen dalje, da je 17. septembra 1960 v gostilni Zorič v Kapelah večkrat zabol del z nožem Ivana Jalžabetiča, zaradi česar je zaboden umrl; da je laže poskodoval (z bokarsjem) Ivana Vučanika in da je z nožem zabol Avgusta Bračiča. Vinko Radanovič je bil obtožen, da je dal Strunjaku nož, s katerim je bil pokojni Jalžabetič zaboden... Pogledimo, kako se je vse skupaj začelo, odvijalo in končalo.

RAZBITI KOZAREC IN PODPLUBA NA OČESU
— Z dekletom in še nekaterimi fanti in dekletmi sem prišel okoli sedme ure zvečer v Zoričevce gostilno v Kapelah, pripoveduje Strunjak. Pili smo in plesali. Kasneje, ne vem točno kdaj, sem udaril s kozarcem ob mizo, ga razbil in se porazal.

— Zakaj? Je zanimalo sodnika.
— Iz čistega veselja.
— Vam je to v kriv? Ste slišali, da kulturni ljudje razbijajo kozarce?
— Skrajni mi je v kriv. V družbi sem večkrat iz veselja razbijal kozarce, nisem pa slišal, da bi to zaradi veselja delali tudi kulturni ljudje. Gostilničarjeva žena me je opozorila, naj ne razbijam, kozarce pa nisem pljal. Potem sem tudi plisal, namerava šva sja z dekletom ven.

Do tu se približanja ujemajo

pa tudi naprej so, razen nekaterih podrobnosti, popolnoma jasna. Zunaj je Strunjak z bokarsjem udaril Vučanika v oko, da je takoj dobil podplubo. Vzrok za ta udarec navaja vsaka priča drugače.

Strunjak: »Pošval mi je mater hrvaško.«
Vučanik: »Prosil sem Vrbancičevu (Strunjakovo dekle), naj gre v gostilno in pomiri Strunjaka — potem pa sem jo naenkrat dobil po očesu.«

Vrbancičeva: »Vučanik me je obšel, zato ga je Drago udaril.«
Vučanik: »Šlišla sem, ko je Vučanik rekel Strunjakovemu dekletu, malo predno ga je Strunjak udaril, naj spravi to barabo domov, da se ne bo tu preteplala in razgrajala. Misli je Strunjaka.«

Po udarcu se je Strunjak Vučaniku opravičil z besedami: — Oprostite, kolega, nisam te htio. (Tako trdi Strunjak).
— Oprostite kolega nisam tebe htio. (Tako trdi Vučanik).

— Vrbancičeva me je podal silila, naj grem domov, je nadaljeval z izpovedjo Strunjak. Toda nisem šel. Vrnili sem se v gostilno, sedel na prejšnje mesto, si hotel natočiti kozarec in, ker je bila steklenica prazna, sem udaril z njo po mizi tako, da se je razbila — hotel sem namreč naročiti nov liter.

Druge priče so povedale, da Strunjak ni razbil samo iste steklenice, ampak tudi drugo steklenico, ki je bila na mizi, in da je bil glavni razgrajevalec.

SRECANJE PRETEPACA IN MIRNEGA LIVARJA-STUDENTA
Razgrajevalec bi moral odstraniti iz gostilne istinski gostilničar in tudi za varnost svojih gostov. Vrnjenjem gostom — in po izjavi prič je bilo takrat precej vni-

Strunjak je delal doma na kmetiji. Imel je vedno vsega dovolj, ker so ga želeli starši pridržati na zemlji. Tudi na sodišču je bil obtočen po vseh možnih predpisih. Na plesu je prihajal v izrazit kavbojski noši. Skratka, imel je vsega dovolj in val so mu popuščali od domačih do njegovih prijateljev in ostalih. Eni zaradi ljubezni, drugi zaradi koristi, tretji zaradi strahu oziroma njegove pretepske slave, ki je bila razglašena na slovenski in hrvaški strani Sotle.

Pravno njegovo nasprotje je bil umorjeni Jalžabetič. Star je bil 29 let. Že kot najstarejši je vzdrževal svoje št sestre, ki mu jih je zapustila v varstvo pred smrtjo mati. Dvema je še pomagala do kruha in prav zdaj je pomagala še najmlajši. Vedno sta živela on in družina v nomanjkanju. Nikoli ni zahajal v gostilno in ni pl. Medtem ko so drugi izrabljali prosti čas na razne načine, je on študiral. Kot delavec-livar je poleg rednega dela dokončal še 8 razredov gimnazije (večerne) in izredno študijsko pravo. Izpitje je pridno opravljal in ni mu dosti manjkalo do konca študija. Ena izmed njegovih sester je delala:

— Bil nam je (sestram) oče in mati. Kljub temu da je bil velik in močan, je bil mil, nežen in dober, bolj kot kakšno dekle. Nikoli ni storil nikomur ničesar žalega, vedno je bil z vsim dober in je želel vsem dobro. Prav zaradi tega, ker je bil tako dober in naiven, mu niti na misel ni prišlo, da bi ga kdokoli napadel z nožem in celo za hrbtom. —

Strunjak za uboj: 12 let strogega zaporja, za tri lažje poskodbe državljanov na 4, 6 in 8 mesecev zaporja ter za težko poskodbo državljanca na 3 mesecev zaporja. Vse kazni se združijo v eno, ki je 12 let strogega zaporja. Radanovič je oproščen, ker niče ni zanesljivo videl, da je dal Strunjaku nož.

Stos za dve lahki telesni poskodbi 6 mesecev zaporja, ker pa se ni vrnil v službo za kaznovan od sodišča v Klančnici, 6 mesecev zaporja, sodba pa še ni bila pravomočna, se obe kazni združijo v eno, ki znaša 10 mesecev zaporja.

Sodba še ni pravomočna.

PRETEPAC OBOJOJA ŠVA JAVNOSTI
Kulturni ljudje in pošteno državljanje se žele po delu in študiju tudi razvedriti. Pa se znajdejo med bando bolj ali manj izurjenih pretepacov in razgrajevalec, ki jim zagrene urice oddiha in jim ogrožajo celo življenje. Vsi pretepači in razgrajevalci zaslužijo najstrožje kazni, ker je škoda, da bi zaradi njih dobili pošteno državljan tudi najmanjšo poskodbo. Zakaj bi zaradi pretepacov, ki običajno niso v nobenem pogledu kaj prava in kristni državljanje, trpel dan državljan, poštenjak, kristenčan in skupnosti? Vsakega pretepacja je treba takoj pri prvem pretepu hitro in najstrožje kaznovati, da ga bo minilo veselje do pretepu in ogrožanja poštenih državljanov. Strunjaku in Stosu izrečena kazni naj bo zato opomin vsem, ki se pretepacajo!

Za boljše več, za slabše manj!

Razgovor o cenah uslug pri novomeškem »KROJAČU«

Podjetje Krojač v Novem mestu je bilo ustanovljeno 1. oktobra 1946. Nekako po sreči se je izogibalo vsem reorganizacijam, ki so v povojnem razdobju zajele večino obrtnih podjetij. Industrije takrat še ni bilo, zato smo se mnogo ukvarjali z obrtjo. Podjetje Krojač je, kot smo omenili, ostalo neokrnjeno, razvijalo se je v skladu s potrebami in bo letos proslavljalo 15-letnico ustanovitve. Obiskali smo direktorja tovariša Ljudevita Zupaniča in ga zapletili v pogovor o cenah obrtnih uslug.

Kaj je v primeru, če akord preseže?
Izplačanih dobi več ur. Prvo-razredni suknjiči mora izdelati v 28 urah, če izdelava v tem času enega in četrt, mu obračunamo 35 ur.

Na osnovi česa pa obračunavate storitve potrošniku?
Imamo tri vrste rezijskih ur, ki so že vključene z novimi instrumentalni delitve dohodka. Prej smo imeli le eno rezijsko uro. Ugotovili smo, da je za potrošnika krivično, če plača ne oziraje se na kakovost blaga in kraj izdelka, 150 din za vsako uro izdelave. Prej je razlika nastajala samo v številu ur, potrebnih za izdelek. Zdaj smo to napako že odpravili. Za izdelavo najboljše obleke je rezijska ura 186 dinarjev, za izdelavo srednje obleke 160 din, za navadno in otroško obleko pa 140 din.

S tem ste potrošnikom gotovo ustregli, zanima nas pa, če morda nameravate rezijske ure še bolj deliti?
Zaenkrat spremljamo razvoj gospodarjenja po novih instrumentih, gotovo pa bomo, če se bo le dalo, skalkulirali še več vrst rezijskih ur, da bi potrošnikom ustregli. Saj smo obrtno uslužnostno podjetje.

Nabirajte zdravilna zelišča

Cveti: majni marjetice, divjega kostanja brez debelega stebila, ranjaka, akacije, bele deteljice, rdeče deteljice.

Lisi: godne jagode, ozkolistnega trpotca, širokolistnega trpotca.

Rastlino: krvavega mlečka, koprinika, s korenino, orlice, smolnice, grenkuljice, vodne kreše, navadne ramaše, grenke ramaše, ženjkija, zdravilnega jetičnika.

Korenine: male norice, bodeče nežekompave, sladkih koreninic, regrata (samo rumenega), pekoče koprive, repinca, arnike, srčne moči.

Lubje: češminovski korenin, krhlike.

Razno: glogovi vršički s cvetom.

Pohiite z nabiranjem! Raz-en navedenih zelišč odkupuje še nekatera v manjših količinah. Navodila in cene dobite v vaši zadrugi ali pri GOSAD, Skladšče, Novo mesto, Slakova ul. 8.

Mali oglasi imajo v domačem tedniku zanesljiv uspeh — prepričajte se o tom!

V Evianu, mestecu na francoski strani Lemanskega jezera, so se v soboto začela dolgo pričakovana pogajanja med zastopniki franc. vlade in časne alžirske vlade. Na prvem sestanku sta voditelja obeh delegacij, Joxe in Krim Belkassen, razložila stališče obeh strank. Pogajanja so se nadaljevala v torek.

Na jugu ZDA v zvezni državi Alabami so znova izbruhili rasistični nemiri, ko so belci napadli avtobus, v katerem so se vozili beli in črni potniki. In ga zažgali. Kennedy je sporočil, da bo pošlal v Alabamo nekaj sto zveznih policistov, ki je s svojimi izjavami tudi podpihal rasno nestropono državi, je izjavil, da bo dal zvezne policiste zapreti, ker pomeni njihov prihod »kršitev ameriške ustave«.

Obisk predpovednika Združenih arabske republike Bagdadja in gospodarske delegacije ZAR v Bonnenu odložil. Kairski politični krogi razlagajo to odločitev s motnjami, ki so se v zadnjem času pojavile v odnosih med Bonnno in Kalrom. Te motnje je povzročil vzhodnonemški konflikt, ki je v glavnem mestu Bagdadja odločil ZAR. Demokratijske pokrajine ZAR, saski, ki je odprl že nekaj časa. Zvezna republika Nemčija pri pritisku na vlado ZAR, naj zapre ta konflikt, ki po njenem mnenju pomeni, da ZAR priznava demokratično republiko Nemčijo. Po znanju Hailsteinovi doktrini za Zabodna Nemčija ne vzdržuje diplomatskih odnosov s tistimi vladami, ki priznavajo Vzhodno Nemčijo.

Francoski predsednik de Gaulle je obiskal Bonn, kjer se je sestel z zapadnonemskim kanclerjem Adenauerjem. Uradni krogi so zelo molčevo o tem sestanku, ki ga spremlja jo v zvezo z bližnjim obiskom Kennedyja v Parizu. Kennedy bo pred odhodom na Dunaj, razgovor imel s zveznim kanclerjem g. Hruščevom, obiskal v Parizu predsednika de Gaulle.

VSE OVIRE SO ODSTRANJENE

(Nadaljevanje s 1. strani)
 celuloze in papirja v Vidmu-Krškem, v Industriji perila v Novem mestu, v obratu IEV v Sentjerneju in na Vrtaču, v obratu Telekomunikacij v Mokronogu, v KGP v Brezicah ter še v nekaterih drugih podjetjih in združnih organizacijah. Razen tega se mnogi kolektivi na volitve obratnih DS že pripravljajo. Prvotno so DS prepuščali obratni DS predvsem pristojnosti s področja zakonodaje o delovnih razmerjih (disciplinska sodišča in sprejemanje ter odpušcanje delavcev). Te pristojnosti pa so se že lani počasi razširile tudi v delitve dohodka in gospodarjenje z osnovnimi in obratnimi sredstvi. Ugotovljamo celo, da je bil proces prepuščanja pristojnosti obratni DS hitrejši v tistih podjetjih, ki so že prej vodila materialno in finančno poslovanje, ločeno po nižjih enotah; na kratko bi lahko rekli: laže in hitreje je šlo tam, kjer so bolje poslovale! Obratni DS pomenijo večje število novih upravljavcev, ki so znali poskati notranje rezerve (teh pri nas ni malo) hitreje, ker so bližji problemom kot en sam DS in upravno

vodstvo. Prav zato se je novi sistem delitve dohodka laže in hitreje uveljavil v kolektivih, ki so decentralizirano delavkega samopraviljanja že uresničili. Ne bo odveč dodati še to: mnoga vodstva, ki so prej odlašala, zdaj z olajšanjem ugotavljajo: le zakaj nismo decentralizacije uresničili že prej?

Marsikje se zatika pri vprašanju pristojnosti, ki naj jih DS prepusti obratni DS. Čutili je težje, naj bi bili obratni DS posledica vnaprej pripravljenih ekonomskih enot, za katere zahtevajo ponekod dolgo doba pripravljajanja in »preizkusno« dobo. Kaj meniš o tem?

— To vprašanje je treba načeti z obratne strani! Ne moremo razpravljati o tem, kaj bi DS prepustili obratni DS, ampak narobe, razpravljati moramo o tem, kaj bodo obratni DS prepustili DS podjetja! Le tako bomo uresničili decentralizacijo!

Res je, da se ponekod v podjetjih tehnokratski boje tega in decentralizacije svoj strah pred množicijo svoj »dokazil« ni-

mamo še izkušeni, nismo še pripravljeni, delavci niso zainteresirani niti zreli ter s podobnim. Že v začetku sem poudaril, da je pripravljenost proizvajalcev velika, zato je popolnoma logična ugotovitev: decentralizacija ne gre tam, kjer jo birokrati dušijo! Grmado podobnih »dokazov« bodo proizvajalci v takšnih primerih najlaže

Ponekod se vodstva otepajo decentralizacije tudi zato, ker novi družbeni odnosi uvajajo nova merila za oceno dejavnosti vodstva. Zavedati se moramo, da bodo tudi uprave podjetij prej ali slej objektivno in enakomerno kot neposredni proizvajalci, skratka, lahko rečemo, da bodo prejemali osebne dohodke prav tako kot proizvajalci — po uspehu. Od svojega dela bodo torej gospodarsko odvisne in se bodo podati spreminile v neke vrste servisno službo.

Izračune, ki jih ponekod pripravljajo, bodo lahko obratni DS ali zbori proizvajalcev po ekonomskih enotah ovrgli, zato ni prav, da te izračune pripravljajo v ozkem krogu upravnega vodstva, ampak naj prilegno k pripravam najširši krog upravljavcev.

Vsako oklevanje je odveč. Kolektivi morajo skozi prakso preizkusiti sistem upravljanja in ga prilagoditi razvoju ter potrebam proizvajalcev. Odveč je torej misliti, da bomo z zamotanimi tehnokratskimi pripravami ustvarili v podjetju popoln sistem. Naj bo izdelan še tako skrbno, praksa bo zahtevala izpremembe in prilagoditve. Zato se moramo še posebej izogibati posnemanja in šablon. Sindikalne organizacije naj odločno vztrajajo pri decentralizaciji delavskega samopraviljanja in uvajanju novih družbenih odnosov v kolektivih. Naloge komunistov v tem procesu pa je dovolj jasno nakazal III. plenum CK ZKS.

Ludvik Kebe, predsednik okrajnega sindikalnega sveta

premostili, če bodo avtorje vprašali: zakaj nismo gospodarsko pripravljali na decentralizacijo? Kaj ste delali, da ni na razpolago potrebnih podatkov? Že dve leti govorimo o razvoju družbenih odnosov, o demokratizaciji in decentralizaciji, mar je šlo vse to mimo vas in niste čutili potrebe, da bi se pripravili?

Okrajni družbeni plan, ki predvideva porast proizvodnje v vseh panogah gospodarstva v toliko in toliko letih za toliko in toliko odstotkov, nalaga zavodu za zaposlovanje delavcev tako vsebinsko dejavnost, ki bo v skladu s splošnimi interesi proizvodnje in pravičnim usmerjanjem delavcev v dolenjske poklice. Vsebinska prihodnja dela zavoda temelji v bistvu na novih odnosih med delavcem in proizvodnjo, oziroma je njen glavni namen posredovati zaposlitev vsem, ki želijo delati v izbranem poklicu. Če neko podjetje želi zaposliti določeno število nekvificiranih in kvalificiranih delavcev, prosijo zavod za zaposlovanje, preko katerega delavci iščejo službe, da jim te preskrbi, zavod pa za delavce priredi krajši seminar, na katerem se seznanijo z osnovnimi pojmi zakonodaje, upravljanja v podjetju itd. S tem postaja vloga zavoda za zaposlovanje še večja, hkrati pa raste skrb podjetij, ki morajo z zavodom najtesneje sodelovati in bolj razpravljati o vprašanju zaposlitve.

Če hočemo proizvodnjo izpopolniti in njen porast doseči z minimalnimi napori, je nujno, da zaposlujemo kar največ kvalificiranih in strokov-

nih delavcev; teh v našem okraju manjka, razen tega pa se strokovni kader z Dolenjske preseljuje v druge okraje in druge republike. Čeprav so gospodarske organizacije letos n. pr. zaposlile 650 nekvificiranih delavcev iz Hrvaške ter Bosne in Hercegovine v gradbeništvu, gozdarstvu, kmetijstvu in pri gradnji cest, je še vedno dovolj domačih nekvificiranih delavcev, ki čakajo zaposlitve. Zlasti zaposljuje žena in deklet, predvsem kmetičkih, je v novomeškem okraju koljuva točka; delavke so še namreč ponekod opredelile za nekatere gospodarske vrste (v Sentjerneju, Žužemberku, Mokronogu za delo v »Iskrinih« obratih). V Novem mestu pa hočejo dobiti zaposlitev v »Novoteksu« in »Krikitu«. Teže je žensko delovno silo zaposliti v drugih panogah.

O teh problemih je na seji 9. maja razpravljal tudi svet zavoda in ugotovil, da bi se dalo v »Iskrinih« obratih (vključujemo tudi nastajajoč novomeški obrat) zaposliti 700 delavcev, da pa bi pretežno odvečno delovno silo zaposlili šele tedaj, ko bi na delovniški obratov uvedli drugo delovno izmenilo. S temi zaključki sta se strinjala tudi občinska ljudska odpora v Novem mestu in Trebnjem, vendar bodo o predlogu razpravljali tudi v kolektivni matične tovarne »Iskre« Razen tega pripravljajo zavod za zaposlovanje delavcev podrobno analizo o ženski zaposlitvi sploh, predvsem za novomeško občino (kjer je ta problem še posebno pereč), ka-

Kolektiv gradbenega podjetja SAVA v Vidmu-Krškem je po dveh letih le našel dovolj moči, da je obračunal s samodrštvom — Strah in previdni molk sta nevaren pojav v procesu revolucionarnega uveljavljanja novih družbenih odnosov — Primer, ki dokazuje, da posameznik ne more mimo kolektiva »delati red« v podjetju

STRAH IN MOLK obremenilni prič

Tu in tam so le cesta ali gostilniški zidovi lahko prislunili kritičnemu šepetu. — Pred štirinajstimi dnevi pa je kolektiv le obračunal. Zdjaj žive v velikem strahu, da se bo kaj »zvedelo in da bo to škodilo ugledu podjetja«. Preden sem odšel od njih, so se enkrat prosili: »Samo ne napišite tako, da bi nam škodilo!« Samo oni ni prosil, da, celo zagrozil je s tožbo, če ga bomo omenili. Tako vsaj so povedali drugi. Kdo je ta »on«?

Pred nekaj manj kot tremi leti jim ga je poslala občina za tehničnega vodjo in pa, da bi »napravil red« v podjetju. Ko je prišel, je bilo marsikaj narobe, marsikaj pa je ne bilo še bolj zavozlano. »Sprejeli smo ga z zaupanjem, saj ga je poslala občina!« so povedali. V podjetju pa se brez njega ni dalo ničesar več storiti. Vmešaval se je v vse posele in odločal mimo vseh. DS je na svojih sejah, če ni šlo drugače, tudi priklimal na že izpolnjene zadeve. Skratka, kmalu jim je zrasel čez glavo, zato pač, ker so počeli... Tako so opisali

ljudje tehničnega vodjo. Na oprezna opozorila posameznikov je odgovarjal: »CE BOSTE PUSTILI, DA BOSTA DS IN UPRAVNI ODBOR GOSPODARILA, BO VSE PROPADLO! BREZ DIKTATA NEBO SLO! NISO SE DOVOLJ ZRELI!« — DELAVSKO SAMOUPRAVLJANJE JE SAMO POIZKUS, VPRAŠANJE JE, KAKO BO USPELO!«

Štirje gradbeni tehniki v podjetju (zmed šestih) so dali odgovore, široko utemeljeno, vendar je bil vzrok v vseh primerih enak. Investitorji so prosili podjetje SAVA, naj jim na razgovore ne pošilja tehničnega vodje, ampak koga, ki bo razumnejši »n bolj cloveški... Lani novembra je na seji občinskega zbora proizvajalcev predsednik DS Gradbenega podjetja SAVA izjavil: »Tehnični vodja in direktor morata iz našega podjetja, če ne, bo vse vragal!« Tam mu ni nihče ugovarjal, drugi dan pa so mu doma v podjetju, na seji DS »zavezali« usta... Govorice v kolektivu so rasle, kajpak največ one o prejem-

kih, pavšalnih dnevnih. Prišepetovalci so skriti za uvodom »Zaupno, da ne boš kje rekel.« pripovedovali razne storije prav takrat, ko je bilo treba povzdigniti glas. Pravit prišepetavalci bodo zdaj, ko je varno, najglasneje vpili: »Ali se spomniš, kaj sem ti pripovedoval?« Vidiš, pa smo ga le odžagali!

Od besed od dejanj pa je bila dolga pot, kar dve leti je trajala v SAVI. »Zato, ker smo se vsi preveč bali in ker smo govorili povsod, samo v podjetju ne!« je samokritično pripomnil sekretar partijske organizacije, Predsednik upravnega odbora, preprost delavec, pa je edini izmed vseh brez premišljanja poudaril: »Vse, kar sem povedal, objavite in napišite, da sem vam to povedal jaz, Albin Bogolin!« Ta dva sta povedala resnico.

Od kod strah pri nekaterih, da bo resnica škodila? Po dolgem mrazu svetloba ščemi, pravijo ljudje. Zakaj se niso bali za ugled podjetja takrat, ko so stranke prošle, naj pošljejo na razgovore koga, ki bo v obnašanju bolj človeški kot tehnični vodja? Kaj so ukrenili takrat? Mar ni prav ugotovitev, da je kritika, ki je v enotnem nastopu kolektiva le prišla na dan in naredila konec samodrštvu, najboljši dokaz, da potrebujemo prav kritiko?

Hitri razvoj družbenih odnosov zahteva odločne ljudi, Takšne, ki bodo še posebno odločni pri odpravljanju napak! Birokratom, ki samo skozi uradni list in prizmo ekonomike tehtajo, kaj je prav in kaj ne, je odklenkalo! — Mi ustvarjamo v družbi nove odnose, tu pa so potrebna nova in drugačna merila. Dopusčali smo nekemu, da je govoril: delavskega samopraviljanje je samo poizkus! Tu je potreben diktat! — in podobno. Po desetih letih boja in naporov delavcev upravljavcev, ki so se spopadli že s številnimi zapletenimi vprašanji in ki ne prestando snujejo in se uče, so take izjave kaj več kot samo neresne in nepremišljene. — Družbeno škodljive so!

V novi družbi, ki jo snujemo že od leta 1941, nam pomeni človek ustvarjalec, proizvajalec in upravljavec več kot gospodarski uspehi! Gospodarstvo je proizvod njegovih snovanj, zato je človek upravljalavec najvišja vrednota! Prav zato posameznik sam ne more »delati reda« v podjetju! Če je kaj narobe, naj kolektiv skupaj z organi samopraviljanja pretehta, kaj je treba storiti! Vsi družbeni organi v okolici so soodgovorni, če dopuščajo razvev nezdravih pojavov v molku, kot je bil to primer v SAVI! Morda se je kolektiv tudi zato tako pozno otesel spon, ki so ga dušile. Svetel žarek, ki sije iz žalostne zadeve, pa je v tem, da bo dve sto gradbenice SAVI odslej bolj sproščeno gradilo nove in nove visoke in svetle stavbe.

Ivan Zoran

MILOŠ JAKOPEC

Za sodobnejšo strežbo

Štiridnevni seminar za poslovne trgovskih prodajalcev, ki je začel 18. in končal 19. maja v Ljubljani, je bil posvečen vzgoji trgovskih vajencev, organizirala pa ga je Okrajna trgovinska zbornica — Novo mesto. 50 poslovodij iz novomeškega okraja se je pobiše seznanilo s sodobnimi postopki za vzgojo mladih trgovskih kadrov, saj je učna doba za uspo-

sobljenje kvalificiranih trgovcev skrjaljana na dve leti. Navzlic vsemu je treba v tem času izobraziti učence tako, da bodo poznali vsa načela sodobne strežbe in lahko sledili tudi razvoju trgovine. Predavali so strokovnjaki iz Ljubljane, ki so pohvalili skrb naše trgovinske zbornice za izobraževanje kadrov. Udeleženci so bili s posredovanjem gradivom zelo zadovoljni, v anketnih listih, ki so jih izpolnili zadnji dan seminarja, pa so skoraj vsi izrazili željo, naj bi takšni seminarji postali stalna oblika izobraževanja ter bi bili dostopni tudi širšemu krogu trgovskih delavcev, in ne le poslovodjem.

Tri nove knjige DOLENJSKE ZALOŽBE

Za IZOBČENCEM, romanom Ilke Vaštetove o Janezu Trdinu, in za slikanico NEPOKORJENI BREGOVI avtorjev Milana Baskoviča in Mira Cetina nam je domača zročba v zadnjih tednih postregla s tremi novimi knjigami: V privedbi Milana Dodica sta izšla v prikupni izdaji dve Jurčičevi povesti: KLOSTRSKI ZOLNIR in TIHOTAPEČ (ilustracije in oprema: Bogdan Borčić), Tone Knez, Peter Petru in Stanko Skalcar so izdali opis antičnega mesta na Krškem polju in njegove zgodovine z naslovom NEVIDUNUM. — Izšli so tudi PORTUGISKI SONEI angleške pesnice Elizabete B. Browninove, ki jih je poslovenil Alojz Gradnik (ilustracija in oprema: Zdenka Borčić).

Obširneje bomo o novih izdajah Dolenjske založbe poročali prihodnjič.

TOVARNA PISALNIH STROJEV LJUBLJANA

Resnica v besedah in številkah

Resni problemi in odgovorne naloge Zavoda za zaposlovanje delavcev v novomeški občini — Bodo obrtni obrati letos sprejeli polovico manj vajencev kot lani? — Še vedno neresen odnos do štipendiranja kaže, da v planiranju kadrov marsikje še niso prelomili s staro prakso

Okrajni družbeni plan, ki predvideva porast proizvodnje v vseh panogah gospodarstva v toliko in toliko letih za toliko in toliko odstotkov, nalaga zavodu za zaposlovanje delavcev tako vsebinsko dejavnost, ki bo v skladu s splošnimi interesi proizvodnje in pravičnim usmerjanjem delavcev v dolenjske poklice. Vsebinska prihodnja dela zavoda temelji v bistvu na novih odnosih med delavcem in proizvodnjo, oziroma je njen glavni namen posredovati zaposlitev vsem, ki želijo delati v izbranem poklicu. Če neko podjetje želi zaposliti določeno število nekvificiranih in kvalificiranih delavcev, prosijo zavod za zaposlovanje, preko katerega delavci iščejo službe, da jim te preskrbi, zavod pa za delavce priredi krajši seminar, na katerem se seznanijo z osnovnimi pojmi zakonodaje, upravljanja v podjetju itd. S tem postaja vloga zavoda za zaposlovanje še večja, hkrati pa raste skrb podjetij, ki morajo z zavodom najtesneje sodelovati in bolj razpravljati o vprašanju zaposlitve.

Če hočemo proizvodnjo izpopolniti in njen porast doseči z minimalnimi napori, je nujno, da zaposlujemo kar največ kvalificiranih in strokov-

teri ji bo potem predložil rezultate.

Če nadalje razčlenimo zaključke ankete, ki so jo izvedli v novomeških osemletkah, dobimo naslednjo sliko: 791 anketiranih učencev novomeških osemletk (415 deklet in 376 moških) se je pred zaključkom obveznega šolanja odločilo za tele poklice: za obrt 340 (195 fantov in 145 deklet), za nadaljnje šolanje 352 (146 moških in 206 žensk), v redno zaposlitev bo šlo le 60 mladincev (20 moških in 40 žensk), samo 39 (15 fantov in 24 deklet) pa bo ostalo doma na kmetiji. Te številke razločno povedo, da mladina hoče delati v gospodarstvu, da pa se nekateri nečesto zadovoljijo z dosežanim znanjem, pač pa bi se radi izobrazili na srednjih in kasneje morda tudi na visokih šolah. Seveda je ta odločitev pravilna in v skladu z razvojem in našimi potrebami po kadrih, vendar je vmes vrsta problemov, ki govorijo proti tej trditvi. Pereče je vprašanje prostih mest v šolah in obrtništvu; sprejemljivost izobraževalnih ustanov je namreč tako majhna, da bo n. pr. v novomeškem okraju oziroma v Novem mestu od 352 učencev, ki so se na novomeških osemletkah odločili za srednjo šolo, lahko študiralo le malo učencev, saj jih bo iz celotnega okraja na novomeških srednjih šolah le 150 (60 na gimnaziju, 60 na ekonomski srednji šoli in 30 na učiteljski šoli). V obrtništvu je 177 prostih mest (150 za moške in 27 za ženske), zaradi česar bo le-

tos dobilo zaposlitev 50 odstotkov manj kandidatov kot lani. Prav ta panoga pa je za fante in dekleta, ko končajo obvezno šolo, najbolj priljubljena. Od 50 prijavilencev se bo lahko zaposlilo le 14 kandidatov. Za trgovino je prijavljenih 100 učencev, učnih mest pa je na mestu 28 (4 za dekleta). Na najslabšem so dekleta, ki bi se rade izučile za šivilje; čeprav je 55 prosilk, učnega mesta ni.

Zgornje številke nazorno povedo, da bo imel zavod za zaposlovanje delavcev z naštetimi problemi še trdo delo. Če ugotavljamo, da za mlade ni prostih delovnih mest, čeprav potrebe govorijo drugače, ne moremo mimo dejstva, da za učence, ki hočejo študirati, tudi štipendij ni. Zavod za zaposlovanje je po anketi, v kateri je sodelovalo več podjetij, zaključil, da so samo nekatera podjetja voljna štipendirati dijake in študente, čeprav kvalificiranega in strokovnega kadra nimajo. Če pa hočemo zaposliti 13.500 strokovnjakov, kar je določeno v perspektivnem planu novomeškega okraja, je nujno, da o teh vprašanih gospodarske organizacije več razpravljajo; pa ne samo o dodeljevanju štipendij, tudi o proizvodnem porastu in kakovosti proizvodnje bi morale odločati z novim strokovnim kadrom.

Splošni gospodarski razvoj novomeškega okraja kakor tudi perspektivni plan bosta znatno okrnjena, če ne bomo o teh vprašanih smotneje razpravljali. Dejstvo je namreč, da odhaja vedno več strokovnjakov v druge okraje in sosednje republike. Če bomo te probleme namerno prezrli, ne bomo mogli govoriti o uspehih, ki jih družba pričakuje.

MILOŠ JAKOPEC

MILOŠ JAKOPEC

MILOŠ JAKOPEC

MILOŠ JAKOPEC

MILOŠ JAKOPEC

MILOŠ JAKOPEC

Gostinci o gostih

Ondaj me je ustavil natak-Lojze in me malo za šalo malo pa zares prijel: — Pišeš in kritiziraš — pa tudi drugi delajo tako, le nas gostince. Zakaj ne bi kritično pregledal še druge strani — naših gostov! Potem boš malo bolj razumel, zakaj so usluge drage, zakaj na straniščih ni ogledal, brisač in včasih papirja, zakaj imamo strgane revije, zakaj so večkrat zasmetena tla in zakaj smo včasih tudi mi gostinci slabe volje.

KOZARCI, ŽLICE IN PEPELNIKI V ŽEPIH GOSTOV

Sedel sem v kolodvorski restavraciji. Slučajno sem opazil, kako je neki gost — pri mizi je sedel z neko žensko, morda ženo — previdno vzel prazen kozarec z mize in ga spravil v žep. Enako zgledajo tudi vilice, žlice, noži, pepelniki in celo kovinski podnosi. Nekateri zmnikavki odnesejo ukradene predmete domov, večina pa jih kar takoj znaj pred gostščem uniči. Kovinske podnose mečejo ob tla, razbijajo kozarce in steklenice. Slučajno pa mi je prišlo na misel, da je neki mladi »ekstencionalist« vrgel z mize pe-

pelnik v Krko. Menda je hotel s tem dokazati, da je svobodni, da se je otrešel »nazadnjaških« spon paragrafov in pravil o lepem vedenju.

KAJ VSE SE DA UKRASTI IN POLOMITI NA STRANIŠČU

V našo kavarno, ki je med najlepšimi v okraju, mi je pripovedoval Lojze, pridejo kulturni gostje, žal pa tudi drugi. Stranišče kavarne smo uredili kloničer je bilo v naših pogojih mogoče kulturno. In kaj se je zgodilo? Čez nekaj dni je zginila brisača, zginilo je mlo, toaletni papir in ogledalo. Tudi škaticla za toaletni papir se ni dolgo obdržala. Ne bi se toliko čudil, da je zmanjkala škaticla v moškem stranišču, toda enako se je zgodilo v ženskem! Kljuje na stranišču so nam najmanj že šestkrat sneli. Razen tega so nam »kulturni« gostje zlomili držalca za brisače, razbili straniščne školjke, ogledala in umivalnik.

stvari, podobno kot v kavarni, ki sem jo prej opisoval.

UMETNOST NA STRANIŠČU

Pravilo je že, da so vsa gostinska stranišča počekana z raznimi umotvorji (beri: kvantami) v rimah in v prozi. Poleg seveda ne manjka raznih risb. Nekaterim ni dovolj, da popackajo samo straniščne stene, ampak popišejo še ostale. Drugim spet ni dovolj samo risanje in pisanje s svinčnikom, zato se spravijo nad stene z raznimi ostrimi predmeti in jih spraskajo. Tako uničujejo ne samo stara gostišča, ampak tudi nova, kot je to mogoče v senovskih restavraciji in drugod.

ZAŽGANI SEDEŽI

Sedeži v naših kavarniških lozah so običajno tapetirani in prevlečeni z usnjem. Te modernizirane žele pred nekaj leti, smo bili vsi zelo veseli. Toda gostje so usnjene sedeže razrezali ali pa zažgali s čiki. Gostinci so potem sedeže zakrpalji, gostje pa krp ne morejo gledati in odrgajo zdi eno, zdi drugo.

ZGINILA JE MARILYN MONROE

Naša gostišča imajo narobe razne revije, domače in tuje časopise. Neki natakari mi je pototil: — Komaj sem prinesel Life (to je ameriška revija), že je izginila prva stran, na kateri je bila slikana Marilyn Monroe. Podobno izginjajo tudi slike ostalih igralok, horoskopi, modne priloge, kroji in sploh slike lepih oblik. Strani ali posamezne slike izrežejo ali pa izgrajo. Gostje — običajno prav tisti, ki jih sumim, da počenajo take stvari — me potepajo zakrjavajo, zakaj imam strgane revije. Taki so gostje, seveda ne vsi, a moja doživetja ni, da bi jih vrgjali.

KAVBOJCI NA PLEŠIH

Danes je pri nas že tak standard, da pride lahko v kavarno na pleš vsakdo dostojno obločen. V mestu pa je nekaj fantov, ki pridejo v soboto ali nedeljo zvečer na pleš v kavbojkih in črnih puloverjih. Gostje so se zaradi tega pri nas že večkrat pritoževali, saj kavarna ni mladinska dvorana. Zadevo smo rešili tako, da smo uvedli konzumne bloke — »kavbojci«, od katerih tako nismo imeli koristi, pa so se preselili drugam.

NATAKAR NI TELEFON

— Haloo, natakari! se derejo včasih gostje na natakarija. Vendar natakari ni telefon, zato mu ni treba kričati »haloo!«, pa tudi pes ni, zato ga ni treba poizkušati priklicati z živigi. Spet drugi gostje, ki se verjetno

OB PIJAČI RADI ZAPOJEMO

Mea culpa, Dolenjci smo veseli ljubitelji Radi ga damo na zobe. Razeženi potem zapojejo kako pelo o pijači in ljubezni. Zal, ostali gostje in natakarij namoj smisla za tako petje in ugotavljajo, da je podobno zavijanju volkov ali svinjskemu kruljenju. Gostje, ki bi radi v miru brali, poslušali radio ali se pogovarjali, se iz take »koncertne« kavarne raje preselijo v bolj tiho gostišče. Natakariji pa so plačani po učinku.

PIL BI GA VSAK HUDIC, PLALČA PA NIČ

poje naša narodna pesem. Ona že ve in natakarij tudi. Dobila primer »lutečega« gosta. To je gost, ki pride, se usede k mizi in nekaj naroči. Čas čas ga že vidi pri drugi mizi, ker »moris« kupijo znanec in seveda spet nekaj naroči natakariju. — (Taki »morlice« poznamo skoraj v vsakem večjem kraju nekaj). Potem se preseljujev še nekakrat ponovi, dokler gost ne ujame pravi trenutek, ko ga natakari ne vidi, in — izgine. V gostišču pri

JUNAŠTVO, POKVARJENOST ALI NEZNANJE?

V gostišču doživlja še marsikaj. Gostje mečejo kozarce ob tla in jih potem počejo plačati. Zgodi se tudi, da kakšen gost kozarce grizne in poje (!), pri tem pa dela grozno dolgočasen obraz. Svojevrsen pojav v nekaterih krajih in gostišču so kvartopirci. Ena takih skupin prebiva na primer v Novem mestu. V njej je več ljudi, ki menijo o sebi, da so zelo ugledni; v pozih nočnih urah, ko trudne natakarije zapirajo vrata gostiln, se ta družba potegne v »svoj lokal« in terja nič manj kot tole: »Punca, pijačo gor in ključe nam!« In nekateri se jim to zaradi poznanstva in nasilnosti kar lepo poredijo; za zatemnjenimi okni lokalca pripravajo noč do jutra... Če jim natakarija ključe ne izroči, potem je seveda takoj »kurba, prašica, noč!« zaslišati, mi te plačujemo!... in podobno. Upamo, da je to ena redkih izjem v okraju; ker pa je izjema, smo jo moral opisati tako, kot nastopa.

MILOŠ JAKOPEC

MILOŠ JAKOPEC

JOZE PRIMC

»Kaj nam pa morejo, morejo...«

Vpisarni KGP v Novem mestu so mi rekli: »Kar tu spodaj začnite!« Zunaj sem res videl delavce, ki so vozili samokolnice in precej hitro dovažali material zidarjem; ti so se pravkar pogovarjali, da bo vreme čez nekaj dni čisto »kislilo« in da ne bodo mogli nemoteno obidati notranjih sten. — Ko sm jih vprašal, kaj zidajo, so mi brž pojasnili: »To bo pa naša garaža!«
»Ali ste pri KGP?«
»Oni nam dajejo delo in plačo.«
»Kdaj boste dogradili garažo?«
»Skomignili so z rameni. S tovarišem direktorjem sva se dogovorila, da me bosta odšel spremljala dva njihova strokovnjaka.«

«Imamo dober dan»
Avtomobil se je zagrizel v Gorjance. Moja spremljevalca, strokovnjaka na KGP v Novem mestu sta mi povedala, da si bom lahko ogledal več drevvesnic in tudi nove nasade jlek, macesnov in drugih rastlin, ki jih gojijo.

Na gozdarskem obratu »Gorjanci« na Sotlarici, kjer ima KGP mlade nasade kavkaške jelke, macesna in nekaterih eksotičnih rastlin je delalo šest ljudi. Dva fanta sta »štihala« zemljo, štiri dekleta pa so sadila semena kavkaške jelke. Čepe so vrtale v zemljo in iz posebne škatice jemale drobne klice. Potem so jih v

spodilni je bilo ceste Veliki plac—Krvavi kamen konec. Dva delavca sta podžagovala smreke. Pod njima se je razprostiral enoletni nasad. Tam je stala stara jelka.
»To bova posekala kasneje. Zadržati bi me skoraj ubilo. Kakšne zaščitne rokavice bi lahko dobila!«

«Tu sem sam gospodar...»
Vračali smo se mimo logarnice. Tamkajšnji logar je potožil, da mora prehoditi čez 900 hektarov gozda. V prihodnje naj bi vsak logar dobil le 500 ha.

«... Družbeni odnosi in praksa, ki se v naši družbi razvijata na temelju delitve dohodka po delu, dajejo osnovne pogoje, da se ta velika humanistična načela uveljavijo prav v praksi vsakdanjega življenja delovnih ljudi...»

«... To naj bo ekonomsko načelo, ki bo omogočilo hitrejši razvoj skupnosti in izraz solidarnosti delovnih ljudi, vsebovan v osnovni sistema razdelitve po delu. (MILENTIJE POPOVIČ)»

Delavec z zaščitnimi dolenicami me je spominjal na divjega moža. Na borovem nasadu v Strugi, kjer so 1959 zasadiли prve semenke, je delal z neko ženo.
»Sama opravlja ta posel že več let. Vode ni, ker je treba mlade nasade neprestano zalivati, zlasti prva leta. Skrbim za red. Ni se mi še pripetilo, da bi bilo v moji drevnici kaj narobe. Zato mi iz KGP tudi vse zaupajo.«
»Kje pa stanujete?«
»Tajkoj tu.«
»Vam je všeč, da vas pri delu strokovnjaki preveč ne ovirajo?«
»Kajpada, tu sem sam gospodar!« se je nasmehnil.

«Živinorejci smo nekaj posebnega»

Ko sem obiskal kmetijski obrat Poljane v Podhosti, je deževalo. Svetovali so mi, naj se pripravim, kaj zmore žena. V hlevu je bilo čez 50 telet. Tam pitajo živino že tretje leto. Pravzaprav opravlja ta posel ena oseba — žena, Verona Saje. Pravkar je pregledovala, če je v hlevu vse v redu.
»Nimam s čim nastlati. Prav danes čakam nekoga, ki bo pripeljal nastil.«
»Ali ste močno zaposleni?«
»Največ dneva preživim v hlevu. Ne smem se pritoževati, dela je ravno toliko, da

V delavski koči sem našel Jožeta Senico iz Podhoste, ki je pravkar pospravil v spalnico.

»Tole so nam zgradili. Nekaj je, vendar še ni vse dobro. Ni mamo odej, nimamo dimnikov za peči, zato ne moremo kuriti kadar je hladneje. Najbolje bi bilo, če bi nabavili postelje v nadstropjih, ker bi lažko prenočilo več delavcev kot doslej. Najprej so govorili, da bo tu cela delavska vas, zdaj pa niti obealnikov, miz, stolov in police nimamo. Tudi kuharji si moramo sami.«

»Ali ste kdaj razpravljali o teh vprašanjih, morda na kakšnem sestanku?«

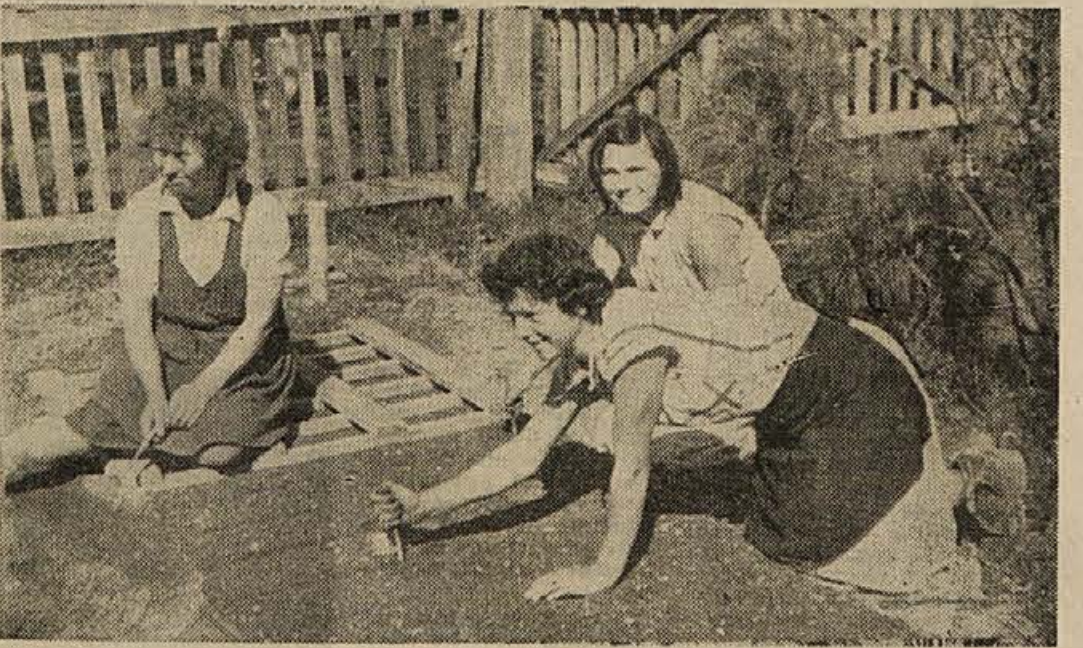
»Da, toda pri nas je še vedno tako, da beseda ne zaleže veliko.«

»So vas seznanili z osnovnimi pojmi delavskega samoupravljanja?«

»Da. O tem že vemo, samo ne velja, ker še vedno pride vse »od zgoraj«. Šele julija bomo dobili prvi dobiček, kot govorijo.«

»Vi ste tu zidar?«
»Ne, čevljar sem. Znam pa vse. Moram hiteti,« se je opravičil in že je strugal po zidu. Na drugem koncu sta dva delavca kuhala kosilo. V kotu je ležala posoda. Podpirala sta si boke in se pogovarjala.
»Ste dolgo tu?« sem ju vprašal.

»Jučer smo došli iz Slavonске Požege. Bogami, hladno je kod vas!«

Dekleta urejajo drevsnico na Sotlarici (Gorjanci)

gojijo živino. V hlevu v Črmošnjicah je 110 krav mlekarič, hleve pa ima ta obrat še na Planini in Blatniku. V bližini črmošnjškega hleva sta dva pokončna silosa za krmo. Ker so bili prostori za krmo premanjni, gradi obrat dva nova odprta silosa, v katerih bodo shranili 400 ton krme.

»To je pa naša vas,« sta pripomnila tovariša Kalinovič in Adamič, ko smo si ogledali hleve. »Ljudje imajo televizor in klub, kjer lahko poslušajo radio. Tudi cigani so zaposleni pri nas.«

«Upecaj ti njega, burazeru...»

Pred nekaj dnevi se je v pisarni KGP prijavilo za delo 120 Bosancev. Z vodstvom se je o zaposlitvi teh pogovarjal njihov predelavec. Sio je za dela pri ruvanju panjev v Zalogu, kjer bodo posekali 70 ha gozda, zemljo prorali in zasadi krmilne rastline. Seveda je sio za nekakšen sporazum o normiranju teh del. Sprva so zahtevali plačilo od hektara, drugič pa so hoteli biti plačani od števila izručenih panjev. Pogajanja so se končala s sporazumom, da bodo delavce plačali po tem, koliko panjev bodo izkopali.

»Ljudje nimajo odej, poraj itd.« je pripomnil predelavec.
»Težko je nabaviti vse to; če bi bili pri nas stalno zaposleni, bi se to dalo urediti. Petdeset jih bomo potrebovali za kosnjo.«

»Dогоovoril se bom z njimi.« Ko smo se peljali proti Zalogu, smo že od daleč zagledali veliko rjavo površino, kjer so ležali izručeni panji. Skupine po štiri ali pet mož so vstržano kopale, se pomenkvale in se tudi pripravljale, katera je več napravila. Čez polje je bila bluznjica. Iz hleva sta prišla fant in dekle in se spustila po poti na drugo stran, kjer so pred dnevi zgradili odprti živinski hlev.

»Ovaj će me slikati za uspomeno,« je rekla mlajši fant iz prve skupine.

»Upecaj ti njega, burazeru.« je pripomnil starejši.
»Kako pa delo?« sem vprašal.
»Ko radi, ne boji se gladi.«
»Kdaj boste končali?«
»Blizu gotovo.«

»Delajo kot črnci,« je potem povedal njihov predelavec. »Radi na bi denar. Stalno me povprašujejo, kdaj bo akontacija. Nekateri bi radi šli domov.«

«Ko bi imeli bife!»

Na Podstenicah so delavci vedrili pred svojim domom. Stali so okrog ognja in preklinjali vreme. Ko smo jih zagledali iz avtomobila, je tovariš inž. Kalinovič pripomnil: »Spet se bomo kregali.«

Izstopili smo. Pri zidu so sedeli Alojz Bobnar, Jože Pavlin, Jože Mavsar in Franc Mavsar; ta skupina je vsak dan podžaga 20—40 kubikov hlodovine. Prej so delali z ročnimi žagami, pred nekaj meseci pa so dobili motoriko. Uprava KGP jim je svetovala, naj si jo odkupijo in jo kar najhitreje odplačajo, ker bo manj obresti. Alojz Bobnar, ki se je naučil delati z motoriko na tečaju v Postojni, je brž vprašal:

»Tovariš inženir, nečesa ne razumem. Če bi...?«

»Svetoval sem že, da bi bilo najbolje, če bi žago takoj odplačali. Zaslužite dovolj...«

Logarnica na Pogorelec

»Saj, dovolj, pa pogledajte, kaj je danes: še nič nismo napravili, ker dežuje.«

Do delovišča imajo nekaj minut. Delajo ves dan. Samo ob nedeljah gredo domov. Ko se zvečer vrnejo z dela, so utrujeni. Počitek ne zadostuje. Radi bi še kaj popili, pivo ali kaj drugega. Dejali so:

»Podjetje bi tukaj lahko osnovalo manjši bife.«
»Ko bi imeli bife, bi bilo vse drugače. Delavce je dovolj in delo v gozdu je naporno.«

«Proti črmošnjicam vozi počasi»

Cesta s Podstenic se je vlekla nizdol proti Rdeči luži. Nekaj cestarjev je ravnalo kotalanje in odstranjevalo debelo kamenje in blato, ki so ga vstran potisnili avtomobili, ki so odvažali les z Roga. Na Rdeči luži smo si ogledali kočjo za voznike, v kateri je tudi konjski hlev. Lesena baraka je bila prazna, saj se vozniki vračajo sem le čez noč. Zraven je bil vodnjak s kapnico. Pročelje barake je krasil iz lesa izrezljan medved.

Od Rdeče luže do Kraguljevega vrha so nas spremljale visoke jelke in košate bukke, ki tam precej prej ozeienijo kot v nižini.

V Črmošnjicah, kjer so samo tri privatna gospodarstva, je velik kmetijsko-gozdarski obrat, ki zaposluje večino tamkajšnjega prebivalstva. Največ

kombinat v resnici že kmalu dajal družbi vse to, kar je zapísano v njegovih planih.
V sklopu KGP je pet gozdnih obratov (Novo mesto, Straza, Podturn, Črmošnjice in Črnomelj) in pet kmetijskih obratov (Novo mesto, Občice, Čr-

»Obratni delavski sveti mostjuno nameščajo delavce in proti svojim uslužbencom disciplinsko ukrepajo. Nadalje odločajo o nabavi tehničnega materiala in zaščitnih sredstev. Posebno pristojnost jim daje novi zakon o delitvi dohodka,

«... Ta dejstva moramo strniti v nekatere osnovne zaključke, ki bodo napotek za prihodnje delo. Začenja se proces izenačevanja položaja delavcev in nameščencev in odpravljanja nasprotij med intelektualnim in fizičnim delom, čeprav bo treba v tem zapletenem in dolgem procesu premagati težave, ki se porajajo tako iz materialne in kulturne nerazvitosti, kakor tudi iz ostankov preteklosti v zavesti ljudi.»

(MILENTIJE POPOVIČ)

mošnjice, Trška gora in Sentjerne). Prav toliko je obratnih delavskih svetov. Centralni delavski svet je predlagal, da bi ustanovili še dva obrata: transportni in gradbeni. Medtem ko gradbeni obrat že dela, bo začel transportni obratovati, brž ko bodo imeli dovolj kadrov.

O problemih podjetja in samoupravljanja v KGP je poudaril njegov direktor tovariš Dušan Mulej tole:

»Pobude največkrat pridejo »od spodaj«. Čeprav so predlogi včasih dokaj prezahtevni, poskušajo obratni delavski sveti najprej sami najti pravo pot, če pa ne gre, razpravljajo o določenih vprašanjih centralni delavski svet. Delavski svet je nekot tudi predlagal, naj bi za gozdne delavce in voznike, ki delajo na Rogu, gradili delavsko naselje. Ko smo o tem podrobneje razpravljali, smo našli na vrsto ovir, ki so govorile proti taki gradnji. Če bi gradili naselje, bi bilo nujno zgraditi kanalizacijo, vodovod, šolo, druge ustanove itd. To pa se ne bi splačalo že zaradi tega, ker je tam delo zgolj sezonsko in bi bilo ceneje, če bi delavce vozili na delo in domov z avtomobili.«

»Ko ste omenili delavska stanovanja, sem takoj pomislil, kako je s stanovanji še na drugih obratih. Ali delavski sveti razpravljajo o teh vprašanjih ali samo še »prikimavajo« odločitvam vodstva vašega posestva?« sem vprašal.

«Zdaj iščemo stike...»

»Včasih je bilo tako, saj so predstavniki delavcev v delavskih svetih največkrat le potrdili tisto, kar je prišlo »od zgoraj«, čeprav so po mojem mišljenju mislili drugače. Čutiti je bilo precejkrat neko bojazn, saj je znano, da vodstva niso trpela ugovarjanja, če je bilo kaj v njihovem interesu. Danes pa prav vodstva iščejo stik z neposrednimi proizvajalci. Mislim, da delavci še vse pre malo poznajo svoje pravice, in to ne samo v gospodarskih panogah.

Razumljivo je, da je glavna skrb, kako zaposlenim priskrbiti stanovanje. V prihodnje bo treba take probleme reševati vzporedno z namestitvijo delavcev. To je ena naših glavnih skrbi.«

»Ali imajo obratni delavski sveti kakšne posebne pristojnosti?«

IVAN ZORAN

Delavci novega gradbenega obrata so na... »Kar pred garažo nas slikajte...»

OBISKI IN ODGOVORI

O nekaterih problemih razvoja, napredka, ovir in načrtov v kolektivu KMETIJSKEGA IN GOZDARSKEGA POSESTVA V NOVEM MESTU — Delavci tudi tu še vse pre malo poznajo svoje pravice, pa tudi dolžnosti

enakomernih presledkih sadila, črsto dekle pa je na gredi-ce sipalo kompost. Drugače se jih več kot pet odstotkov posušijo — začela pripovedovati tista, ki je sipala kompost. »Danes imamo dober dan čeprav že žge. Tretji dan smo tu. Delo gre počasi. Smo se specializirale za ta opravila.«

»Ve smo pa Rezke z Dolža in Cervova,« so povedala dekleta,

»Koliko časa ste na posestvu?«
»Ne vem natančno« sedem ali osem let. Leta hitro minejo.«
»Imate vse pri roki, kar potrebujete?«
»Za živino že. Se lani sem morala nositi vodo iz Krke. Zdaj jo črpamo iz Krke, samo da zdaj le odvijem ključico in pride. Če ne bi imela rada živili, bi že zdavnaj kam odšla. Veste, živinorejci smo nekaj posebnega. Za teleta je treba skrbeti, kot neguje mati otroka.«

«Zdaj je interes vodstva v bistvu vsklajen z interesi neposrednih proizvajalcev. (MILENTIJE POPOVIČ)»

«Videli boste našo tovarno»

Zb nekaj let upravlja poljski obrat destilarna blizu Podhoste. Iz smrečja, ki ga sešekaajo v posebnem mlinu, kuhajo eterično olje. V »tovarni« delajo tri izmene. Vsakokrat, ko se vse tri zvrstijo pri strojih, se iz kolovv iztoči 12 kg smrečevskega in 20 kg jelkovega olja. Tovariš Persina, tamkajšnji obratovodja, mi je pojasnil, da so se za ta obrat odločili zato, ker so ugotovili, da lahko koristno uporabijo tudi razne odpadke drevja.

»Tovarno nameravamo rekonstruirati. Radi bi kurili s prečuhanim smrečjem, ki sicer ni za drugo kot za kompost. Imamo že ležali kotel, kar je prvi korak k ureditvevanju zamisli.«

Ceprav je konkurenca za smrečje in jelkova olja zelo huda, posebno, odkar se je s temi tekočinami na svetovnem trgu pojavila Sovjetska zveza, izdelajo le toliko olja, da pomagajo izravnavati najnujnejše primanjkljaje na svetovnem trgu. Na domačem trgu taka olja ne gredo v promet, ker jih že skoraj vsak dom proizvajal kot žganje, zlasti v izrazito gozdnih predelih na Gorenjskem.

»Smrečja nam ne manjka, včasih imamo prevelike zaloge. Privatni kmetički proizvajalci kar sami vozijo k nam to blago. Razmišljajmo, da bi bilo dobro, ko bi imeli primerno skladišče.«

»Tovariš obratovodja, ali bi mogli obrat še razširiti, da bi lahko proizvajali več kot doslej?«

»Se ne izplača. Olja, ki jih pridobivamo s sedanjimi stroji, so sicer kvaliteta, le na trgu je težje. Zato pravzaprav točimo tako malo.«

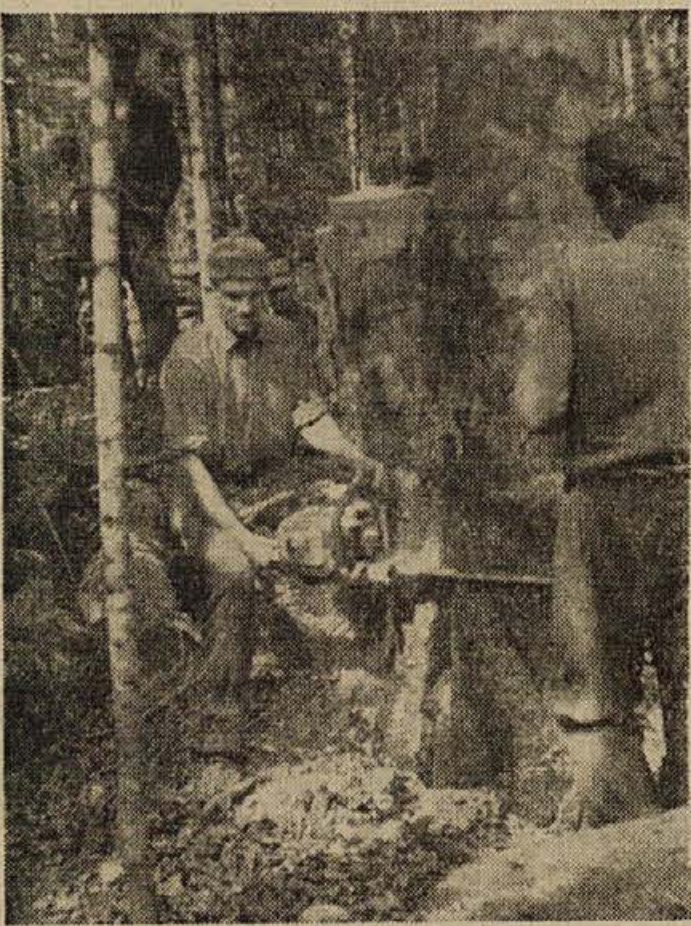
»Najbrž niste plačani po učinku?«
»Res ne, saj je za zdaj bolje, da ne. Kar od urnega dela nas plačujejo.«
»Ko sem se poslovl, je še enkrat želel:«
»Pridite se kaj. Takrat bo naša tovarna vse drugačna, kot je danes.«

«Beseda ne zaleže veliko...»

Že na Gorjancih sta mi spremljevalca, strokovnjaka KGP, omenila, da so na obratih v Kočevskem Rogu zgradili majhne domove za delavce in voznike. Ko smo se peljali mimo drevsnice poljskega obrata, kjer bodo čez leta imeli okrog 80 arov nasadov; smo srečali nekaj voznikov, ki so naganjali konje v hrib po hlodovini. Megla in dež sta popojinoma zatemila okolico. Sele na Pogorelec, kjer je logarnica, malo nižje pa zidana delavska kočja, smo se ustavili.

Kmetijsko gozdarsko posestvo iz Novega mesta je za svoje delavce, ki ves teden preživijo v Rogu, zgradilo nekaj poslopij. Delavci in vozniki tam stanujejo in si kuhajo. Tako prihranijo precej časa in tudi denarja, saj so večinoma iz Topliške doline, nekaj pa jih je iz drugih republik.

ne dela v redu. Delo je nevarno. Potem pa domov. Lahko si mislite, kaj poreklo naše žene, da nas ni toliko časa!«
»Da, da jih ni toliko časa. Čez teden delajo, večkrat tudi do večera. Kadar je treba, pa še v nedeljo.«

Z novimi motornimi žagami gre delo čisto drugače od rok; z malenkostnim trudom je storilnost neprimerno večja, večji pa so seveda tudi dohodki. Na sliki: skupina gozdnih delavcev novomeškega KGP v roških hostah z moderno ročno žago

na levo in navkreber. Tod pelje nova cesta, ki so jo delavci KGP gradili pred enim letom. Štiri kilometre novega cestišča je speljalo po obronku jase. Pod nami se je v megli videlo Novo mesto, nad nami so žumele ozelenele bukke. Pri Go-

POZDRAVLJAMO DRAGEGA TOVARISA TITA — to je bila najtoplejša misel novomeških pionirjev in pionirk, ko so pred dobrim mesecem tekli v štafeti mladosti

Prvi pozdravi iz brigade

»Rahlo dežuje. Brigadirji zamisljeno gledajo v zamračena okna. Ne vem, o čem razmišljajo. V teh dneh nas razveseljujejo le kulturne prireditve. Imamo tudi predavanja...»
Tako se začeli v pismu opisovali prve vtise brigadirji XV. novomeške mladinske delovne brigade Vinka Simončiča-Gasperja, ki delajo od prvih majske dni na avtomobilski cesti v Manojlem v Makedoniji.

Petnajst dni smo že tu, pravijo nadalje, pa smo bili le petkrat na trasi. Spominjamo se dneva, ko smo šli prvič na delo. Težko je bilo prijeti za kramp, vendar sta nas opogumila naš brigadni komandant Vlado Deržič in komandir tretje čete Franc Romih. Delavca sta nam neustrašivo. Zgled vleče in brigada je prvi dan preslegla normo kar za 69 odstotkov.

Spomanjajo se prvega dne v Makedoniji. Pot iz Novoga mesta proti Momi kamnu nas je utrudila. Zjutraj smo se vprašali: »Tovariši, kako ste kaj spali?« »Slabo!« je kratko rekel komandant Vlado. »Zakaj?« smo bili radovedni. »Vse noč je name curjala voda. Moral sem se preseliti v drugo posteljo.« Vsi smo se nasmejali in veselo namigovali drug drugemu, češ: saj je prav, da ga je malo...

Po partizanskih poteh na Bazo 20

15. junija bo veliko pionirsko slavlje na Rogu — Srečanje najmlajših s prvoborci — Partizanski miting bo razveselil mlada srca — Na pohodu bo 240 pionirjev iz vseh slovenskih okrajev; nas bodo zastopali pionirji iz najboljšega Odreda maršala Tita iz Leskovca pri Krškem

V počastitve 20-letnice vstaje pripravila republiška Zveza družtev prijateljev mladine partizanski pohod na Rog. Okrajne zveze društev prijateljev mladine so že predlagale najboljše pionirske odrede, ki se bodo udeležili pohoda na Bazo 20. Iz osmihih slovenskih okrajev se bodo pionirji najprej srečali v Ljubljani, kjer bo 14. junija zbor. Iz Ljubljane bodo odšli naslednji dan, v nedeljo 15. junija, in se z avtobusi odpeljali proti Dolenjskim Toplicam in naprej v Podstenice. Od tam bodo odšle kolone po 60 pionirjev na Bazo 20. Spetoma si bodo udeleženci pohoda ogledali partizanske bolnišnice in partizanska pokopalnica. Na Bazi 20 bodo videli partizanske tabornike, preživeli tovariši Metod Mikuš, France Bevk, Ada Krivic, Tone Fajfar in Milo Jež, ki so med vojno tam delali, pa bodo najmlajšim pripovedovali o težkih dneh partizanskih enot na Rogu. Zatem bodo pionirji odšli k 15 minut oddaljeni lo-

garski koči, kjer bo partizanski miting. Sodelovali bodo priznani umetniki. Govoril bo najmlajši partizanski komisar tovariš Stane Repar. Pionirji se bodo nato spet vrnili v Ljubljano, od koder bodo odpotovali domov. Partizanski pohod na Rog bo nedvomno velika manifestacija v proslavljanju 20-letnice vstaje. Ne samo pionirji, tudi starejši se bodo spominjali borcev, soborcev in prijateljev. Komandant pohoda bo Stane Semic-Daki, pionirje pa bodo spremljali še tovarišica Olga Družina, Jože Klanjšek-Vasja, Ljudmila Krese-Marša, Janez Vipotnik, Franc Kolar, Jože Borštnar, polkovnik Dušan Svava-Dule in general Ivan Zokali-Džidič.

Cetja pionirjev novomeškega okraja, ki se bo udeležila pohoda, se bo imenovala po znamenitem Gorjanskem bataljonu. Okrajni odbor pionirskih iger je za pohod predlagal pionirski odred maršala Tita iz Leskovca pri Krškem, ki je v pionirskih igrah razvil najbolj plodno dejavnost. Pionirji bodo torej podrobneje spoznali resnico o borbeni preteklosti partizanskega Roga in ljudi, ki so tam bodisi delali v partizanskih bolnišnicah, partizanski tiskarni na Rogu ali pa so se borili. Vsekakor bo srečanje velikega pomena za spoznavanje narodne preteklosti, kar bo pionirjem zlasti pomagalo pri njihovem delu v pionirskih igrah v prihodnje. V spomin na partizanski pohod na Bazo 20 bodo udeleženci prejeli spominke značke.

Trebnjem imajo pionirji album, kamor vpisujejo uspehe svoje dejavnosti in lepo delo fotografije. O svojem delu poročajo v časopisu, za kar odgovarja stalna dopisniška skupina.

V Brežicah za dan mladosti

Tudi letos bodo v Brežicah slovesno proslavili dan mladosti. Prireditve bodo ves maj. Zaključna proslava bo 28. maja. Ta dan bodo ob 8. uri odprli razstavo »Posavje 1941«, ki jo prirejajo v počastitve 20-letnice vstaje. Bol ure kasneje bo povorka mladih. Celicani, športniki vseh vrst, mladinci Partizana in drugih organizacij — planinci, taborniki, modelarji, brigadirji in drugi — bodo obšli mesto, ob 9. uri dopoldne pa bo na grajskem dvorišču koncert pevskih zborov. O pomenu mladinskega praznika in vlogi mladine v današnji družbeni stvarnosti bodo govorili mladinski voditelji. Ob pol enajstih pa bodo lahko gledali zanimivo prvenstveno srečanje med Brežicami in Kranjsko Mladostjo.

Za 25. maj pozdravljata bralce našega lista, zlasti pa domačo mladino, vojska Janez Jane in Anton Sparovec iz Petrovca.

TO IN ONKRAJ SOTLE

Tekmovanje dramskih skupin v breški občini je zaključeno. Zadnje predstave je bila v Arhivah, kjer so izvedli »Zupanovo Misko« in odlomek iz sodobnega dela »Včeraj popoldne«. Dvanajst sodelujočih mladinskih aktivov je prejelo diplome. Posamezni aktivji so med tekmovaljem gostovali na področju in se seznanili s tamkajšnje mladino. Po zaključni predstavi je bil družben večer s plesom.

Občinski komite LMS v Novem mestu je razpisal tekmovalje za mladinski aktiv z namenom, da bi poživili njihovo dejavnost in predlagali dovedanje uspeha in tečaja. Namen tekmovalja je bil predvsem vključiti mladince v mladinsko ter druge politične in družbene organizacije. Poseben poudarek je tekmovalni program dal klubom mladih združenk in proizvajalec ter vključevanje mladine v organe upravljanja. Tekmovalje je predvsem priporočilo, naj mladinci praj letos usvajajo, kar so prej zamudili. Seveda se je v tekmovalje vključila tudi slovska mladina, ki naj bil predvsem prikazala aktivnost v slovski skupnosti in samostojnih

sekcijah. Splošna skrb pa je bila posvečena zbiranju kandidatov za mladinske delovne brigade ozirno ma mladince, ki bodo odšli na zvezno akcijo. In tiste, ki bodo pomagali pri krajevnih delih. Tekmovalje od 25. marca do 25. maja je torej nudilo splošen pregled mladinske dejavnosti v novomeški občini. Koliko so posamezni mladinski aktivji uspeli uresničiti, bomo videli kasneje, ko bo tekmovalna komisija ocenila njihovo dejavnost. Najboljši mladinski aktiv bo prejel električni gramofon (15 tisoč dinarjev), deset nagrad pa je določenih v skupni vrednosti 50 tisoč dinarjev. Kdo bo nagrade dobil, pa bomo zvedeli 28. maja.

Medtem ko se vračamo z dela. Vsak dan izkopljejo toliko in toliko kubikov. Moramo biti udarni. Nova cesta ne bo omogočila samo boljšega prometa, ampak bo spomin na delo naših mladih rok, mladincev, ki hočejo jugoslovanski narod zgraditi pot v lepšo prihodnost.

Medtem pa mladinci breške občine uspešno sodelujejo z mladino onkraj Sote. Pred kratkim je bilo v hrvaški vasi Drenju tretje skupno posvetovanje, na katerem so razen domačih sodelovali tudi slovenski mladinci. Ugotovili so, da je najbolj pereč problem mladinskih organizacij pomanjkanje kadrov. Poudarili so, da se bodo morali zato še temeljito izobraževati.

Prot koncu maja bodo mladinci iz Drenja priredili javno oddajo »Mikrofon je vaš«. Dobljček bodo razdelili med aktivne. Prihodnje posvetovanje bo spet v

Obiskali smo Drganja sela

V petek, 12. maja, smo imeli otroci topliške osemletke športni dan. Odšli smo skozi gozd proti Drganjim selom. Ustavili smo se pri spomeniku, ki stoji sredi vasi, kjer smo imeli proslavo. Nekdanji partizan tovariš Kren nam je pripovedoval kako so ljudje z Drganjih sel preživeli vojno. V vas so večkrat prišli tudi partizanske brigade, ki so iskale prenočišče in hrane. Vaščani so jih vedno prenočili in nahranili. Nato smo zapeli nekaj partizanskih pesmi, izvedli nekaj deklaracij, zatem pa smo se zlagali in igrali. Zadovoljni smo se vračali proti domu in se med potjo pogovarjali o tej partizanski vasi.

Pionirji III. razreda osnovne šole v Dolenjskih Toplicah

Taborniki bodo tudi letos imeli svojo delovno brigado. Ze dolgo je tega, kar so sklenili postaviti svoj dom. Sredstva za dom bodo zbrali s lastnim delom. Na skupščini okrajne zveze je bilo slišati, da imajo v skladu za gradnjo doma 1 milijon in 500.000 dinarjev prisluženega denarja. Toda ta sklad je veliko večji, čeprav se ne da oceniti v denarju. Sto in sto pridnih rok in trdna volja tabornikov, postaviti svoj dom, sodi v ta sklad. Lansko leto je ob formiranju taborniške mladinske delovne brigade bil štab brigade deležen tovariške pomoči OK LMS, ki je pomagal, da so v vrstah brigade bili mladinci in mladinke iz celega okraja. Tako pomoč pričakuje štab brigade tudi letos. Taborniške enote v okraju so že dobile sporočilo, koliko brigadirjev bi prišlo v brigado iz posameznih enot in pričakuje prijave.

Pogoj za udeležbo v brigadi je dopolnjeno 14. leto starosti in primerna telesna rast. Brigada bo tudi letos priložnost, da mladinci in mladinke, ki ne bodo odšli v zvezno brigado, tu pokažejo svojo pripravljenost, doprinesli svoje delež. Zaradi tega je že formirani štab brigade pripravil enotam, naj se povežejo s slovskim (in občinskim) komitejem LMS. Skupaj s temi naj bi v vrste brigade pritegnili tiste mladince in mladinke, ki niso člani taborniške organizacije. Od pravočasno izpolnjenih nalog v zvezi s formiranjem brigade, od pomoči in razumevanja, ki je bodo deležni štab brigade in enote v okraju, ter od pripravljenosti tabornikov in drugih mladincev in mladink, da sodelujejo v brigadi, bo odvisen uspeh brigade.

Jugoslovanske pionirske igre v Šentjerneju

Tudi mi, pionirji in mladinci iz Šentjerneja, smo se v počastitev 20-letnice ljudske vstaje vključili v Jugoslovanske pionirske igre. Najprej smo ustanovili krožke: dramskega, recitacijskega, dopisniškega, pevškega, šahovskega, tehničnega, sadlarskega, vrtnarskega itd. Med njimi je bil najdelavnejši dramski krožek, ki je pripravil igrice »O bogatstvu in zdravilnem kamnu« ter več prizorov za razne proslave. Tudi sadlarski, vrtnarski in združinski niso dosti zaostajali. Že zgodaj sploščali so naredili načrt za ureditev šolskega vrta, okoliščole in združene njive. Ker niso imeli poznihi drugega vrta, so organizirali nabiralno akcijo za šolsko kuhinjo ter zbrali mnogo krompirja, čebule in drugega. Organizirali smo tudi nabiralno akcijo za gnoj ter ga uspešno dobili pri sosedih in stariših naših združnikov. S samokritičnimi smo ga zvezili na kup, od tam pa ga je KZ Šentjernej, ki nam vedno rada pomaga, sprejela s traktorjem na našo njivo. Zdej je njiva že posejana, šolski vrt je urenjen, posebne skupine pa bodo skrbjele za posamezne kulture. Pomagali smo tudi v drevesnici državnega posestva na Brezovici. Zaspali smo jamo za drevesca in jih zasuli s čez 700. Denar smo dali v skupno blaginjo in ga bomo uporabili za izlete.

Tudi na grobove padlih borcev in talcev ne bomo pozabili. Da pa bi bolj razumeli, kako težka je bila njihova pot, smo ob spornem dnevu organizirali ilegalno akcijo. Razredniki so nas razdelili v tri skupine: ilegalce, tajne policiste, fašiste in navadne državljane. Ko smo dobili vsak svojo nalogo, smo odšli na delo. Ilegalci so morali prenašati pisma, hrano, pisati parole, krasili grobove ter trosili liste sredi vasi, kjer je bilo vse polno navadnih državljanov in »policistov«. Potrebna je bila posobna iznajdljivost, saj nisi vedel, kdo je policist, ki te lovi in kdo državljan, ki te ščiti. Posebno se je izkazala skupina ilegalcev, ki je prinesla pismo v štab ilegalcev. Pohvalo je zaslužili tudi Bojan Bele, ki je, kljub temu da so ga policisti zasledovali, izvršil nalogo.

Nismo pa pozabili na glavno nalogo našega tekmovalja — na temo Moj kraj danes, včeraj in jutri. Zbrali smo že precej gradiva in zanimivosti. Pionirji iz Šentjerneja.

Zaorali so v ledino

O mladinskem aktivju v novomeškem PTT podjetju
V mladinskem aktivju novomeškega podjetja PTT je 20 članov. Do nedavnega je njihova organizacija le živovarila, pred meseci pa so mladi poštni uslužbenci začeli marljivo delati. Sed plankega odseka in predsednik mladinskega aktivja na PTT Jože Fabjan je o sedanjem delu mladince povedal:

Mladi novomeški poštni uslužbenci so torej pošteno zaorali. Sedanjih uspehi naj bodo spodbuda za prihodnje. Želimo, da bi svoj praznik 25. maja slovesno praznili.

OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V NOVMEM MESTU
POZDRAVLJA MLADINO NOVOMEŠKEGA OKRAJA ZA DAN MLADOSTI

Kar težko bi našli kakšno srednjo ali pa osnovno šolo, ki se vsaj z eno ekipo ne bi udeležila »Pohoda ob žleč okupirane Ljubljane«. Letošnji pohod je bil še zlasti množičen in uspeh, ker je bil hkrati povezan s praznovanjem 20-letnice revolucije, zanimiv pa tudi, saj so se udeležili nekateri najboljši med svetovnimi športniki. Tudi študentje novomeškega okraja nismo zaostajali. Sestavili smo tri ekipe: dve moški in eno žensko, ki so nas zastopale na tej množični športni manifestaciji; veliko članov našega kluba pa je tekmovalo v ekipah fakultet Ljubljanske univerze. — Na sliki: ekipa SKON

Čestitki vojakov
Za 25. maj — dan mladosti — čestitaja naš mladini, posebno pa aktivju LMS na Trebelnem, vojska iz Knjaževca Jože Avbar in Vinko Štancer.

Čestitki vojakov
Gardiata Marjan Hostnik in Jože Krizman, ki služita vojaški rok v Sarajevu, iskreno pozdravljata vso mladino našega okraja, zlasti pa Trebanjce.

Pozdrav za dan mladosti
Fanta, k služita vojaški rok v Vranju, pozdravljata vse dolenjske fante in dekleta, člane LMS, ter jim čestitaja za 25. maj. Jože Šele in Jože Berkopec.

DVA DNEVA SONCA IN OBISKOV

Študentski klub okraja Novo mesto na ekskurziji po Spod. Posavju
Ze smo v Brežicah. Nad trideset udeležencev izleta v Spodnje Posavje. Stopamo iz vlaka zaspani, saj smo vstali tako rekoč sredi noči. Prava pravda bi moral začeti s popotnimi beležkami in v Ljubljani, na železniški postaji. Tam, kjer smo drug drugega izpraševali, kot da bi trgali marjetico: bo dež — ne bo dežja. Toda ne. Izlet se je začel v Brežicah, tam, kjer nas je pričakal svež dan s soncem na vzhodu. Tak kot da bi se vzel s platna brežičkega umetnika slikarja F. S. Stiplovskega. Tu smo se srečali s študenti, ki študirajo na zagrebški univerzi in so člani sekcije našega kluba. Dogovorili smo se, da skupaj obiščemo Spodnje Posavje. Namen izleta je bil med drugim tudi ta, da se z njimi spoznamo in navežemo bolj živahne stike. Sicer jih ni prišlo ravno veliko, vendar dovolj, da se z njimi pogovorimo in spoznamo.

Imajo športni dan. Kmetje se mudijo po trgovinah. Avtomobili, kolesarji, nad glavami avioni. Predržno malo letijo, pomisliti marsikateri, ki tega ni navajen, in nehote skloni glavo, ko nas preleti jeklena ptica. Prva pot velja muzeju. Prof. Škalar nas je prijazno sprejel in popeljal v zgodovino teh krajev. Pripovedoval nam je o letošnjih izkopavanjih v Dobovi, o Neviodunumu in o predmetih, ki so razstavljeni po sobanah. Njegovim besedam so prislunili vsi: agronomi, tehniki, filozofi, medicinci... Za mnoge, ki še niso videli muzeja, je bil obisk vitelške dvorane nadvse zanimiv. In problemi muzeja? Naj zapišem kar takoj: Prostori... Nad tri sto izkopanih grobov v Dobovi, smo največjih prototirskih grobišč v Evropi kličče SOS: najdite nam prostore...

zgodaj ogledali kmetijsko posestvo v bližini Leskovca, nato pa še kmetijsko posestvo »Matija Gubec« v Leskovcu. Ogledali smo si velike površine breskovihi nasadov in nasadov hrusk. Marsikateri si je zaželel, da bi posestvo obiskali še enkrat — takrat namrec, ko bo sadje zrelo. Posestvo je zelo lepo urejeno in skrbno obdelano. To so zadrževali študentje agronomi, ki so bili prejšnje počitnice tu na praksi.

In že skočimo v Sevnico, v tovarno kopit in nato še v Jugotania. Zopet produkt iz lesa. Tanin, ki ga potrebujejo v tovarnah za strojenje kože. Zopet skladišča lesa. V tovarni so nam povedali, da bodo zgradili lesonitko in tako uporabili odpadki les za lesonitne ploščice. S tem bodo povečali dohodek in na trg poslali plošče, ki jih lesna industrija potrebuje.

Videm-Krško. Sava, ki loči Videm od Krškega, in most, ki ju povezuje. Tovarniški

Odgovornost inženirjev in tehnikov

sega tudi v splošni ekonomski razvoj okraja, pri čemer je treba posebej upoštevati vse možnosti za nadaljnje perspektive - Pomembna naloga novega okrajnega DIT: organizirati vse strokovnjake v okraju, da bodo z združenimi močmi lahko kar najbolj koristili socialistični skupnosti

Na ustanovnem obnem zboru okrajnega Društva inženirjev in tehnikov 19. maja v Novem mestu so delegati - člani občinskih DIT in okrajnih strokovnih društev - pozdravili pobudo pripravljalega odbora DIT, ki mu je uspelo pritegniti kar 87 odstotkov javljenih strokovnjakov. V okraju so že bila slična občinska in okrajna strokovna društva, vendar so vključevala zgolj ljudi iste stroke in ne nekaterih nič manj pomembnih strokovnjakov - arhitektov, kemikov, geodetov, varilcev itd. Okrajno Društvo inženirjev in tehnikov so torej ustanovili z namenom, da vključijo v organizacijo vse strokovnjake, ne glede na strokovnost, društvo samo bo pa nadzorovalo in vsklajevalo delo že delujočih občinskih in okrajnih strokovnih društev. Hkrati so v nekaterih občinah ustanovili splošna društva strokovnjakov in se bo pretežna dejavnost okrajnega DIT razvijala pravzaprav v njih.

V okraju imamo v petih splošnih občinskih DIT vseh 540 inženirjev in tehnikov, kar pa je le dobri dve tretjini vseh strokovnjakov v okraju. Najvažnejša naloga okrajnega odbora DIT bo torej vključevanje novih strokovnjakov, pri čemer moramo poudariti, da je vedno večji dotok mlajšega strokovnega kadra, ki prihaja iz šol v proizvodnjo. Dosej so se mladi strokovnjaki le težko uveljavili, lahko bi celo trdili, da so bili prepuščeni samim sebi, kar se je zlasti kazalo na delovnem mestu. Predlog, naj bi v prihodnje v proizvodni in organizacijski tok podjetij in tovarn mlade strokovnjake uvajali mentorji, torej strokovnjaki z večletno prakso, ni prišel po naključju, saj so v razpravi nekateri de-

legati celo menili, da bi bilo dobro, ko bi mentorstvo uvedli že v zadnjih letnikih fakultet in srednjih strokovnih šol in bi na ta način šolo približali proizvodnji. Veliko skrb bodo morala občinska splošna društva inženirjev in tehnikov posvetiti nadaljnemu strokovnemu izobraževanju članov - tudi starejših, ki se bodo morali seznaniti z novimi tehničnimi dosežki in s tehnološkimi postopki v modernejši in povečani proizvodnji. V ta namen bodo ustanovili klube, jih opremlili s strokovno in politično literaturo ter tako strokovnjakom nudili možnost, da izpopolnijo svoje znanje.

Okrajno društvo inženirjev in tehnikov, ki bo torej vsklajevalo dejavnost in pobude splošnih občinskih društev, bo zaradi doseženega dela moralo ustanoviti posebne komisije, ki bodo proučevale določena področja, šolstvo (novi kadri), avtomatizacijo itd. Komisije bodo naloge uspešno opravljale le tedaj, če bodo določene probleme temeljito poznale in jih začele reševati, brez ko se bodo pojavili. Seveda ne bi smele delati izolirane, brez splošnih občinskih DIT; prav ta naj bi jim pomagala reševati te probleme.

Ne samo možnost za povečano proizvodnjo, tehnično popolnejši notranji mehanizem tovarn in podjetij, DIT naj preučit tudi splošni ekonomski razvoj našega okraja s posebnim pogledom na perspektivo. - Je v razpravi naglasil sekretar Okrajnega komiteja ZK tovariš Franc Pirkovič. Treba bo poskrbeti predvsem za politično vzgojo na proizvodnem mestu, in če smo se že odločili za ta ali oni korak, moramo najprej proučiti družbene pogoje. Vsaka akcija naj bo družbi koristna, ne v škodo. Zato naj društvo v prvi vrsti pre-

rečuje škodljive pojave.

Naloge novega društva so torej obsežne. Tesna povezava z okrajnim ljudskim odborom, SZDL, zbori proizvajalcev itd. bo nujna, če naj doseže glavni namen. Seveda bi bilo gledanje na te naloge samo skozi proizvodni porast preozko. Strokovnjaki, ki so doslej marsikje čestokrat odločali po svoje, ne glede na sklepe delavskih svetov in upravnih odborov, se bodo morali tudi sami vključevati in poglobiti v upravljanje podjetij, reči svojo besedo pri sestavljanju pravilnikov o delitvi osebnega dohodka itd. - Proces delavskega samoupravljanja, ki bo v upravne organe vključeval tudi strokovnjake, pa bo moral nuditi izravnavne odnose med nekvalificiranimi in kvalificiranimi delavci do ravni, ki jo določa sama strokovnost posameznih strokovnjakov.

Okrajno DIT (predsednik inž. Janez Miklavc) bo torej sistematično in smotneje razvilo dejavnost strokovnjakov. Razen zgoraj naštetih nalog se bodo sčasoma ob delu pojavile

nove, danes še neznane. Predvsem pa se bodo pojavljale z novimi odnosi v proizvodnji in z njenim porastom.

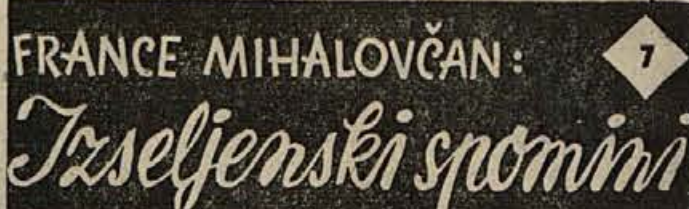
Krajevni odbor Zveze borcev v Semiču prosi za podatke

Krajevni odbor Zveze borcev NOV v Semiču bi rad preveril podatke o borcih NOB in žrtvah fašizma, pokopanih na pokopališču Duh, Sela pri Semiču. Med drugimi so na tem pokopališču pokopani tudi sledeči, o katerih pa nimamo točnejših podatkov:

Jože Ferlež, pokopan 1942 - Martin Golobčič iz Stopič pri Smihelu, ustreljen 6. 3. 1943 na pokopališču - Mirko Simič iz Ljubljane, ustreljen dne 6. 3. 1934 na pokopališču - Matija Stopar iz Drganjih sel 11. ustreljen dne 6. 3. 1943 na pokopališču - Julij Kolbezen iz Kočevar iz Metlike - Josip Knapič, umrl ob prevozu v bolnico - Janez Škrbec, komandir, umrl ob prevozu v bolnico - Nepoznani partizan - padel v gozdu nad Pribižjem okt. 1944

Se en prispevek za televizor

Pretekli teden smo prejeli za televizor, namenjen bolnikom TBC v novomeški bolnici, še 2.000 din, ki jih je darovala Sindikalna podružnica podjetja "Otok" iz Kostanjevce. Končna vsota zbrane denarja znaša potemtakem 397.947 din.

Kadar so prišle vesti iz domovine, kako se Kočevarji šopirijo na naših domovih, so izseljenci stiskali pesti. Včasih je kdo pisal Kočevarju, da bi zvedel, kako je s poljem, ali je vinograd pogojen in trta obrezana, a odgovora ni bilo, če pa je že prišel, je bil poln zaničevanja, češ to je zdaj naše. Razveseljeje, čeprav pogosto zelo nedoločne, so bile vesti o partizanih. Najbolj so bili izseljenci veseli, če je do njih prodrla novica, da so partizani napadli Kočevarje. Izseljenci so namreč gojili tako sovraštvo do kočevarskih pritepecov, da bi jim bila zares trda predla, če bi jih bili ob vrniti našli na nasilno prisvojenih domovih. Pa so jo še zadnji trenutek pobrisali v Avstrijo, ker so dobro vedeli, kaj bi jih čakalo, če bi počakali izseljenje. Misli izseljencev - kmetov so se vedno znova vračale na polje, v vinograde in sadovnjake. »Zdaj bi morali posejati pšenico...«
Ali pa:
»Bog zna, če je trta obrezana?«
Kdo drug je robnatil:
»Ti pesjanji so gotovo toliko nevedni, da ne vedo, da je treba trto škropiti...«
Kmetje, čeprav oropani vsega, so v duhu vseeno koračili po svojih njivah, v mislih čistili gozd, obrezovali trto, popravljali dom. Kdo ve, morda je ravno to pripomoglo, da so tudi mnogi starejši ljudje tako trdoživje prenašali vse gorje, lakoto in trpljenje ter končno pričakali dan svobode.

V PEKLU

Ruske armade so prekoračile nemško mejo. Kmalu so dosegli Breslau. Reke beguncev so se začele valiti proti zahodu. Na cestah je nastal včasih pravi kaos. Kar na lepem se je nekje zagozdilo in begunci niso mogli naprej. Takrat se je najbolje pokazalo, kako tudi Nemci lahko izgube smisel za red, kadar jim gori pod nogami. Ljudje so prekinjali tiste, ki so zaradi svojega položaja imeli prednost, bežati pred drugimi. Vmes so se motovile vojaške patrolne, ki so med begunci stikale za dezertirji. Tudi teh je bilo čedalje več, kajti vera v zmago je plahnela.

Nekoč so se v Waldenburgu razjarjene žene spravile na esesovce, ki so na ulici ustavljali ljudi in jih legitimirali. Vseprek so kričale, češ: zakaj ste, junci, v zaledju, vsem ko naši moške krvavijo na fronti! Takih prizorov je bilo iz dneva v dan več.

Vsak dan so morali transporti ljudi iz Waldenburga proti Breslau, okrog katerega so vse prekopali in tako spremenili milijonsko mesto v pravico trdnjavo, ki je lep čas kljubovala oblegovalcem. Slovence se za Breslau premetili v druga taborišča, nekaj družin tudi v Pilgramshain, nedaleč od Striegaua. Sicer pa so izseljenci vedno opazovali direrndaj na cestah in srečni prisluškovali oddaljenemu bobnenju. Bolj ko je večno umikanje Nemce gnalo v obup, več je bilo radosti v izseljenskih taboriščih. Svoboda je bila že skoro na dotiko. Le še zadnje, pravzaprav najhujše - fronto je bilo treba preživeti.

S fronto se je bližal pekel. Dokler je bila še oddaljena, je ni bilo prav čutili, ker so se ruska letala redkokdaj pojavila na nebu. Celo potem, ko je bila fronta že čisto blizu, so se kdaj pa kdaj priletela osamljena letala, odvrkala kako bombo ali obstreljevala vojaške kolone na cesti. Včasih so to bila nemška letala - z ruskimi piloti. Spominjam se, kako sta nekoč dva taka lovca priletela nizko nad Waldenburg. Nihče se ni zmedel zanju, ker sta imeli križe na trupih. Sele ko sta nad Weinsteinom jeli obstreljevati, so se oglasile nemške protiletalske baterije.

Fronta se je torej kmalu približala tudi Waldenburgu. kakor sem že omenil. Nemci so v trumah bežali iz mesta; njihov jok in stok je kazal »junastvo« obolega naroda, ki je bil zdaj na kolenuh. Krajsfrjer Ringmann, nekoč lagerska veličina, je bled in kot brez uma tekal po taborišču in vpil nad ljudmi. S silo jih je gonil proti Landeshtutu, a naprej ni mogel. Čez noč so se ruski tanki približali mestu. Nemcem je uplahljen pogum. Na meji med strahom in grozo, kaj bo z njimi, so brezglavo tekali in se umikali, kamor je kdo vedel in znal. Njihova fronta je bila v popolnem razsulu. Ruski tanki pa so se valili dalje na zahod.

Domovina kliče

Grüsaus, velika vas, je bil tistega lepega junijskega dne, kot da je izumrl. Kdaj pa kdaj je po cesti švignil vojaški džip, drugače pa ni bilo nikjer žive duše. Tudi hiše ob cesti so samevale nekam prazno, čeprav bi iz zastržih okien lahko odkrili trepetajoče, strahu polno življenje. Celo oblaki, ki so bili kot mreža razgrnjeni nad pokrajino in obslajani od sonca, na pol kukajočega izza večje kope gmote oblakov, so ustvarjali videz nekake praznine. Tudi zelenje, ki se je bilo krog in krog že povsem razbrstelo in razcevetilo, ni moglo popraviti turobnega, pušobnega videza. Na človeka, zaklenjenega v hišo, je poltje zunaj delovalo kot pokopališče na dan mrtvih, lepo, a mrtiško blede in skrivnostno.

Nepozabno srečanje v Črnomlju

V nedeljo, 21. maja, je bila na Gričku, nedaleč od skupne grobnice belokranjskih partizanov, slavnostna proslava 20 obletnice ljudske revolucije in dneva mladosti. Prirreditve sta organizirala krajevna organizacija SZDL v Črnomlju in Elektro fakulteta iz Ljubljane. Udeleženci zbora so poudarili, da hočejo s svojim obiskom dati vse priznanje Beli krajini, ki je v vojnem času veliko pomagala NOV. Dekan Elektro fakultete inž. Mirjan Gruden je naglasil, da se je tudi elektro industrija začela že v partizanskih električnih in radijskih delavnicah.

Na prireditvi sta o pripravah na revolucijo v Beli krajini govori tudi domačina polkovnik Lado Mišič in major Slavko Pezdirc. Kasneje so študentje položili vence na spomenik Franca Rozmanna-Staneta. Ob koncu zborovanja so ljubljanski študentje ustanovili mladinsko delovno brigado »Boris Kidrič«, ki bo v

poletnih dneh odšla na avtomobilsko cesto. - Po kulturnem sporedu so ljubljanski študentje črnomaljski mladini poklonili televizor. Popoldne je pesni orkester RTV iz Ljubljane priredil koncert pod vodstvom Bojana Adamiča. Okrog 300 študentov iz Ljubljane je tako 20-letnico revolucije in dan mladosti proslavilo s črnomaljskimi mladinci v Beli krajini.

Na pohodu po Beli krajini

Dne 16. maja je krenil iz Ljubljane na pot po Beli krajini in Kranjski študentski partizanski odred Franca Rozmanna-Staneta; sestavljajo ga študenti strojne fakultete. Na zborovanju v Ljubljani je govoril prvi komandant partizanskih odredov Slovenije tov. Franč Leskošek-Luka in izročil komandantski odreda partizanski zastavo. Nato je odred krenil z avtobusom proti Beli krajini, kjer so prenočili. Prebivalci Lokve so ljubljanske študente prijetno sprejeli. Naslednji dan so »partizani« po-častili spomin narodnega heroja Franca Rozmanna-Staneta, ki se je leta 1944 pomenešl pri prireditvi novega orožja. Nato je odred krenil v Črnomelj in Metliko. Z protitretji uri je odred koral v Metliko. Z oken so ljudje gledali in se čutili partizanom in jih pozdravljali. Na Trgu svobode

jih je pričakala večja množica ljudje, največ mladine. V imenu občinskega odbora ZB je študente - borce prijetno pozdravil tov. Anton VERGOT; nato je govoril o revolucionarni Beli krajini tov. Niko Šilih, prvi komisar 13. brigade, ki je bila ustanovljena v Metliki. Take in podobne manifestacije so vse mlade generacije s starejši. Poudarili je, naj študentje odreda, v katerem so zastopane vse jugoslovanske narodnosti, se dalje razvijajo bratstvo in enotnost. Poudaril je, naj študentje odreda, v katerem so zastopane vse jugoslovanske narodnosti, se dalje razvijajo bratstvo in enotnost. Poudaril je, naj študentje odreda, v katerem so zastopane vse jugoslovanske narodnosti, se dalje razvijajo bratstvo in enotnost. Poudaril je, naj študentje odreda, v katerem so zastopane vse jugoslovanske narodnosti, se dalje razvijajo bratstvo in enotnost.

O metliških sindikatih

Na zadnji seji je občinski sindikalni svet v Metliki največ razpravljal o nalogah in sklepkih, sprejetih na občinski konferenci. Ugovornjeno je bilo, da se nekateri sklepi, ki so bili sprejeti v prejšnjem mesecu, že uresničujo. Kulturno-prosvetnemu in športnemu življenju po delovnih kolektivih od sedaj niso posvečali dovolj pozornosti; z ureditvijo sindikalne dvorane pri »Beti« so se možnosti zelo povečale. »Novotekstu« so sklenili z Mestnim gledališčem iz Ljubljane pogodbo za tri gostovanja. Prvo je že bilo prejšnjo nedeljo; ostali dve pa bosta kasneje. »Novotekstu« sindikalna podružnica in že osnovala strelsko družino, v kateri je nad štirideset delavcev in uslužbencev. V kratkem nameravajo odpreti keglji-

šče; vedaj ga urejiteljo. V zavedu za zaposlovanje invalidov ni delavskega samoupravljanja, ker je pač zavod. Zato se je pokazala toliko večja potreba po ustanovitvi sindikalne podružnice, ki bo obravnavala nekatera vprašanja v zvezi s proizvodnjo. Delavsko samoupravljanje bodo se pogledali v vseh podjetjih; obratni delavski sveti dobivajo vedno večje kompetence (»Novotekstu«, »Beti«) in komisije organov delavskega upravljanja pravo vsebino dela. V bodoče bo potrebna večja povezanost občinskega sindikalnega sveta s podružnicami, da bodo le-te lahko hitreje reševale preče probleme. - Seji OBSB je prisostvoval tajnik Okrajnega sindikalnega sveta.

Srečanje na Dvoru

Preteklo nedeljo je 33 članov kolektiva tovarne Inteks iz Kranja - zastopnikov sindikata, delavskega sveta, mladine in Zveze borcev - obiskala Dvor pri Žužemberku. Gospe je v imenu domačinov in občinskega ljudskega odbora pozdravil podpredsednik OBLO Jože Gosencina. Dvorski pionirji so pripeli gostom šopke, še posebej pa so obdarili s cvetjem predsednika sindikata podjetja Antona Rakovca, predsednika delavskega sveta Franca Križaja in zastopnico LMS - Anico Jecnik. Z zgodovino Dvora je goste na kratko seznanil predsednik krajevnega odbora zveze borcev Viktor Vovk, ki je med drugim dejal, da so bili pred

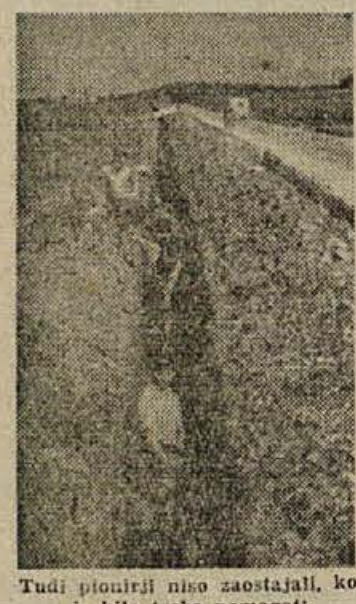
vojno vsi, ki so se tako ali drugače borili za gospodarski napredek kraja, zaprti ali pa službeno premeščeni. Zgodilo se je tudi, da so za gradnjo župnijske palače imeli denar, za gospodarstvo pa ne. Dalje je povedal, da je med vojno padlo 55 domačinov, ki so zapustili 17 vdov in 61 otrok. Stedil je še kulturni program. Domača godba je z igrala več partizanskih koranic, pionirji in pionirke so z občutkom recitali partizanske pesmi, pionirski pevski zbor pa je ob spremstvu harmonike in kar brez dirigenta zapel nekaj partizanskih in drugih pesmi. - Letos, ko praznujemo 20-letnico vstaje, smo se spomni-

li tudi na vaš kraj, je med drugim dejal predsednik sindikata tovarne Inteks, ko se je zahvaljeval domačinom za lepi sprejem. Med nami je več borcev-partizanov, ki so med vojno hodili po teh krajih, se srečevali z vami in se pri vas prijetno počutili. Danes smo spet prišli; tokrat, da skromno obdarimo družine, ki so sodelovale v NOB ter med vojno pomagale nam in drugim borcem. Gostje so obdarovali domačine, člane ZB z raznim blagom. - Vrednost darovanega blaga znaša okoli milijon dinarjev. Skupno so obdarovali 60 domačinov oziroma družin. Dvorjani so obdarovali goste s sodečkom vina in jih tudi lepo pogostili. Kasneje je sledila zabava s plesom. Gostje in domačini so se pogovarjali o razvoju gospodarstva v obeh krajih in obujali spomine na NOB. Med počitki domov so Kranjčani obiskali še Bazo 20 in Dolenske Toplice. P. J.

Tudi Jurka vas bo imela vodovod

V Jurki vasi so večina manjši kmetje. Mladina je zaposlena v Strazi, kjer se je razvila industrija, nekaj večjih kmetov pa se je začelo baviti s hmeljarstvom. V vasi je bila do zdaj edina pitna voda le majhen studeneč, ki poleti skoraj usahne. Bolj oddaljeni kmetje so bili prisiljeni uporabljati Krko, kar pa

Gradnja vodovoda lepo napreduje. Vsa vasa poirtvovalno dela: žene so se lotile tudi težjega dela prav tako kot možje in tudi pionirji zaslužijo kolikor hvalilo, saj so pomagali, kolikor so mogli. Če bo šlo delo še naprej tako od rok, bomo kmalu imeli zdravo vodo iz vodovoda. F. L.

Čestitke za 25. maj

Titovi gardisti iz Zemuna Jože Divjak, Alojz Grabnar, Jože Papež in Ivan Stopar čestitajo mladini našega okraja za 25. maj in želijo nadaljnjih uspehov. Toplo pozdravljajo naročnike in bralce našega lista ter svoje domače.

Pozdravi za dan mladosti

Naši fantje, ki so pri vojakih v Djakovci, čestitajo za 25. maj, hkrati pa pozdravljajo svoje prijatelje in sorodnike. Slavko Nagelj, Marjan Ozebek, Jože Miklavčič, Mare Stravs in Ivan Hriščević.

Čestitke mladini

Vso domačo mladino pozdravljamo in ji želimo še mnogo uspehov. Tudi svojcem lep pozdrav. Fonzi Majcen, vojak v Komizi na Visu.

Dobriški mladini

pošiljata prišrtno pozdrave z najboljšimi željami vojaka Alojz Rogelj in Stane Novak iz Osijeka.

Za dan mladosti

pošiljajo naši mladini tople čestitke z željo za še večje uspehe vojak iz Starega Dobra: Martin Gazdova, Stefan Bauh, Martin Pečnik in Jože Kostanješek.

Mladino našega okraja

prisrčno pozdravlja dolenski fant, ki je pri vojakih v Strumici in ji čestita za 25. maj. Lep pozdrav kolektivu Mizarškega podjetja »Hrast« v Sentlovcu in domačin. Tone Zidar.

Velika prireditve na Lakovnicah

Gasilsko društvo v Lakovnicah priredi 4. junija veliko gasilsko proslavo, združeno z botrovanjem nove motorne brigadne in zabavnimi prireditvijo. Vabimo vsa društva in prebivalstvo, da se slavnosti udeležijo. Za postrežbo bo poskrbljeno.

Cankarjevci so osvobodili Trebnje

(Nadaljevanje in konec)

Naslednje jutro smo morali spreminiti način bojevanja, če smo hoteli kaj doseči. Zbrali smo vse minometalce in jih postavili na položaje in z vsemi njihovimi močmi obstreljevali sovražnikove postojanke okoli pokopališča. Ta čas je artilerija obstreljevala ostale položaje, da bi tako prepredila sleherni pomoč posadkam v bunkerjih. Nato se je pognal v juris drugi bataljon. Toda zopet vse zaman. Vsi ukrepi, ki smo jih podzemali, niso pomagali, da bi prišli do zmage. Spraševali smo se, ali je Trebnje res tako trd oreh, da ga ni mogoče zavzeti. To res ni mogoče! Torej ne preostane drugega kot prileči v strelske vrste topove in tako rušiti bunkerje.

Takoj smo prosili nadrejeno komando, da nam pošlje topove, da jih uvrstimo v strelske vrste naših borcev. Zal pa smo naložili na gluha ušesa v štabu korpusa. Zato smo se morali še naslednjo noč zaletavati sami na bunkerje. Jasno je, da tudi to nič nismo ničesar dosegli. Sele naslednjega dne (še tretji po vrsti) se je izpolnila naša želja. Okoli dvanajsete ure so nas obvestili, da naj takoj javimo, kam naj pripeljejo topove. To so storili zato, ker je sovražnik pritiskal na položaje tistih enot, ki so branile pristop v Trebnje. Okoli Mirne peči in Sv. Ane se je borila Gubčeva brigada. Ta se je že težko upirala napadom belih in Nemcev.

Sedaj smo postavili topove na položaje v strelske linije. Artilercom to seveda ni šlo v račun. Bali so se, da lahko izgube topove, če bi prišlo do umika. S to bojznanjo bi se strinjali tudi vsi artilerci, kajti naš namen je nasprotovati vsem predpisom o sodobni uporabi topov. Toda to pot smo morali odstopiti od vseh norm. Storitji je bilo treba tisto, kar bo najkoristnejše, pa čeprav je še tako tvegano. Časa je bilo zelo malo. Ukazom se je moralo vse pokoriti, če ne bi ostal sovražnik v postojanki, ni pa praznih rok po treh dneh borbe. Tisti čas, ko so bili topovi že pripravljivi za direktno obstreljevanje bunkerjev.

Piše Vid Jerič, polkovnik JLA

smo prejeli novico, da močnejša motorizirana kolona prodira od Žužemberka proti Dobnici. Zato so iz štaba divizije sporočili, naj čim hitreje z enim bataljonom preprečimo koloni prodor do Trebnjega. Nadalje so ponovili nalogo, da naj pohitim z zavzemanjem postojanke, ker bo v nasprotnem primeru akcija propadla. Teža seveda nikakor nismo smeli dovoliti, ker bi to bila vsekarja za Cankarjevce prevelika sramota.

To je bil prvi pomembnejši uspeh po tridesetih dneh borbe. Ko je padla prva ključna točka, so se borci hoteli pogneti v samo postojanko, toda nasprotnik je z organiziranim ognjem preprečil našo namer. Sedaj je sovražnik izvršil ponovno izpad in so pet zavzel Pavlinov hrib. Naši so se morali umakniti. Takoj je sovražnik vpadel v razrušene bunkerje, so naši topničarji zopet pričeli obstreljevati. Ze po nekaj granatah je prvi bataljon ponovno izvršil juris in zavzel objekt. Sedaj tudi topničarji niso čakali. Skupaj z bataljonom so se pognali s topovi vred na juris. Ko so prispeli na Pavlinov hrib, niso hoteli nič več izgubljati časa. Takoj so se pognali naprej proti hišam. Medtem so izstrelili še nekaj granat na hiše in na vzpetino nad pokopališčem. Ko so pritekli na ulice s topovi, so uspeli izstreliti komaj še nekaj granat za tistimi belimi, ki so še skušali dajati zadnji odpor, in jim odvzeli še tisto malo možnosti za obrambo.

Vsa nesreča je bila v tem, ker so bili odkrili slab ogenj na položaju pri mostu, kjer je bil en sam vod tretjega bataljona. Ostali del bataljona je bil na položajih pri Dobnici, da motorizirani koloni brani dohod k napadeni postojanki. Nič nam ne bi bilo žal, če bi bilo bataljon res potrebno poslati tja, toda kmalu smo dobili sporočilo, da od Žužemberka ni šla sovražna motorizirana kolona. Če pa je prišel na položaje komandant Stane z avtomobilom in spremstvu dveh motoristov. To je bila tista »sovražna« kolona, ki je rešila glave večjemu številu belih.

Sedaj je bil najtežji del naloge za nami. Začela se je očiščevalna akcija.

Do mraka smo pregledali vse prostore in izvlekli iz slame, raznih greznic in ostalih skrivališče tiste bele, ki jim beg ni uspel. Plen je bil zelo bogat; zaplenjena je bila večja količina municije, 10 lahkih strojin, 200 pušic ter večja količina drugega vojnega materiala. Ubilih je bilo okoli 200 in ujetih 35 sovražnih vojakov. Tudi mi smo imeli izgube, toda v primeru z nasprotnikom razmeroma majhne. Imeli smo 30 tovarišev ranjenih, od katerih sta dva podlegla ranam.

Osvoboditev Trebnjega je bila velika zmaga za vso Slovensko narodnoosvobodilno vojsko, še posebno pa za Cankarjevce. Še večji pomen tej zmagi pa je dal Občinski ljudski odbor Trebnje z odlokom, da se dan osvoboditve praznuje kot občinski praznik. Po zavzetju postojanke je tovariš Stane dejal: »Ta zmaga je jasen dokaz, kako močna in izvežbana je naša vojska. Vidi se, da je naša vojska sposobna napadati postojanke tudi podnevi kakor vse ostale armade.« Te besede pokojnega komandanta Staneta so se tudi uresničile. Druga za drugo so pod istimi okoliščinami padale postojanke Mirna peč, Tržiče, Stampetov most in druge.

S tem kratkim spominom na ta napad se hočem oddolžiti vsem prizadevnim borcem v tej akciji. Še danes se velikokrat spominim vseh tistih, ki so se tako hrabro borili. Vsi smo ponosni na tiste velike dni težkih in nadčloveških naporov v naši ljudski revoluciji. Vsem Trebnjcem pa moje iskrene čestitke in pozdrave za občinski praznik, z željo, da bi v bodoče dosegli še veliko uspehov pri graditvi boljše bodočnosti njihove komunne!

Po prvi dramski reviji

Prva okrajna revija pionirskih in mladinskih gledališč, ki je bila v Sevnici, je za nami; končana je tudi dramska revija odraslih, ki je potekala od 5. do 15. maja v Vidmu-Krškem. O reviji v Sevnici smo brali očno v zadnji številki našega tednika, danes pa si oglejmo nekaj splošnih pripomb in oceno okrajne strokovne komisije, ki je videla vseh sedem predstav najboljših igralskih družin iz okraja.

Misel o okrajni dramski reviji se je rodila iz uredniškega sklepa, sprejetih na lanski okrajni skupščini Svobode in prosvetnih društev v Dol. Toplicah. Sklenili smo, da je taka revija potrebna; razgibana dramska dejavnost v okraju je tako srečanje že kar terjala. Bilo je potrebnega precej dela dramskega sveta v okraju in pri občinskih svetih Svobode; predstavitelj okrajnega sveta je pri tem pomagalo z vsemi močmi, na posvetovanjih z režiserji pa smo prav tako razlagali pomen revije, vzgoje gledalca in vzgoje novih kadrov. Vsak občinski svet je imenoval posebno ocenjevalno komisijo, ki je pregledala najboljša prijavljena igranja v občini. Ocenjevalne je v občini slonel na tehle merilih:

Izbor in idejna interpretacija dela, podajanje teksta (jezikovna pravilnost), logična interpretacija teksta in jasnost govora; situacija, mimika, gestikulacija in igra s predmeti; oblikovanje značajev glede na osnovno idejo igre; ubranost; soigra; dinamika; oprema (scena, obleka, maska, razsvetljava); množičnost pri sedenju igre. Dosegli je bilo močnega največ 75 točk; družine, ki so dosegle 70 ali več točk, so lahko nastopile na okrajni reviji.

Dramska dejavnost se je na območju okraja tako široko razmahnila, kot doslej še nikoli. Na občinske svete so prihajale vedno nove in nove prijave igralskih skupin, ki so želele biti ocenjene, tako da smo morali dvakrat podaljšati rok za prijavo, ker občinske ocenjevalne komisije do določene časa niso mogle končati svojega dela. Preko 50 pionirskih, mladinskih igralskih skupin in skupin odraslih je želelo pometi svoje igralske sile v plemenitem boju za izobrazbo in razvedrilo človeka. Delo na naših odrih je zaživelo. Vsi igralci z režiserji na delu so redno prihajali na vaje. Uspehi ni izostal. Vse občine, razen trebanjske, so na revijo poslale najboljše igralske skupine, Videm-Krško kot gostiteljica pa celo dve. Lahko trdimo, da so vse skupine dostojno izvršile svoje kulturno poslanstvo, pri nekaterih pa je igralska dejavnost razvita že do zavirljive višine. Scena je bila skoraj pri vseh igranjih skrbno pripravljena, prav tako tudi kostumi in ostala oprema. Koliko resnosti, prizadevanja in stremiljenja za lepim je bilo v njihovem delu!

Srečanje najboljših

Revija je začela občina Videm-Krško, Maughamovo dramo »Sveti plamen« v režiji Anje Horjaka so igrali člani DPD Svobode s Benovega. Pokazali so, da so k so tečajni nalogi, ki jo zahteva drama od igralcev. Igrali so doživeto, nepristransko in prepričljivo. Likovni ženskih oseb, zlasti matere, ki ga je podala priznana igralka in režiserka Zinka Guček, so bili za spoznanje boljše od moških. Vendar je družina kot celota čisto prestala preizkušnjo in marsikateri gledalec je po končani predstavi solznih oči zapustil dvorano.

V soboto smo sprejeli goste iz brežiške občine, člani DPD Svobode »Bratov Milavcevič« iz Brezice, ki so pripravili Držičev komedijo »Tripece de Utolece«. Težak tekst v narečju in latinske citate so igralci z veliko prizadevanostjo režiserja tov. Javornika prav dobro obvladali. Odlične Tripece v osebi Ludvika Metelke nas je s svojo igravo vseskozi zabavala, ostali igralci, eni več drugi manj, pa so skupno pripomogli k prijetnemu večeru. Ugotovili so nam zlasti prizori na balkonu. K skupnemu uspehu je pripomogla tudi okusna scena, ki jo je oskrbel Ivan Vogrinc.

Cromoljce, gljake gimnazije iz Cromolje, smo pričakovali v nedeljo popoldne. Predstavili so se nam z znano Hacketovo dramo »Dnevnik Ane Frank« v režiji Matije Pogoreca. Mnenja smo, da je bila drama za mlade igralce predrta oreh; s svojim znanjem bi bili s kakšnim lažjim delom dosegli dokaj večji uspeh. Najbolj doživeto je podala svojo vlogo talentirana igralka Jelena Derjani, ki je igrala Ano.

V ponedeljek zvečer so bili na vrsti igralci iz občine Sevnica. Zadržali obolenosti v ansamblu prosvetnega društva iz Blance, ki je bil napovedan za ta večer, so prišli v goste člani igralske družine PD iz Loke pri Zidanem mostu in z Novčanovo ljudsko igravo »Veleja« pokazali kmečki življenjske tegobe in moralo. Posamezni igralci so svojo nalogo prav dobro rešili. Posebno nam je ugajala sinova mati.

O odlični igralski skupini iz Novvega mesta, ki je gostovala naslednji petek s Hamiltonovo dramo »Plinska luč«, je bilo govora že v prejšnji številki. Veseli smo, ker se bo ta družina zaradi svojega svežega podajanja uvrstila med kandidate za republiško revijo in bo tako letos naš okraj tudi zastopal na tej kulturni manifestaciji.

S »Plinska luč« v Zagorju

Dva dni po nastopu v Krškem vodstvo gledališča Svobode »DUSAN JEREBA« v Novem mestu dobilo povabilo, naj se z dramo PLINSKA LUC 6. junija udeleži republiške dramske revije amaterskih gledališč v Zagorju. Zmagovalec okrajne dramske revije želimo na gostovanju kar najboljši uspehi! Nastopili bodo: Tone Gortnar, Marja Sali, Eva Nifergal, Riko Urh, Mara Glonar, Ivo Pavšič, Franci Štrn. Delo pa režira Tone Trdan.

V nedeljo so nas presenetili igralci PD Janez Marentič iz Metlike, ki so uprizorili Millerjevo dramo »Vsi moji sinovi« v režiji Viktorja Sviglica. Lepa stilizirana scena in dovršena igra vsakega posameznika sta zapustili pri gledalcih najboljši

vtis. Prav tako nas je drama prevzela zaradi pomembne vsebine. Za zaključek je bila na vrsti spet občina Videm-Krško. V ponedeljek zvečer so nam igralci iz Brestanice zaigrali Maughamovo dramo »Sveti plamen« v režiji Pavla Zajeva. Rutinirani igralci so se potrudili, da so vloge kar najbolje odigrali, vseskozi odlična pa je bila mati v osebi tov. Janežičeve, ki je z dovršeno igravo vse navdušila.

Velike koristi prve okrajne revije

Obračun nastopov na videmskem odru je zadovoljiv in nad vse pozitiven. Revija je razgibala številna društva in skupine po vsem okraju. Po vsaki ocenjeni predstavi so se člani komisije pomenili z režiserjem in igralci (s tako vzgojo pa bo kazalo zdaj povsod tudi nadaljevati).

Revija nam je dala precej dragocenih izkušenj. Ena prvih izkušenj je vsekakor spoznanje, da moramo poslej začeti take revije dokaj rano pripravljati, vsekakor pa že v pozni jeseni. Okrajni dramski svet mora imeti živ kontakt z vsemi občinskimi svetovi, katerim mora pomagati, zlasti še pri izbiri repertoarja. Pogosteje bo treba organizirati režiserske in maskerske tečaje. Z mladimi režiserji bo treba obiskati več predstav v Ljubljani ali v Zagrebu in jim pri razčlenjevanju teh del pomagati. Tudi to sodi k smotri vzgoji mladega kadra, ki nam ga vedno primanjkuje.

Revija je pokazala seveda, tudi nekaj pomanjklivosti in napak. Morda bi tu omenili dejstvo, da smo med 7 predstavami videli le eno komedijo, kakor da se Slovenci ne bi radi smejali. Za prihodnjo revijo bo treba izoboru del posvetiti še več skrbi.

Občinstvo je takoj našo

Zadovoljnih src so ljudje zapuščali večer za večerom polno dvorano, vedno pa so odhajali s hvaležnostjo — edinim plačilom igralcem.

Brez požrtvovalnih sodelavcev revija ne bi uspela. Največjo zahvalo smo dolžni vsekakor prosvetnim delavcem, ki so nosili velik del bremena. Bili so režiserji in mnogokrat tudi igralci in spet so se postavili kot pravi ljudski vzgojitelji. Hvala smo dolžni tudi vsem imenovanim in neimenovanim članom Svobode in prosvetnih društev ter vsem tistim, ki so kakorkoli pripomogli reviji do tako lepega uspeha. Z gledano prizadevanostjo, požrtvovalnostjo in nesebičnim veseljem do odrskega posustvarjanja so dali prvi okrajni reviji pečat, ki jo uvršča med največje uspehe v našem kulturnem in prosvetnem delu.

MATKO MATJAN

Eno prvih mest na okrajni mladinski dramski reviji je bilo prisojeno prizadevnim mladim igralcem iz Artič, ki so se postavili s KEKCEM. V brežiški občini so igro v izbirnem tekmovalju ocenili kot najboljšo, zato so pionirji in pionirke iz Artič z njo tudi nastopili na tekmovalju v Sevnici

Velik odmev na simpozij

Zanimanje umetnikov s treh kontinentov za mednarodno srečanje kiparjev v Portorožu in Kostanjevici — FORMA VIVA: mednarodno srečanje in nov prispevek aktivni kookeksistenci

Poročali smo že, da bo v polnatih mesecih v Kostanjevici na Krki mednarodni kiperski simpozij — FORMA VIVA. Takrat je bila celotna akcija šele v teku, v začetnih razmišljanjih in ugibanjih in obenem tudi v borbi za to, katero slovensko mesto bo to akcijo dobilo, saj je akcija marsikdo zavidal. Končno je prišlo do odločitve: umetniki bodo ustvarjali v kamen in v les. Kamen bodo obdelovali v Portorožu,

jal do 3. septembra, ko bodo umetniki svoje delo zaključili. Delovišče bo opuščeni kostanjeviški samostan. V senci košatih dreves na dvorišču, na opuščemem pokopališču in na severni strani gradu si bodo umetniki sami izbrali svoj delovni prostor. Svoje umetniške zamisli bodo uresničevali v sto pedeset do dve sto let stare hraste, orjaška debla bližnje krakovske goste. Kipi bodo lahko tudi po pet metrov visoki. Ko bodo 3. septembra dela zaključena, bodo šli umetniki na potovanje po Jugoslaviji, posebna mednarodna žirija pa bo dela pregledala in ocenila. Vsi kipi bodo ostali na mestu nastanka in bodo last prirediteljev. Obzidani park ob kostanjeviškem samostanu bo tako pridobil vrsto del, ki bodo sčasoma oblikovala umetniško galerijo na prostem, kar se bo vse lepote vezalo na žilnate spomenike v samostanski cerkvi in gradu samem. Popotnik bo tako videl ob teh romanskih, gotičkih in baročnih spomenikih tudi utrip in pota novega časa. Vse to pa se bo vezalo na številne obiske domačih in tujih turistov, ki so se doslej v veliki meri vozili mimo Kostanjevice. Stvar gostinstva in drugih uslug pa bo, da turistom čimveč nudijo in tako dvigajo narodni dohodek na tem področju.

Mednarodni kiperski simpozij je naletel na velik odmev doma in v svetu, saj se je prijavilo okoli 80 umetnikov, med njimi tudi taki, ki že uživajo mednarodni sloves. Po nepopolnih podatkih je število prijavnih: Avstrija 3, Francija 7, Grčija 2, Italija 4, Izrael 1, Japonska 7, Kanada 1, Nemčija 5, Nizozemska 3, Poljska 4, Španija 1, Švica 5, ZDA 3, Indija 1, Madžarska 1, ostali pa so Jugoslovani. Prijave pa še vedno prihajajo, daši jih ni moči upoštevati.

Med prijavitelci je mnogo znanih imen. Udeleženec iz Kanade je znan kipar, ki ima v Torontu več kot deset metrov visoko plastiko iz lesa. Zanimivo je, da se je iz Poljske prijavil celo rektor akademije upodabljačih umetnosti, kar pričča, da pripisujejo simpoziju velik pomen. Konec aprila je v Ljubljani izbirala posebna nacionalna žirija, ki je izmed prijaviteljcev izbrala dve ekipi: eno za Portorož in drugo za Kostanjevico. Nacionalno žirijo sestavljajo: Zoran Kržišnik, direktor Moderne galerije v Ljubljani, dr. Luc Menaše, docent na Filozofski fakulteti, Božo Bek, direktor Gradske galerije v Zagrebu, Miodrag Protić, direktor Moderne galerije v Beogradu ter Oto Bihalji Merin, književnik in kritik v Beogradu. Poleg te žirije obstaja še mednarodna žirija, ki bo ob zaključku ocenila vsa dela ter izbrala tri udeležence, ki bodo prejeli nagrado. To žirijo sestavljajo: Umbro Apollonio,

sekretar beneškega bienala (Benetke), Jean Bourret, umetnostni kritik (Pariz), Alfred Schmitter, umetnostni kritik (Avstrija), Aleksa Celebonović, umetnostni kritik (Beograd) in Zoran Kržišnik, direktor Moderne galerije v Ljubljani. Simpozij ima tudi svoj upravljalni odbor, v katerem je vrsta znanih kulturnih in javnih delavcev, predseduje pa mu ing. Vilma Pirković, ljudska poslanka in podpredsednica OLO Novo mesto. Prvi znaki bližajoče se prireditve so v Kostanjevici že vidni. V gradu je Zavod za spomeniško varstvo LRS skupno z Zveznim inštitutom že pričel z obnovitvenimi deli. Računajo, da bo vrzel na jugozahodni strani že do poletja pozidana. Prav tako bodo tudi letos opravili vrsto zaščitnih del v samostanski cerkvi. Občinski ljudski odbor je uredil sodobno restavracijo, ki bo prav te dni odprta. V grad se bo preselila tovarna perila in tako preselila Dom kulture stvojnemu namenu. Seveda pa bo treba še marsikaj storiti. L. Stular

Drevi: filmski večer v Novem mestu

V četrtek, 25. maja, bo v organizaciji Soveta za filmsko vzgojo pri občinskem svetu Svobode in prosvetnih društev, Novo mesto, in v sodelovanju Filmskega kluba »film 61« iz Ljubljane v kinu »Krka« REVIJA NAJBOLJŠIH SLOVENSkih KIPARSKOMETAŽNIH FILMOV, ustvarjenih v letu 1960. Na programu bodo kratki filmi: 25 let Planice (barvni), Cesta, Torzo, Niegov dan, Mlaj, Sestra in Statistično je dokazano. Vsi filmi bodo trajali 90 minut. Predvajanju bodo prisotvovali tudi znani slovenski filmski delavci, ustvarjalci navedenih filmov, ki bodo po predvajanju odgovarjali gledalcem na razna vprašanja s področja filmske ustvarjalnosti.

Pester izbor filmov, med katerimi so nekateri prejeli tudi nagrade in so bili pohvaljeni, kakor tudi prisotnost znanih filmskih delavcev obljublja, da bo to izreden filmski užitek za ljubitelje filma kakor tudi za laičnega gledalca. Vabimo Novomeščane k čim večji udeležbi! Z njo bomo dali priznanje mladim slovenskim filmskim ustvarjalcem. Predstava bo ob 20. uri, predprodaja vstopnice 2 uri pred pričetkom pri blagajni kina Krka. Za mladino bo posebna predstava ob 18. uri. št

Večer partizanske lirike

V četrtek, 18. maja, je v Novem mestu predaval lektor ljubljanske univerze prof. Viktor Smolej. Novomeška slavistična podružnica, ki je predavateljca povabila, ki je v program uvrstila tudi recitacije nekaterih pesmi naših najboljših partizanskih pesnikov: Kajuh, Bora, Levca in Brestovec. Izredno kvalitetno predavanje je privabilo največ srednješolske mladine, pa tudi starejši so z zanimanjem poslušali predavatelja, ki je govoril o nastanku in razvoju partizanske lirike.

Se danes z veseljem ugotavljamo, da pomeni revolucionarni čas pri nas prelomnico v literarnem ustvarjanju. Nekateri so pri nas zatirjali, da so bile pesmi preveč aktivistične, brez čustvene poglobljenosti, samo grom, pred katerim je bežal sovražnik. Res je, da največkrat pozivajo na upor, da se v nekaterih samo besede in besede, vendar jim pomena nikakor ne moremo odreči. S pesmijo so se naš ljudje včasih praznih rok borili s premočnim sovražnikom, s pesmijo na ustih so umirali, čeprav je bila čestokrat izraz maščevanja. Partizanska pesem je združila zametke upora, ki se je razvil v zmagovito revolucijo.

Prve revolucionarne pesmi — že danes jih pojo — so k nam prišle od drugod. Besedilo in napjev naše državne himne sta prišla k nam že 1842 (prvič so jo peli 1849), Internacionala pa nekoliko kasneje, po letu 1870, in so jo slovenski pesniki večkrat prevedli. Sedanje besedilo je priredil pesnik Mile Klopčič in v taki obliki se na Slovenskem tudi poje. Precejšnjo oporo je imela partizanska pesem v španski revolucionarni pesni. K nam so jo zanesli naš borci, ki so se bojevali v španski revoluciji, in so se je učili tudi partizani. Precej pesmi, morda najlepše, so ostale v zaporih bivše Jugoslavije (Bilečanci na primer v Bileči). Razumljivo je, da je hkrati z uporom rasla tudi pesem. Pesmi so pisali ozir-

roma zlagali preprosti borci, preproste žene in mladi ljudje, ki so opevali svobodo in prezirali vojno. Lahko govorimo o partizanski ljudski pesmi, ki je v revolucionarnih dneh zajela resno slovensko zemljo.

Ohranila se je tudi partizanska humoristična pesem. Saljivo besedilo so avtorji pisali na najbolj prepevane italijanske in nemške (!) šlagerje, s čimer so pesmi še bolj vzgale. Nekateri sicer odrekajo vrednost tem pesmim, vendar so borce razvedrile.

Tradicija partizanske pesmi je spodbudila mnoge naše pesnike — od Kajuha do najmlajšega Levca — in so ustvarili res prave umetnine. Pesmi z revolucionarno vsebino je pisal tudi

Proslava 20-letnice vstaje v Metliki

V soboto, 27. maja, bo priredila v Metliki glasbena šola Ljubljana-Center z Občinskim odborom SZDL proslavo v počastitev 20-letnice revolucije: — ob 16. uri bo proslava za šolsko mladino, — ob 20. uri za odrasle. Prišlo bo nad 40 nastopajočih in več predstavnikov občine — Ljubljana-Center, ki so med NOB živeli in se borili v teh kraji. Ogledali si bodo zgradbe, v katerih je delovala oficirska šola Glavnega štaba NOV in POS, Beletranski muzej, položili bodo venc pred spomenik padlim borcem, nato se bodo odpravili v Gradac, Cromolje in Semt. Na Lokvah bodo počastili spomin narodnega heroja Staneeta.

Našo mladino

toplo pozdravljajo dolenijski fantje, ki so pri vojakih v Skopju, in ji čestitajo za dan mladosti. Vsem znancom, prijateljem in staršem pa lep pozdrav. Alojz Kmet, Ignac Sadar, Martin Iskra, Jože Muren, Franc Pucelj, Franc Ban in Ilja Zaletel.

kasnejši rod in so še danes za mnoge mlade značilne. I. Z.

— Sovražnikov načrt je jasen, — je počasi, tehtaje vsako besedo, govoril Ivan Gošnjak. — Našo glavino ter Vrhovni štab in AVNOJ nameravajo obkrožiti in uničiti. Tudi če bi se del enot prebil iz tega obroča v Bosansko Krajino, bi mu grozila nevarnost na področju med Prozorom, Konjcem in Jablanico ter v dolini Rame in Neretve.

Po poročilih, ki je z njimi razpolagal korpus, je sovražnik pripravil za to ofenzivo več nemških in italijanskih divizij, ustaško-domobranske enote in četniške skupine popa Djujića ter Bačovića in Baja Stanišića. Vsega skupaj je bilo za koncentriran napad na Bosansko Krajino nared okrog sto tisoč okupatorskih in kvilzinskih vojakov.

Ko smo stopili k steni, na kateri je visel velik zemljevid naše domovine, smo zasilili pred hišo konjski topot. Kmalu zatem so se vrata naše sobe odprla. Vstopil je mož, ogrnjen z vojaškim plaščem, obut v škornje. Nosil je uniformo iz temnega sukna, za naše razmere lepo skrojeno. Dejal je: »Zdravo, tovariši!« snel z glave titovko, na kateri je bila prišita velika rdeča peterokraka zvezda, ter otrsel nekaj malega snega in ljuva, ki se je nabralo na kapi. Pozornost so mi zbudili njegovi svetlojavni, lepo počesani lasje in dvojne nasmeljani modrih oči, ki sta sijali izza rosnih obrvi in trepalnic. — Pri vas je toplo. Ravno prav... — je dejal, stopil k peči in si nekajkrat pomel roke nad njo. Nato se je obrnil h Gošnjaku in Holjevču, ki sta se pomaknila bliže: Človek ne ve, komu ta zima s takim snegom bolj koristi: njim ali nam. Niti v sobi ni vseno, kje si. — Mož se je spet primaknil k peči, katere gornji del in dimna cev sta bila razbeljena. — Tu je še najbolj prijetno, — je veselo dejal in sedel nasproti mene. Pogled mu je za trenutek obstal na mojem premraženem obrazu. — Zdi se mi, da nisi dostikrat pri takem ogenjku, kaj?

— Star! — se je nagnil k njemu Kovačević — to je naš Ilja Gromovnik. Spominjam se, da je prav ob začetku tega kratkega Veljkovega stavka padla Holjevču iz rok porcija z ostankom čaja, tako da zaradi ropota nisem slišal tiste prve besede. — Mož me je prestrelil z očmi, nato pa se mu je razlil po obrazu blag nasmeh, ko da je privrel naravnost iz teh nenavadnih oči. Niti slutiti nisem, da je pred mano naš vrhovni komandant tovariš Tito. Krepko mi je stisnil roko in vprašal: — No, Gromovnik, kaj počneš? — I, rušim... — sem dejal v zadregi. — Prav, Ampak kako in s čim? — je spet vprašal in se še zmerom smehljaj.

Ivan Hariš-Gromovnik:

DIVERZANT

— Kakor vemo in znamo, — sem spet na kratko odgovoril. Ko sem opazil, da se tudi drugi smehljajo, mi je vse to postalo sumljivo, pa sem se sprito tega vznejevoljil in takole končal začeti stavek: — Rušimo pa večidel s tistim, kar nam mečejo na glavo Svabi in Italijani: z eksplozivom iz nerazpočenih topovskih granat in letalskih bomb. — Kaj pa nosiš v nahrbtniku? — je zbudil možu pozornost nahrbtnik, ki ga nisem maral spustiti iz rok. — Sto pedeset nemških in italijanskih vlakov, tovariš, — sem se pošalil. Vsi okrog mene so prasnili v smeh. Posebno sladko sta se smejala Veco Holjevčev in ta mož. — Poiskal sem vzgalo in strelno kapico in mu jo pokazal: — Ko bi bilo tegale več... — Lepo, Gromovnik, — se je spet

oglasil mož. — Koliko vlakov in mostov ste razbili? — Jih ne štejem, tovariš, — sem se odzval. — To delajo Hitler, Mussolini in Pavelić. Takole, nekaj čez dve sto smo jih pa. — Mož je primaknil stol k mojemu in me objel. — Le ruši, — je dejal, — kolikor moreš! Posebno zdaj. — Lahko bi še bolj delali, — sem izkoristil priliko, ker se mi je zazdelo, da bi nam utegnili ta mož, ki so ga vsi gledali s tako ljubeznijo in spoštovanjem, pomagati pri stvarih, ki nam je delala največ preglavice — pri nabavi razstreliva, vzgal in kapić. — Tovariš, ko bi le imel malo več razstreliva in takih igrack, — sem nadaljeval in pokazal na svoj nahrbtnik — bi bilo mnogo boljše... Kaj vse bi počeli...

ma tovarišema v sobi, kjer sem spal, zgrabil za toplo kmečko odelo, ki sem se bil vanjo zavil, in jo potegnil z mene. Da nisem zagledal njegovega nasmehljavega obraza, bi si bil mislil, da se je v Sianju nenadoma znašel sovražnik in da bo vsak hip vdri v poslopje, kjer je bil nastanjen štab korpusa, ali pa da se bliža vsaj eskadrila »štuk«.

(Odlomek iz knjige Ivana Hariša-Gromovnika »DIVERZANT« — izdal zavod »BO-REC« v Ljubljani v počastitev dvajsetletnice začetka vstaje narodov Jugoslavije)

Dvigalci uteži razveseljivo napredujejo

O novomeških dvigalcih uteži smo že pisali. Zaradi rednega in sistematičnega dela hitro napredujejo in zanjejo vedno večje uspehe. Trenirajo v težkih pogojih na odru tekovalnice osnovne šole, ker zaenkrat še niso našli ustreznih prostorov. Potem ko so dobili novo olimpijsko utež, so postali še aktivnejši. Njihove vrste se stalno širijo, posebno pohvalno pa je to, da se v tekovalnici sekcijski poleg dijakov vključuje predvsem delavska mladina. Najmlajša sekcijska novomeškega Partizana njema svojih trenerjev, vendar klub temu dela zelo sistematično. Največ zasluga za to ima vodja sekcije in ustanovitelj Jože Gasperšič, dijak novomeške gimnazije, ki sodi tudi med najboljše tekmovalce.

Po več mesecih naporih in treningov se je vodstvo sekcije odločilo, da izvede prvenstvo sekcije, ki je obenem tudi prvenstvo Novega mesta. Na tekmovanju, ki je bilo z izvedbo v tekovalnici osnovne šole, so nastopili vsi najbolj razviti mladinci osnovne šole, kar pomeni, da so se vključili tudi nekateri atlete (Penka, Potrč, Špilerj), ki pridno dvigajo uteži kot dopolnilni trening za atletiko. Penko in Potrč sta tudi nastopila v teški in polteški kategoriji in seveda zmagala s prav dobrih rezultatov. Igor Penko je v triatlonu (trije različni načini dviganja) skupno dvignil 27,5 kilograma, kar je absolutni rekord Novega mesta, v enem dvigu pa je največ dvignil 11,5 kilograma (sunkoma). Tudi Potrč je dobro dvignil, s sunkom je dvignil 10,5 kilogramov, v triatlonu pa 32,2 kilogramov.

Med mladinci je bil v srednji kategoriji najboljši Gasperšič, ki je skupno dvignil 23 kg, je malo slabši pa je bil Ambrožič z 21,7 kg.

Rezultati 1. prvenstva Novega mesta:

Mladinci – peresnolaska kategorija: 1. Dominik Gutman 17 kg (41, 40, 50 kg), 2. Vili Segra 13 kg (41, 41, 50 kg), srednja kategorija: 1. Jože Gasperšič 23 kg (67, 67,5, 90 kg), 2. Jože Ambrožič 21,7 kg (65, 63,5, 99 kg), 3. Janez Zrimšek 20,5 kg (55, 65, 87, 90 kg), 4. Milna Lužar 20,5 kg (60, 62,5, 83 kg), 5. Idričan – srednjeteška kategorija: 1. Marjan Potrč 26 kg (81, 76, 105 kg), 2. Igor Penko 27,5 kg (83, 80, 116,5 kg).

Da bodo rezultati bolj razumljivi, naj navedemo, da prva številka pomeni rezultat v treh dvignih (v triatlonu), prva v oklepanju (dvig tezo, druga – dvig v potegu, in tretja – dvig s sunkom). To, prvenstvo je bil njihov prvi nastop, če ne špekuliramo nastopa na akademiji Partizana. Za novomeške dvigalce se zanimajo tudi drugod. Povsod s presenečenjem ugotavljajo, da zelo hitro napredujejo. Za nedeljo, 21. maja, so jih povabili v Karlovac, kjer bodo nastopili v Dolenjskih Toplicah na akademiji Partizana. Im

Del članov tekovalniške sekcije novomeškega Partizana: v sredini vodja sekcije, trener in tekovalček Jože Gasperšič

ŠPORT V BREŽICAH

ROKOMET

Brežički rokometiški so se pomerili v nedeljo za točke v republiški skupini z RK Krim v Ljubljani. Srečanje se je končalo z zmago domačih s 25:9 (13:3). Brežičani so odptovali v Ljubljano oslabljeni in z malo upanja na zmago in je sorazmerno hudi poraz opravičljiv. Najboljši mož je bil Vidmar s 3 zadetki. V nedeljo bodo doma igrali z mladostjo iz Kranja. Pri tem srečanju resno računajo na obe točki, ki bosta po vsej verjetnosti v letošnji sezoni zadnji. Razveseljivo pa je vsekar, da ostanejo v naši najvišji ligi.

KEGLJANJE

V počastitev dneva mladosti bo na kegljišču Doma JLA v Brežicah v nedeljo, 28. 5. m., prijateljsko srečanje med desetletno najboljših iz vrst pripadnikov JLA in igralcev ostalih klubov. Za to borbeno partijo vlada velike zanimanje.

SINDIKALNO TEKMOVANJE

Občinski sindikalni svet organizira v počastitev 20-letnice ljudske velike tekmovalne aktivnosti sindikalnih podružnic. V ponedeljek se je pričelo tekmovalstvo v kegljanju med ekipami Kmetijske svete in KGP Brežice. Tekmovanje zadruge, Ljudske potrošnice. Prose bo nadaljevalo 7. junija na kegljišču Doma JLA in Florijančiča pri postaji. Skupno bodo odigrali 12 borbenih partij. Na sporedu so še tekmovalja v streljanju, šahu, odbojki in namiznem tenisu. Zraven gostilni ekip nastopajo v spodnjih panogah še podružnice OBL, Bolnišnica in Vojsna pošta 396/8 iz Cerklje. Zmagovalci posameznih disciplin prejmejo pokale, ostali pa priznanje.

NAS OBIŠK

Sekcije bodo razgibale delo

Krajevna organizacija SZDL za mesto Brežice je na pobudo podružnic SZDL ustanovila več sekcij. Menijo, da bo sedaj mogoče doseči večjo razgibanost v organizaciji. O tem govori predsednik Krajevne organizacije tov. RUDI POŽAR:

Nenehni gospodarski in politični razvoj v občini je narokoval naši organizaciji, da ustanovimo sekcije za

šola občina ima vse pogoje za razvoj turizma, vendar ti pogoji žal niso izkoriščeni. Park je bil večših ponos mesta, danes je zapuščen. Potrebno je urediti pločnike, fasade hiš, okoliško prosvetnega doma in gimnazije itd.

In delo ostalih sekcij?

Ob 20-letnici naše revolucije želimo tudi mi v Brežicah prispevati svoj delež. Vprašanje adaptacije prosvetnega doma in gradnje bizelske ceste je že več let osrednji problem mesta. Ker ni denarja, bomo ustanovili mladinsko delovno brigado, organizirali prostovoljno delo članov SZDL, zbirali prispevke državljanov, obrnili se bomo tudi na podjetja za materialno pomoč. Na ta način bomo končno sami rešili to vprašanje s sekcijo za gradnjo prosvetnega doma in bizelske ceste.

Sekcije za notranja in zunanjepolitična vprašanja pa ima glave na mednarodne dogodke in spremembe našega gospodarskega razvoja še posebno važna naloga.

In Vaš konjček?

Zelo rad berem, če časa nimam. D. K.

kommunalna vprašanja in ureditve mesta. Ta ima nalogo, da v tesnem sodelovanju s turističnim društvom in s pomočjo stanovalniške skupnosti zainteresira članstvo SZDL za vsa gospodarska vprašanja, ki so predmet razprave na vsakem zboru volilcev. Na

Litostrojevci uspešnejši

O prvem javnem dvoboju novomeških tekovalcev z ekipo Litostrojevci je bilo: Sobotni dvojni v tekovalnici novomeške gimnazije je privabil precej gledalcev, zlasti iz vrst mladine. Čeprav domača ekipa ni uspela premagati močne ekipe iz Ljubljane, so bili gledalci vseeno dobro držali (skoraj vsi so občutno izboljšali svoje rekorde), toda zmage ljubljancem niso mogli ogorčiti. Izkušenejša (Litostrojevci) trenirajo že tri. Novomeščani pa še eno leto in teža ekipa Litostrojevci skupaj 34,5 kg. Partizan 23,5 kg iz Ljubljane je uspešno zmagati s 32,5 kg razlike z rezultatom 198 kg: 107,5 kg.

V novomeški ekipi je po pričakovanju spet največ dvignil Penko, ki je izboljšal absolutni rekord Novega mesta v triatlonu na 28,5 kg (tezo – 87,5 kg, poteg – 83 kg in sunek 115 kg), zelo uspešni pa so bili tudi Potrč, Gasperšič in Ambrožič.

Gostje so imeli v svojih vrstah odlične dvigalce, od katerih je vsak v triatlonu (v treh dvignjih)

Teška kategorija: 1. Pestator (L) 31,5 kg (95 kg, 95 kg, 121 kg), 2. Penko Igor (PNM) 30,5 kg (93,5 kg, 117,5 kg, 115 kg), 3. Smrekar (L) 23,5 (75, 75, 105 kg); Srednja kategorija: 1. Zagar (L) 23 kg (85 kg, 90 kg, 110 kg), 2. Rojč (L) 20,5 kg (85 kg, 80,5 kg, 115 kg), 3. Toni (L) 20,5 kg (85 kg, 83 kg, 105 kg), 4. Ambrožič (PNM) 22 kg (70 kg, 67,5 kg, 87,5 kg); Polisrednja kategorija: 1. Fortuna (L) 23 kg (70 kg, 80,5 kg, 100,5 kg), 2. Gasperšič (PNM) 23 kg (67,5 kg, 67,5 kg, 85 kg), 3. Lužar (PNM) 22,5 kg (62,5 kg, 62,5 kg, 87,5 kg), 4. Zrimšek (PNM) 20,5 (55, 67,5 kg, 82,5);

»Bela krajina« okrajni prvak

V zadnjem – X. kolu Okrajne novomeške lige so bili doseženi naslednji rezultati: v Novem mestu: Elan: Borec 3:0 (1:0), v Krškem: Partizan (Krško): Bela krajina (Cromolija) 4:8 (2:1). Brežice so predale tekmo brez bore, zato je 3:0 p. f. za Partizan, Senovo.

Lestvica je naslednja:

Bela krajina	10	7	1	2	25:12	15
Elan	9	4	0	3	23:11	12
Borec	9	3	0	3	23:23	12
Senovo	9	3	0	3	20:14	10
Brežice	10	2	1	7	18:26	3
Krško	10	0	0	0	19:22	4

Tako je prvenstvo v okrajni ligi končano. Če se računamo, da mora Elan odigrati še tekmo s Senovo, ki je bila razveljavljena in se bo igrala 28. maja v Novem mestu; ta tekma namreč ne more vplivati na spremembo lestvice. Tako je za leto 1961 postal okrajni prvak »Bela krajina« iz Cromolija.

Začelo se bo tekmovalstvo za Kup maršala Tita. Prvo kolo bo v našem okraju 4. junija. Do sedaj so prijavljeni že vsi klubi, ki so tekmovali v okrajni ligi, verjetno pa bodo sodelovali še najstarejši garnizonov in novo registrirani klubi, kolikor se bodo prijavili nogometni podvezdi do 31. maja 1961. Št.

Novomeški derby za ELAN

Srečanja obeh novomeških predstavnikov v okrajni nogometni ligi so bila vedno nekaj posebnega. To so ostri, brezkompromisni dvoboji, zanimivi predvsem zaradi tega, ker nikoli ne veš, kdo bo zmagoval. Običajno je tako, da zmago ravno tisti, ki mu pred tekmo pripisujejo najmanjšo možnost.

Tradicija se je ponovila. Po zadnjem srečanju v okrajni ligi, ki je bila razveljavljena in se bo igrala 28. maja v Novem mestu; ta tekma namreč ne more vplivati na spremembo lestvice. Tako je za leto 1961 postal okrajni prvak »Bela krajina« iz Cromolija.

Začelo se bo tekmovalstvo za Kup maršala Tita. Prvo kolo bo v našem okraju 4. junija. Do sedaj so prijavljeni že vsi klubi, ki so tekmovali v okrajni ligi, verjetno pa bodo sodelovali še najstarejši garnizonov in novo registrirani klubi, kolikor se bodo prijavili nogometni podvezdi do 31. maja 1961. Št.

Osnovano je vodstvo Okrajne zveze za telesno kulturo

Na četrtkovni seji Okrajnega odbora za telesno kulturo – prisoten je bil tudi tov. Leopold Krese, podpredsednik Republiškega sveta sindikatov – so izvolili izvršni odbor Zveze. Za predsednika je bil izvoljen Ludvik Kebe, za podpredsednika Jože Glonar, za tajnico pa Sonja Ostanek. Okrajni odbor je med drugim sprejel tudi pravila Okrajne zveze za telesno kulturo. Poročali smo že, da je Zveza za telesno kulturo nova oblika telesnovzgojne organizacije, ki povezuje vse panoge športa in telesne kulture na področju okrajna in občina. Delovni program, ki so ga osvojili na

AMD Novo mesto: kurirska vožnja preložena

Tajna kurirska vožnja, ki jo je Avtomotno društvo iz Novega mesta nameravalo organizirati pred letom, je zaradi nepredvidljivih ovir preložena na letošnji čas. O dnevu in uri tega tekmovalnega bodo vsi zainteresirani pravčasno obveščeni preko našega lista in plakatov v mestu.

Še ena zmaga krških rokometišev

V nedeljo so rokometiški krškega odigrali tekmo v Trbovljah s tamkajšnjim B motomom. Gostje so bili vsehovski v premoči 1:0 zaslužno zmagali. S tem so si utirili pot v slovensko rokometno ligo. Slavko Potrata iz Trbovlje je sodeloval, gledalcev okoli 150.

V IMV najboljši športniki mladinci

Pobuda občinskega komiteja LMS, da se v počastitev 20. obletnice revolucije in dneva mladosti priredijo mladinske športne igre, je vredna pohvale. V različnih podjetjih in šolah novomeške občine je veliko mladine, ki se bori v različnih športnih panogah, toda njima svojih tekmovalcev. Priznanje zasluži prireditelj letošnjega tekmovalja – aktiv LMS v Industriji motornih vozil (IMV), ki se ni ustajala organizacijskih težav in je dvodnevno tekmovalje izpeljal v splošno zadovoljstvo.

Tekmovanje najboljših strelcev z zračno puško je prineslo največ uspehov ekipi IMV (31), ki je z dvema krogoma prednosti pred učiteljskim (31) osvojila prvo mesto. Tretje mesto si delita Mirna pezin in Otocec.

V šahu je tekmovalo samo pet ekip. Največ točk je zbrala ekipa IMV, sledi ekipa ESS, nato učiteljske in Otocec.

Gledalcev je bilo okoli 800, vreme delno oblačno. Naj se omenimo, da je na tekmovalju nastopilo preko 100 igralcev in je bilo kar 18 startov. Štatele niso videte. Doma Celuloza je nastopila močno oklepana brez svojih najboljših igralcev Vesne Brekvar, Tonja Sulca, Rudja Liskre in Dele Gregorčič. Organizacija tekmovalja ni bila najboljša. Tekmovanje se je pričelo z nepotrebnim zamudo in tudi ozvočenje je opovedalo. Prav bi bilo, da bi gledalce o doseženih rezultatih ali vsaj vrstnem redu vsaj sprosti obveščali. Posredujemo nekatere rezultate:

Moški – 100 m hrbtano: 1. Osvit Dvorščak, Napred, 1:16,5; 2. Dani Vrhovšek, Neptun, 1:16,3; 100 m prsno: 1. Zdravko Hebelj, Napred, 1:22,8; 2. Tomaž Vogrin, Ljubljana, 1:22,3; 100 m prosto: Dvorščak 1:03,4, Edvard Siminlari 1:04,8; 100 m metuljevi: Lojze Poljšček Ljubljana, 1:15,7; 2. Hebelj 1:20,7; Štafeta 4x100 m prosto: 1. Napred 4:23,2; 2. Ljubljana 4:30,8; Ženske: 100 m prosto: 1. Miša Souvan, Ljubljana, 1:17,4; 2. Benka Gregorčič, Celuloza, 1:17,0; 100 m hrbtano: 1. Juska Podlesnik, Rudar, 1:26,5; 2. Souvan 1:30,4;

Plavalno tekmovalje v Vidmu-Krškem

V počastitev dneva mladosti je bilo v nedeljo na bazenu prvo letošnje plavalno tekmovalje na katerem so nastopili plavalci Neptuna iz Celja, Ljubljane, Rudarja iz Trbovlje, Napredja iz Zagreba in domače Celuloze, Jugoslovanski A in B waterpolo reprezentanci, ki sta trenutno na treningu v Krškem, sta se na koncu tekmovalja pomerili med seboj. Zmagala je prva s tesnim rezultatom 2:1 (1:1).

Gledalcev je bilo okoli 800, vreme delno oblačno. Naj se omenimo, da je na tekmovalju nastopilo preko 100 igralcev in je bilo kar 18 startov. Štatele niso videte. Doma Celuloza je nastopila močno oklepana brez svojih najboljših igralcev Vesne Brekvar, Tonja Sulca, Rudja Liskre in Dele Gregorčič. Organizacija tekmovalja ni bila najboljša. Tekmovanje se je pričelo z nepotrebnim zamudo in tudi ozvočenje je opovedalo. Prav bi bilo, da bi gledalce o doseženih rezultatih ali vsaj vrstnem redu vsaj sprosti obveščali. Posredujemo nekatere rezultate:

Moški – 100 m hrbtano: 1. Osvit Dvorščak, Napred, 1:16,5; 2. Dani Vrhovšek, Neptun, 1:16,3; 100 m prsno: 1. Zdravko Hebelj, Napred, 1:22,8; 2. Tomaž Vogrin, Ljubljana, 1:22,3; 100 m prosto: Dvorščak 1:03,4, Edvard Siminlari 1:04,8; 100 m metuljevi: Lojze Poljšček Ljubljana, 1:15,7; 2. Hebelj 1:20,7; Štafeta 4x100 m prosto: 1. Napred 4:23,2; 2. Ljubljana 4:30,8; Ženske: 100 m prosto: 1. Miša Souvan, Ljubljana, 1:17,4; 2. Benka Gregorčič, Celuloza, 1:17,0; 100 m hrbtano: 1. Juska Podlesnik, Rudar, 1:26,5; 2. Souvan 1:30,4;

Udeležba Novomeščanov v igri »športna napovedi« se je letos že kar močno uveljavila. Do konca aprila, ko je do zaključka 18. kola, je vplacilo kombinacij iz tedna in teden naraščalo. Tako je bilo letos v prvih štirih mesecih vplacanih že 10.330 kombinacij, kar zneso 315.500 din; to je za 153.000 din več kot lani v vseh 23 kolih igre v Novem mestu. Upoštevati moramo tudi vplacila Cromolajcev, ki so z 1850 vplacanih kombinacijami prispevali v nastopnem znesku. Če bi imeli s udeležbo vztrajali do konca leta, bo vplacanih kombinacij petkrat več kot lani. V prvih štirih mesecih smo zabeležili tudi šest dobitnikov druge nagrade in upamo, da nam v bližnji prihodnosti tudi prva nagrada ne bo ušla.

V 19. kolu, ko ni bila na sporedu tekma zvezna liga, se je število vplacanih kombinacij tako v Novem mestu kot v vsej Sloveniji močno znižalo. Tudi v naslednjih poletnih mesecih, ko bodo na sporedu razne druge lige, na primer voljevalska, ki je bila posamezniki klubov igralci se ne poznajo, je pričakovati padeč vplaci. Da pa sprememba klubov igralcev ne bi prevladala, bomo skrbeli, da bo v zastopstvu vedno in pravčasno na vplegled lestvica vrstnega reda nastopajočih klubov. Tovrstne lestvice bodo prinašali tudi vsi športni listi, predvsem »Revija«.

Z 20. kolom SN je Jugoslovanska loterija uvedla še četrto vrsto nalepnice, tako imamo sedaj nalepnice za 100, 200, 300 in 400 din (ali za izpolnjevanje: 2, 4, 6 in 8 kombinacij).

Omeniti moramo, da športna napoved igra lahko vsak državljan, ki je izpolnil 16. leto starosti, zato mladim slavnim listkom tudi ne dajemo. Še vedno pa nekateri zahtevajo po 5 ali več listkov, vrnajo pa samo enega ali celo nobenega. Zato se enkrat prostimo: zahtevajte je toliko stavnih listkov, kolikor jih pač nameravate vplacati, ker le tako bo listkov dovolj za vse, ki želijo polkuziti svojo srečo v igri športne napovedi.

Športniki in ljubitelji športa! Upamo, da se boste v bodoče sprijaznili z igrami, ki vam do sedaj niso znane, in da boste z vidnejšim udeležbo v igri športne napovedi iz tedna v teden zviševali znesek čiste dohodke, ki pripada občini in je namenjen izključno le v športne namene. S. L.

Športniki in športna napoved

Udeležba Novomeščanov v igri »športna napovedi« se je letos že kar močno uveljavila. Do konca aprila, ko je do zaključka 18. kola, je vplacilo kombinacij iz tedna in teden naraščalo. Tako je bilo letos v prvih štirih mesecih vplacanih že 10.330 kombinacij, kar zneso 315.500 din; to je za 153.000 din več kot lani v vseh 23 kolih igre v Novem mestu. Upoštevati moramo tudi vplacila Cromolajcev, ki so z 1850 vplacanih kombinacijami prispevali v nastopnem znesku. Če bi imeli s udeležbo vztrajali do konca leta, bo vplacanih kombinacij petkrat več kot lani. V prvih štirih mesecih smo zabeležili tudi šest dobitnikov druge nagrade in upamo, da nam v bližnji prihodnosti tudi prva nagrada ne bo ušla.

V 19. kolu, ko ni bila na sporedu tekma zvezna liga, se je število vplacanih kombinacij tako v Novem mestu kot v vsej Sloveniji močno znižalo. Tudi v naslednjih poletnih mesecih, ko bodo na sporedu razne druge lige, na primer voljevalska, ki je bila posamezniki klubov igralci se ne poznajo, je pričakovati padeč vplaci. Da pa sprememba klubov igralcev ne bi prevladala, bomo skrbeli, da bo v zastopstvu vedno in pravčasno na vplegled lestvica vrstnega reda nastopajočih klubov. Tovrstne lestvice bodo prinašali tudi vsi športni listi, predvsem »Revija«.

Z 20. kolom SN je Jugoslovanska loterija uvedla še četrto vrsto nalepnice, tako imamo sedaj nalepnice za 100, 200, 300 in 400 din (ali za izpolnjevanje: 2, 4, 6 in 8 kombinacij).

Omeniti moramo, da športna napoved igra lahko vsak državljan, ki je izpolnil 16. leto starosti, zato mladim slavnim listkom tudi ne dajemo. Še vedno pa nekateri zahtevajo po 5 ali več listkov, vrnajo pa samo enega ali celo nobenega. Zato se enkrat prostimo: zahtevajte je toliko stavnih listkov, kolikor jih pač nameravate vplacati, ker le tako bo listkov dovolj za vse, ki želijo polkuziti svojo srečo v igri športne napovedi.

Športniki in ljubitelji športa! Upamo, da se boste v bodoče sprijaznili z igrami, ki vam do sedaj niso znane, in da boste z vidnejšim udeležbo v igri športne napovedi iz tedna v teden zviševali znesek čiste dohodke, ki pripada občini in je namenjen izključno le v športne namene. S. L.

BELA KRAJINA : PARTIZAN (Krško) 6:4

Gostje iz Cromolija so v nedeljo zaslužno premagali domačo ekipo PARTIZAN v Krškem. Za igralce tega tima tokrat, kot lani, ni bilo napada. V prvem polčasu so domačini strel lepo zaigrali in takšno igrjo nadaljevali še v začetku drugega polčasa. Vodili so celo 3:2. Tedaj so mu Cromolajci otrsli nrturila in prešli v silovit napad, ki je rodil lepe sadove. V dobrih 20 minutah napete igre so kar petkrat pretresli Kranjčanom mrežo. Igra je proti koncu tekme postala grobn, kar pa nikakor ni bilo potrebno. Ne vemo namreč, čemu so gostje začeli igrati ostreje, ko so že vodili, kakor tudi ne, zakaj so se nekateri igralci iz Krškega razburjali, ko so gostje ven-

AMD Novo mesto: kurirska vožnja preložena

Tajna kurirska vožnja, ki jo je Avtomotno društvo iz Novega mesta nameravalo organizirati pred letom, je zaradi nepredvidljivih ovir preložena na letošnji čas. O dnevu in uri tega tekmovalnega bodo vsi zainteresirani pravčasno obveščeni preko našega lista in plakatov v mestu.

AMD Novo mesto: kurirska vožnja preložena

Tajna kurirska vožnja, ki jo je Avtomotno društvo iz Novega mesta nameravalo organizirati pred letom, je zaradi nepredvidljivih ovir preložena na letošnji čas. O dnevu in uri tega tekmovalnega bodo vsi zainteresirani pravčasno obveščeni preko našega lista in plakatov v mestu.

Še ena zmaga krških rokometišev

V nedeljo so rokometiški krškega odigrali tekmo v Trbovljah s tamkajšnjim B motomom. Gostje so bili vsehovski v premoči 1:0 zaslužno zmagali. S tem so si utirili pot v slovensko rokometno ligo. Slavko Potrata iz Trbovlje je sodeloval, gledalcev okoli 150.

V SREDO BO OKRAJNI PLENUM LJUDSKE TEHNIKE

Z razvojem in utrjevanjem komunalnega sistema se izpreminjajo tudi vloge in naloge družbenih organizacij, ki morajo v novem položaju prenesti glavno torišče svojega delovanja v komunou. V organizaciji LT ta proces ne poteka najbolje, saj so občinski odbori LT še dokaj šibki. Precejšen del krivde za to je v družbi, ki je te pomembni organizaciji, nosilcu tehničnega razvoja, nudila dostej premalo moralne, pa tudi materialne pomoči.

Organizacija LT pripravlja obširen program proslavljanja

20-letnice ljudske revolucije, ki bo letos junija v tednu tehnične. Okrajni sekretariat LT sklicuje plenum OO LT, ki bo v sredo, 31. maja 1961, ob 14.30 uri v stavbi OLO v Novem mestu. Na zasедanju bodo člani plenuma razpravljali o uveljavitvi občinskih odborov LT, o finančno-materialnih problemih organizacij in pretresli predlog sekretariata o izpremembi v knovalnega načrta za letošnji jubilej.

Vse člani plenuma, še posebej pa one s podelitvijo in predstavnike SZDL vabimo, naj se plenuma udeležijo!

Tretja zmaga odbojkarjev

Novomeški odbojkarji letos s prepričljivimi in gladimi zmaganji (na domačo in na tuji igrišči) prinašajo prve uspehe. Menda niso še nikoli imeli nobene izgube v igrah in njihov dobitni vse kaže, da se bodo v bodoče pridobivali v svojih tekmovalnih močnejši in močnejši, vrnjo teko uspešno igrali.

V nedeljo pa je ni bilo tekmovalje, kot smo pričakovali. Domača ekipa je strel zmagala in to celo s 3:0 (11:11, 15:16, 17:19), toda le malo je manjkalo, da niso

uretega niza nazivlje velikemu nasokolu (vodili so z 9:0) zaradi težnje igre izboljšati. Podcenjuje ni razpustila in leterna igra se vseh zelo maskuljetaj!

Novomeška ekipa ki je igrala v standardni postavi, v kateri je 1. žepine zamenjal Golež, je z izjeto v prvih dveh nrtih prav dobro igrala. Večina igralcev je že v dobri formi, to pa daje upanje, da bodo tudi prihodnje teže praznovanja (28. maja na Jesenicah, 3. junija doma s Fužinarjem in 14. junija v Ljubljani) z ZOK Ljubljano) uspešno prestali. —fm.

Svetovno prvenstvo v speedwayu za 1961

Izločilna 10. vožnja v Jugoslaviji: Videm-Krško, 28. maja 1961

(Nadaljevanje in konec)

Diskvalifikacije prireditve spadajo med najbolj zanimive v tej panogi športa. Zahtevajo posebno grajenje zaprte prostore; diskvalifikacije elipaste oblike, dolga od 330 do 1.600 metrov; s primerno ograjo in ostalimi objekti. Na teh prireditvah se odvija dirt-track stili, ki se je pojavil že leta 1924 v Avstraliji, nato v Angliji in leta 1931 tudi v Jugoslaviji. To je edini stili na diskvalifikacijskih stezah, kjer je omogočeno posebno drsenje na zavojih. To pa omogoča rahla peščena, mehka ali travnatna steza. Speedway sistem, ki se je pojavil v okviru tega stila pred drugo svetovno vojno, je stavl razmah deloval šele po II. svetovni vojni. Dolžina steze ni prekoračila 450 metrov, zavoji morajo biti brez nagibov, steza pa v zgornji plasti iz ogorkov ali pa drobljene opeke.

Ta sistem omogoča vožnje le s smim, dvanaštilni, največ šeststavljenimi vozilom na eni prireditvi. Naenkrat vozijo štiri po štiri kolo in to vsakokrat na drugem pozicijskem mestu in vsako vožnjo z drugim vozačem. Zakaj vse-

je preko 70 kilometrov in tako je rešeno težo v tekmi. Vozač mora poznati tudi slabe strani nasprotnika ter jih izbrabiti, vendar ne sme biti sebičen. Taktika je mnogokrat odločilnega od tehnične, posebno, če se tekmovalje vženi je velikokrat odvisen že od samega starta. Tega se vozači prav dobro zavedajo. Mnogokrat pride vsred tega tudi do krstive prepisov in do diskvalifikacije.

Motorno kolo je za speedway posev svojestveno: ima široko krmilo, en sam zavod za sklopko in na desni strani napravo za dajanje plina, s katerim se urela brzina. Vozilo nima ne prestav ne zavoj in le edina zavora vozaču zavora plina ali drsenje z nogami (posebno z leve noge, ki je vezel plina, s katerim se največkrat vozi). Vozilo ima 48 KS. To je skoraj toliko kot dva »firka«. Kot pogonsko gorivo se uporablja čisti alkohol in kot

Svetovno prvenstvo v speedwayu za 1961

Izločilna 10. vožnja v Jugoslaviji: Videm-Krško, 28. maja 1961

(Nadaljevanje in konec)

Diskvalifikacije prireditve spadajo med najbolj zanimive v tej panogi športa. Zahtevajo posebno grajenje zaprte prostore; diskvalifikacije elipaste oblike, dolga od 330 do 1.600 metrov; s primerno ograjo in ostalimi objekti. Na teh prireditvah se odvija dirt-track stili, ki se je pojavil že leta 1924 v Avstraliji, nato v Angliji in leta 1931 tudi v Jugoslaviji. To je edini stili na diskvalifikacijskih stezah, kjer je omogočeno posebno drsenje na zavojih. To pa omogoča rahla peščena, mehka ali travnatna steza. Speedway sistem, ki se je pojavil v okviru tega stila pred drugo svetovno vojno, je stavl razmah deloval šele po II. svetovni vojni. Dolžina steze ni prekoračila 450 metrov, zavoji morajo biti brez nagibov, steza pa v zgornji plasti iz ogorkov ali pa drobljene opeke.

Ta sistem omogoča vožnje le s smim, dvanaštilni, največ šeststavljenimi vozilom na eni prireditvi. Naenkrat vozijo štiri po štiri kolo in to vsakokrat na drugem pozicijskem mestu in vsako vožnjo z drugim vozačem. Zak

57. Bil sem vesel, da sem ukanil Silverja, Predirjal sem močvirnat predel, poraščen z močvirnim drevjem, in dospel do pešene ravnice. Pohajkoval sem brezskrbno med redkim drevjem. Tu so cvetele rastline, ki jih nisem poznal. Videval sem kače in ena je dvignila glavo s skale ter zasikala proti meni. Zabrnela je kot vrvtaka. Takrat se nisem slutil, da imam pred seboj smrtno sovražnico in da je ta šum zloglasno rožljanje strupene klopotače. Prodiral sem naprej, ko je zdajci med trsjem zašumelo.

58. Vzletela je jata divjih rac, zakrožila nad močvirjem in glasno vrščala. Zaslišal sem zamolke človeške glasove. Spomnil sem se Silverja. To mora biti on. Zdel se prisluskovati, zato sem se splazil bliže. Na jasi sem zagledal Silverja, ki je sllil v enega izmed mornarjev. Bila sta sama. Silver ga je nagovarjal, naj se pridruži upornikom. Toda mornar je ugovarjal: "Silver, imel sem vas za poštenjaka in vi me hočete zapeljati na kriva pota? Rajši izgubim svojo desnico, kot da bi se takole pridružil lopovom."

59. Mornarja je prekinil zategel krik neke v močvirju. Planil je pokonci, Silver pa je stal nepremično na mestu, opazoval tovariša ko kača, kadar se pripravila, da skoči vate. Mornar je pobedel in prosil Silverja, naj mu pove, kaj se dogaja v močvirju. Dolgi John se je zarezal, ali držal se je še bolj opretno kot poprej, ko je sovražno zagrozil: "To je Alan. Kaže, da se je obnašal kot zdajci ti." Mornar je tedaj zavpil: "Dali ste ubiti Alana, kajne? Toda jaz se vas ne bojim in se vam tudi ne uklonim. Vem, kaj je moja dolžnost."

60. Nato je poštenjak pokazal Silverju hrbet in krenil proti obali. Ni mu bilo usojeno, da bi prišel daleč. Silver je divje zaklel, se zagrabil za najbližjo vejo, se spretno osvobodil bergle in zalučal to nerodno kopje, da je kar zažvižgalo po zraku. Bergla je zadel a uboga mornarja ravno v sredo hrbta, med pleča. Sedel se je kot posekana smreka in že je planil nanj Silver kot divja zver in mu dvakrat zabodel svoj nož do ročaja v telo. Pred oči se mi je vse zameglilo, najbrž sem od groze izgubil zavest.

Televizor: v Volovnik pri Leskovcu!

Vemo, da ste že nestršno pričakovali izid nagradnega žrebanja naših naročnikov, ki ga vsako leto razpiše naš teden. Tudi tokrat se je malce zavleklo, čeprav spet ne po naši krivdi. Dobro veste, da smo v zimskih mesecih zbrali nekaj nad 2600 novih naročnikov, da smo morali zato povečati naklado, kar je dalo upravi ogromno dela z novimi kartotekami naročnikov. Pismonoše so nato več tednov izterjavali naročnino za prvo polletje in veliko dni in tednov je bilo treba presediti ob več kot 16.400 karticah, kamor so uslužbenke uprave vpisovale vplačane zneske. Zdaj tiskamo list v nakladi 17.300 izvodov in če samo pomislimo, da je bilo treba pred žrebanjem ugotoviti, ali je vsak iz vplačal naročnino, moramo priznati, da je bilo tega dela res več kot dovolj. No, v nedeljo, 21. maja, pa se je vendarle odločilo: kam razpisanih 100 nagrad?

Preteklo nedeljo smo v naše uredništvo povabili: Franca Glogovška, pismonošo iz Brezice (letos je zbral 86 naročnikov DL), Jožefa Jordana iz Suhorja pri Dolenjskih Toplicah (naročnica našega lista od 1950), pismonošo Ignaca Pavca iz Novega mesta ter šestletnega Srečka Kotnika iz Novega mesta. Vsi so vedeli: žrebanje bo.

Dopolnje je deževalo. Okrog devete ure je posijalo sonce in prijetna svetloba je razsvetlila nekaj zamišljenih obrazov. Vedeli so: "Vsak hip bomo pričeli." Mali Srečko je že sedel za mizico, na kateri so ležali v pet vrst razporejeni kartončki s številkami. Še kratek posvet, nekaj pravil o žrebanju in komisija je bila pripravljena. — Tedaj je Srečko začel. Vsi so ugibali, koga bo sreča najprej obiskala. Številke so bile obrnjene, v vsaki vrsti po ena. Skoraj enoglasno so prebrali: "12281! Članarina plačana, so potem ugotovili. Pisalni stroj je zapisal: "Prvo nagrado — moške čevlje — dobi Franc Ilc iz Smarjeških Toplic." Srečko je izbral še novega naročnika... In... Večkrat sta pismonoša ugotovila: "Ta nagrada gre na področje moje posejstva. Pisalni stroj je pisal. Vedno nova imena iz različnih krajev. — "Ohno, kdo bi si mislil!" so se sem pa tja začudili.

Ilenič, Jernejeva vas 16, p. Črnomelj; 9. električni grelec ("Belt" — Črnomelj); Jožica Kek, Pljučni oddelek bolnišnice, Novo mesto; 10. električni grelec ("Belt" — Črnomelj); Janez Gorše, Dragovanja vas 6, p. Dragatuz; 11. električni grelec ("Belt" — Črnomelj); Fanci Regina, Stopiče 12, 12. pans svetilka ("Belt" — Črnomelj); Terezija Jenič, Novo mesto, Kandijška 8; 13. 4 m blaga za moško obleko ("Novoteks" — Novo mesto); Gustel Pleničar, Crni potok 8, p. Kočevje; 14. 25 drevesnih sadik po izbiri (Zadr. posestvo Matija Gubec — Leskovec); Martin Kolenc, Grčevrh 10, p. Mirna peč; 15. 25 drevesnih sadik po izbiri (Zadr. posestvo Matija Gubec — Leskovec); Franc Golob, Mali vrh 20, p. Globoko; 16. steklenica likerja (Hotel Kandija — Novo mesto); Ivan Pungarčar, Malkovec 11, p. Tržišče; 17. 2 steklenici pijač ("Dana" — Mirna); Jože Hočevar, Jeperjek 7, p. Tržišče, 18. 2 ste-

45. 25 drevesnih sadik po izbiri (Zadr. posestvo Matija Gubec — Leskovec); Metlika; Stanko Svajcar, sodnik, Brezice; 32. zložljiv stolček (Lesno predelovalno podjetje — Metlika); Ana Gorše, Zaprudje 1, p. Dragatuz; 33. garnitura rezbarskega orodja ("Kriška" — Brezice); Alojzij Golob, Birkova vas 38, p. Smihel; 34. 1000 kg premoaga (Rudnik — Kanjarica); Antonija Spoler, Mostec 31, p. Dol; 35. 1000 kg premoaga (Rudnik

Obvestilo vsem izžrebanim naročnikom
Te dni smo razposlali vsem izžrebanim naročnikom obvestilo o dobilih, nakarnice za dvig dobikov oz. nekaterim tudi že dobilke. Ravnanje se po navodilih, ki ste jih prejeli v pismu! Izžrebanec, ki so dobili knjižna darila, smo poslali knjige po pošti brez posebnih obvestil.

UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA
— Kanjarica): Anica Rus, Frizer-ski salon, Trebnje; 36. 1000 kg premoaga (Rudnik — Kanjarica); Jože Držanič, Cesta na Dobrovo 27, Sevnica; 37. 500 židakov (Opokarna v Prečini); Janez Plut, spodnji vrh 19 p. Semič; 38. ženski pulover in toaletno milo (Splošno trgovsko podjetje — Črnomelj); Marija Ruklič, Suta 1, p. Podbočje; 39. 2 kravati ("Lisca" — Sevnica); Stan-ko Zdravec, Pišec 15; 40. 2 kravati ("Lisca" — Sevnica); Bine Barbič, Dol. Toplice 34; 41. 2 kravati ("Lisca" — Sevnica); Ani Eržen, Dol. Medvedje, p. Trebnje; 42. garnitura steklenic ("Lisca" — Sevnica); Janez Tomc, Krivoglavje 2, p. Gradec; 43. mizica in dva stolčka ("Podgorje" — Sentjerna); Gustav Fux, Vrbovčeva 4, Ljubljana; 44. 7-dnevni brezplačen pension (Zdravilišče Smarješke Toplice);

Komisija pregleduje vknjžene naročnino na karticah izžrebanih naročnikov: Franc Glogovšek iz Brezic, Ignac Pavec iz Novega mesta in Jožefa Jordan iz Suhorja pri Dol. Toplicah; levo: Srečko Kotnik, ki je tokrat »vlekel srečo«.

Ivan Vidic, Smolenja vas 54, Novo mesto; 45. steklenica žgane pijače (Hotel Metropol — Novo mesto); Anica Fufek, Novakova 5, Ljubljana; 46. steklenica žgane pijače (Hotel Metropol — Novo mesto); Franc Podgoršek, Dedinja vas 19, p. Pišec; 47. sesalce za prah ("Zeleznina" — Novo mesto); Kristina Pezdir, Vojna vas 2, p. Črnomelj; 48. otomana ("Tapetnik" — Novo mesto); Apolonija Korosec, Knel 4, p. Rob na Dol; 49. ženska jutranja halja ("Sloga" — Sevnica); Milica Skrt, Zavod za soc. zav. Novo mesto; 50. 2 metra drv (Gozdno gospodarstvo — Brezice); Ivanka Novak, Gorška vas 14, p. Škocjan; 51. 2 para napačev (Kopitarna — Sevnica); Jožeta Saje, Gor. Karteljevo 10, p. Mirna peč; 52. 2 para napačev (Kopitarna — Sevnica); Anlon Tomse, Podgradeno 5, p. Jesenice na Doli; 53. 2 para napačev (Kopitarna — Sevnica); Vidja Jeka, Vel. Mraševo, p. Podbočje; 54. 2 para napačev (Kopitarna — Sevnica); Peter Vesel, Skrljance 8, p. Smihel; 55. 2 para napačev (Kopitarna — Sevnica); Alojz Povše, Vel. Pollane 4, p. Škocjan; 56. 10 litrov metliške črni-črne (Vino Brežice, klet Metlika); Franc Lipovšek, Ledina 61, p. Sevnica; 57. pečna vrata ("Kovinar" — Novo mesto); Franc Somrak, Paderslavska 16, Novo mesto; 58. ženski predpasnik (Šiviljsko podjetje — Metlika); Peter Vesel, Skrljance 8, p. Smihel; 59. šahovska mizica (Splošno mizarstvo — Dvor); Ael Bučar, veterinar, Kostanjevica na Krki; 60. moške hlače (Krojasko podjetje — Trebnje); Franc Macela, Kot 32, p. Semič; 61. radijski aparat (Tovarna zdravil "Kriška" — Novo mesto); Jože Kostrevec, Jablan 32, p. Mirna peč; 62. moška srajca (Industrija perila — Novo mesto); Stane Blatnik, Kettejev drevored 42, Novo mesto; 63.

krznena koža in par napačev ("Usnje" — Novo mesto); Jože Konda, Trdinova 39, Novo mesto; 64. 2 kosa topljenega sira (Mlekarna — Novo mesto); Jernej Korbar, Mala Bučna vas 5, Novo mesto; 65. za 6000 dinarjev blaga (Trgovsko podjetje "Resa" — Videm-Krško); Zdenka Vrtin, Katastrski urad, Črnomelj; 66. par usnjenih natičavej (Cevljarstvo — Semič); Franc Peterlin, Vinji vrh 38, p. Bela cerkev; ...
Knjižna darila dobijo:
Nagrade od štev. 67 do 89: Jože Molan, Štoljanski vrh 10, p. Cerklje ob Krki; Milka Držaj, postaja Novo mesto; Helena Krampeč, Cankarjeva 12, Novo mesto; Lojzka Zagorc, Glavni trg 2, Novo mesto; Jože Stukelj, Trebnji vrh 2, p. Semič; Nežka Scribar, Podbočje 15; Boris Andrijašič, Cesta Komandantů Starca, Novo mesto; Rudi Bizjak, Mokronog 32; Anton Senica, Metlika vas 31, p. Dol. Toplice; Tone Počrnica, Birna vas 43, p. Smihel; Alojzij Zeljko, Sela 13, p. Sentjerna; Fani Klobučar, Horičevo 7, p. Smihel; Fani Jančič, Gor. Vodalje, p. Tržišče; Helena Carman, Ljubljanska 3, Novo mesto.
Jože Penca, Mali Slatnik 3, p. Novo mesto; Ignac Baras, Savska pot 4, Videm-Krško; Anica Srebrič, Vel. Slatnik 21, p. Novo mesto; Jože Kastelic, Cundrovec 19, p. Brezice; Franc Golobič, Bregansko selo 5, p. Jesenice na Dol; Jože Mikolič, Bendice 85, p. Brusnice; Feliks Lužar, Gabrijle 18, p. Krmelj; Antonja Turk, Suhor 6, p. Suhor; Jože Podlogar,

Izid žrebanja

1. par moških čevljev (Industrija obutve — Novo mesto); Franc Ilc, Smarješke Toplice 9, Smarjeta; 2. moška srajca ("Potrošnik" — Črnomelj); Antonija Slak, Zakot 40, p. Brezice; 3. 1000 kg premoaga (Rudnik — Senovo); Marija Lakner, Globočice 6, p. Kostanjevica; 4. garnitura ženskega perila ("Beti" — Metlika); Ciril Mal-

VELIKA RAZLIKA
"Zakaj ste pa tako dvignili cene svojim proizvodom?"
"Oprostite: nismo jih dvignili, temveč svobodno formirali."

UMESTNO VPRAŠANJE
"Prosim: sedaj, ko si bomo sami izbirali zdravnik, ali si bomo moški lahko tudi sami izbirali medicinske sestre?"

NEPOTREBNI REKVIZIT
"Kam greš, Marica?"
"Z zaročencem na sprehod."
"Kaj pa potlej nosiš knjigo s seboj?"

PRAVOCASNA PRESKRBA
"Zakaj pa iščete novega blagajnika? Saj ga imate."
"Imamo. Toda jutri ga obišče kontrola."

SAJ RES...
"Brez kisika ne more živeti nobeno živo bitje," razlaga profesor. "Kisik so odkrili leta 1772..."
"Ja, kako so pa živa bitja prej živel?" vpraša radoveden učenec.

ZAKAJ NISTE USTAVILI, KO SEM VAM ŽVIŽGAL?
— Oh, če bi morala ustaviti vsakemu, ki žvižga za menoj...

Ko je bila pred kratkim angleška kraljica Elizabeta II. s programom na uradnem obisku v Italiji, so ji rimski blašterjarji podarili nad meter visoko torlo v obliki westminstrske katedrale z okolico

ZANIMIVOSTI
■ V Dijonu (Francija) bo letos oktobra prvi mednarodni sejem sadja in povrtnine. Razstavljalo bo nad 60 držav.
■ Sovjetska medplanetna postaja "Venusik" je doslej že prešla 45 milijonov kilometrov dolgo pot. Te dni bo šla mimo planeta Venere.
■ Stokovnjaki Zedinjene arabske republike so odkrili nafto pod morskim dnom v globini 2800 metrov. To je pr-

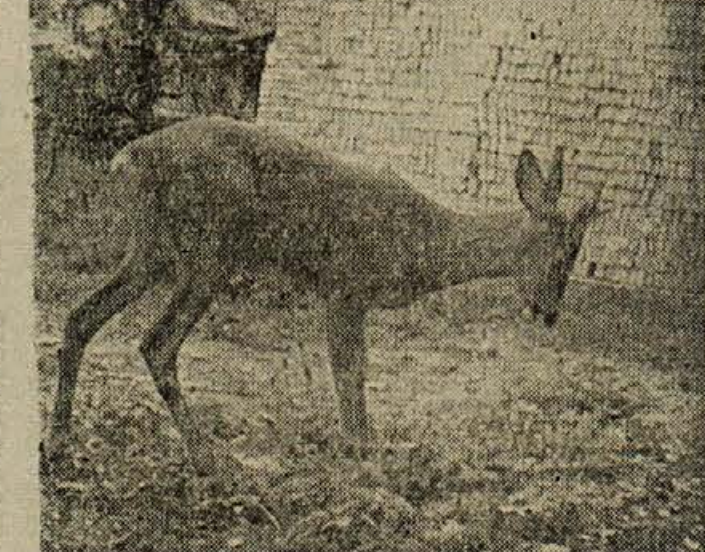
Nenavadna »državljana« v Novem mestu

Prvomajske počitnice je skupina zdravnikov novomeških bolnišnice preživela v bohunj-skih gorah. Dr. Novakova in dr. Tršan sta šla po znani gorci pot. Njuna spremljevalca, ki sta hodila nekoliko spre-daj, sta nenadoma obstala: z visoke stene se je vrgla žival, o kateri so sprva mislili, da je planinski zajec. Ko so zlet-niki prišli do nje, so začudenj zagledali pred seboj planin-skega orla s prestreljeno per-utjo. Zavili so ga v plašč, ga nakrmili in potem odnesli s seboj v Novo mesto.

Ko so orla uspešno operirali, mu perut omotali v mavec, ga dobro nakrmili in zaprli v klet-ko, se je nenavadni novi »No-

Srnjaček Miki ima rad sladkor
Ze deset mesecev skače za novomeško sodinjo srnjaček Miki. Pred desetimi meseci ga je v Novo mesto prinesel tova-riš Bele, znani lovec, ga krmil in žival se je kmalu udoma-čila.
Srnjačka Mikija so našli v gozdu otroci z Daljnega vr-ha. Takrat je bil star samo dva dni. Po štirinajstih dneh je zanj zvedel Slavko Bele in ga vzel s seboj v Novo mesto. Po nekaj tednih je živa že zabavala otroke, k so dan za dnem potajali ob ograji za novomeško sed-njo. Miki je seveda kmalu razumel, da ga otroci dra-žijo, zato je hitro začel upo-račevati mje rogličke. Ne-

kega dne se je premočno za-letel in si odlomil levo stran svojega »hladnega« oroja. Hkrati je tudi ločil »dobre« ljuče od »slabih«, predvsem med otroki, ki jih še zdaj ne more.
Vsak dan se pase na vrto-čju se počuti najbolj spro-

Pod varstvom svojega dobrega skrbnika tovariša Beleta si upa Miki tudi na sosednje vrtove pokušati sladke trave...

NAŠ NOVI ROMANI

Prihodnji teden bomo začeli objavljati naš novi roman, napeto krimi-nalno zgodbo NEVIDNI GOSPODAR. Seznanila vas bo z delom angle-škega detektiva ama-terja med ameriškimi gangsterji. Napeto branje, kakršnega ste si želeli v lanski anketi! Prihodnji četrtek: za-četek kriminalke NEVIDNI GOSPODAR!